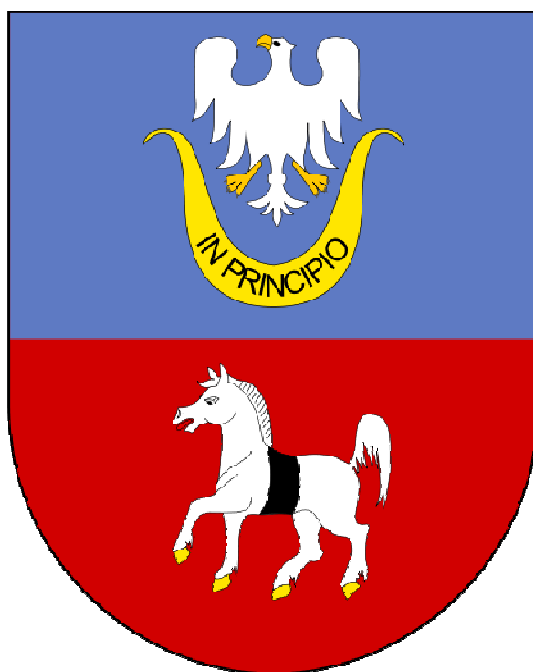

Wójt Gminy Secemin

GARD - Pracownia Urbanistyczno - Architektoniczna - mgr inż. arch. Anna Woźnicka

Projekt Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Secemin

Tom I Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego gminy Secemin

Łódź, lipiec 2014r.

Zamawiający:

Wójt Gminy Secemin
ul. Struga 2
29 - 145 Secemin

Wykonawca:

Konsorcjum firm: GARD - Pracownia Urbanistyczno-Architektoniczna - mgr inż. arch. Anna Woźnicka, ul. Traktorowa 43 lok. 2, 91-117 Łódź (lider konsorcjum) oraz Pracownia Planowania Przestrzennego Architektki T. Brzozowska, A. Tomczak, ul. Przybyszewskiego 176/178, 93-120 Łódź

Podstawa opracowania:

Umowa Nr RG-III.271.2.2013.SZ zawarta w dniu 7 marca 2012r. z Gminą Secemin

Autorzy opracowania:

mgr inż. arch. **Anna Woźnicka** - główny projektant Studium - wpisana na listę Okręgowej Izby Urbanistów z siedzibą w Warszawie (nr WA-336)

mgr inż. arch. **Aneta Tomczak** - projektant - wpisana na listę Okręgowej Izby Urbanistów z siedzibą w Warszawie (nr WA-280)

mgr **Dorota Siwek**

dr **Marcin Feltynowski**

Piotr Urbański

Współpraca:

inż. **Krzysztof Formela**

Spis treści

1. Wstęp.....	7
1.1. Podstawa prawna i cel opracowania	7
1.2. Materiały wyjściowe	7
2. Ogólna charakterystyka gminy	13
3. Uwarunkowania rozwoju społeczno-gospodarczego.....	14
3.1. Demografia	14
3.2. Rynek pracy i bezrobocie	16
3.3. Warunki życia ludności.....	18
3.3.1. Infrastruktura społeczna	18
3.3.2. Mieszkalnictwo	20
3.3.3. Bezpieczeństwo publiczne.....	21
3.4. Główne gałęzie gospodarki	22
3.4.1. Rolnictwo.....	22
3.4.2. Leśnictwo wraz z leśną przestrzenią produkcyjną	24
3.4.3. Gospodarka rybacka	25
3.4.4. Usługi	25
3.4.5. Przemysł	27
3.5. Struktura władania gruntami	28
3.6. Podsumowanie	29
4. Środowisko przyrodnicze.....	30
4.1. Zasoby środowiska przyrodniczego	30
4.1.1. Ukształtowanie powierzchni terenu i geomorfologia.....	30
4.1.2. Budowa geologiczna	31
4.1.3. Warunki klimatyczne.....	31
4.1.4. Zasoby wodne	32
4.1.5. Surowce mineralne.....	35
4.1.6. Warunki glebowe	36
4.1.7. Świat flory i fauny	37
4.2. Jakość środowiska przyrodniczego.....	39

4.2.1. Stan czystości wód	39
4.2.2. Jakość powietrza atmosferycznego	41
4.2.3. Klimat akustyczny	43
4.2.4. Promieniowanie elektromagnetyczne	45
4.2.5. Zagrożenie powodziowe	47
4.2.6. Tereny osuwiskowe	47
4.2.7. Tereny i obszary górnicze.....	47
4.2.8. Kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla	48
4.3. Elementy środowiska przyrodniczego objęte ochroną	48
4.3.1. Obszary Natura 2000	48
4.3.2. Użytki ekologiczne.....	49
4.3.3. Pomniki przyrody	50
4.3.4. Ochrona gatunkowa roślin zwierząt i grzybów	51
4.3.5. Pozostałe formy ochrony przyrody.....	51
4.4. Podsumowanie	51
5. Środowisko kulturowe.....	53
5.1. Rys historyczny rozwoju przestrzennego gminy	53
5.1.1. Geneza historyczna osadnictwa	53
5.1.2. Rozwój osadnictwa w gminie Secemin	53
5.1.3. Historia i rozwój przestrzenny miejscowości Secemin	59
5.2. Walory środowiska kulturowego.....	61
5.3. Elementy środowiska kulturowego objęte ochroną.....	62
5.4. Podsumowanie	73
6. Stan zagospodarowania terenów.....	75
6.1. Obecna struktura osadnicza	75
6.2. Struktura przestrzenna i stan ładu przestrzennego	79
6.3. Podsumowanie	89
7. Uzbrojenie techniczne	91
7.1. Komunikacja	91
7.1.1. Sieć drogowa.....	91

7.1.2. Komunikacja kolejowa	95
7.1.3. Komunikacja publiczna	95
7.1.4. Szlaki turystyczne	98
7.2. Gospodarka wodno - ściekowa	99
7.2.1. Zaopatrzenie w wodę	99
7.2.2. Odprowadzanie ścieków sanitarnych	100
7.2.3. Odprowadzanie ścieków deszczowych	101
7.3. Gospodarka energetyczna	101
7.3.1. Zaopatrzenie w energię elektryczną	101
7.3.2. Zaopatrzenie w gaz	102
7.3.3. Zaopatrzenie w ciepło	102
7.4. Gospodarka odpadami	102
7.5. Obsługa telekomunikacyjna	104
7.6. Podsumowanie	104
8. Dotychczasowa polityka przestrzenna gminy	105
8.1. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne w gminie Secemin - stan prawny	105
8.1.1. Dotychczas obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	106
8.1.2. Przyczyny zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Secemin	106
8.1.3. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	107
8.1.4. Wydawne decyzje administracyjne - pozwolenia na budowę	108
8.2. Wnioski złożone do Studium	108
8.3. Dokumenty strategiczne szczebla gminnego	111
8.3.1. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Secemin	111
8.3.2. Wieloletnia Prognoza Finansowa	111
8.3.3. Program ochrony środowiska i plan gospodarki odpadami gminy Secemin	111
9. Uwarunkowania zewnętrzne rozwoju gminy	113
9.1. Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju	113
9.2. Dokumenty szczebla wojewódzkiego	114

9.2.1. Strategia rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020	114
9.2.2. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego	115
9.2.3. Program ochrony środowiska województwa świętokrzyskiego na lata 2011 - 2015 z perspektywą do roku 2019 i Plan gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego	118
9.2.4. Strategia rozwoju turystyki dla województwa świętokrzyskiego na lata 2006 - 2014	120
9.3. Dokumenty szczebla powiatowego	121
9.3.1. Plan rozwoju lokalnego Powiatu Włoszczowskiego, Strategia Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego	121
9.3.2. Program ochrony środowiska dla powiatu włoszczowskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019r.	121
9.4. Podsumowanie	123

Spis rysunków:

- Rysunek 1 - *Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego* - stanowiący Załącznik
Nr 2.1. do uchwały Nr/...../2014 Rady Gminy Secemin z dnia

1. Wstęp

1.1. Podstawa prawna i cel opracowania

Podstawę formalno - prawną niniejszego opracowania stanowi Uchwała Rady Gminy Secemin Nr XIV/72/12 z dnia 24 lutego 2012r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Secemin.

Niniejsze opracowanie - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego - stanowi całościową zmianę dotychczas obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy przyjętego uchwałą Nr 7/II/02 Rady Gminy Secemin z dnia 13 grudnia 2002r., które zostało sporządzone w oparciu o nieobowiązującą obecnie ustawę o zagospodarowaniu przestrzennym z 1994r. Z chwilą uchwalenia niniejszego Studium dotychczasowe (z 2002 roku) przestaje obowiązywać.

Cały obszar gminy Secemin objęty jest obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, ustalenia w nich zawarte znajdują odzwierciedlenie w określonych w niniejszym projekcie Studium kierunkach polityki przestrzennej.

Zgodnie z art. 9 Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003r. (Dz. U. z 2012r. poz. 647, z późn. zm.), studium sporządzane jest *w celu określenia polityki przestrzennej, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego gminy*. Określanie polityki przestrzennej należy rozumieć jako formułowanie celów w zakresie zagospodarowania przestrzennego oraz sposobów ich osiągnięcia na podstawie istniejących uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego.

Równie istotną funkcją studium jest koordynacja ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz dokumentów strategicznych i planistycznych szczebla regionalnego i krajowego. Studium nie jest aktem prawa miejscowego - na jego podstawie nie mogą zostać wydane żadne decyzje administracyjne, jednakże jest aktem kierownictwa wewnętrznego, co sprawia, że ustalenia planów miejscowych nie powinny naruszać ustaleń studium.

Celem uchwały Rady Gminy Secemin w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium jest aktualizacja jego ustaleń, związana między innymi z dostosowaniem jego zapisów do postępującego rozwoju społeczno - gospodarczego gminy.

Niniejszy dokument, jako zmiana obowiązującego Studium, sporządzony został częściowo na jego podstawie. Tekst uwarunkowań został znacznie rozbudowany i dostosowany do ustawowych wymogów pod względem zakresu opracowania.

1.2. Materiały wyjściowe

- Bank Danych Lokalnych GUS;
- Baza Danych Obiektów Topograficznych dla terenu województwa świętokrzyskiego;
- Baza Danych Ogólnogeograficznych dla terenu województwa świętokrzyskiego;
- Dane przestrzenne w formacie shapefile przekazane przez Regionalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska w Kielcach, stan na kwiecień 2013;
- Dane z Katastru wodnego, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej W Warszawie;

- Decyzja ustanawiająca dla górnokredowego ujęcia wód podziemnych w Seceminie strefy ochronne, OŚL.II.6226/2/2000 z dnia 19.06.2000;
- Encyklopedia PWN;
- „Geografia regionalna Polski”, PWN 1998r. J. Kondracki
- „Linie i stacje elektroenergetyczne w środowisku człowieka”, wydanie 4, Warszawa 2008r.;
- „Klasyfikacja i ocena wód powierzchniowych w województwie świętokrzyskim w latach 2010 - 2012”, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Kielce;
- Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju;
- Mapa podziału administracyjnego Polski;
- Mapa topograficzna Polski w skali 1:10 000;
- Mapa geologiczna Polski w skali 1:50 000;
- Mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50 000, Arkusz Secemin (848);
- Mapa sozologiczna Polski w skali 1:50 000;
- Mapa hydrograficzna Polski w skali 1:50 000;
- Mapa glebowo - rolnicza dla terenu gminy Secemin;
- Modernizacja linii kolejowej E65-Południe odcinek Grodzisk Mazowiecki - Kraków/Katowice - Zwardoń/Zebrzydowice - granica państwa, Studium wykonalności - dokumentacja przedprojektowa;
- „Monitoring pól elektromagnetycznych w roku 2011”, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Kielce 2012r.;
- Objasnienia do mapy hydrogeologicznej Polski w skali 1:50000, Arkusz Secemin (848), Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 1997.;
- „Ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim w roku 2012”, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach, kwiecień 2013r.;
- Plan gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego;
- Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Secemin na lata 2007-2013;
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego, Uchwała Nr XXIX/399/02 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 26 kwietnia 2002r.;
- „Potencjalna roślinność naturalna Polski”, IGiPZ PAN, Warszawa 2008r., Jan Marek Matuszkiewicz;
- „Program małej retencji dla województwa świętokrzyskiego”, Świętokrzyski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Kielcach, 2006r.;
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Secemin na lata 2010 - 2017, Secemin, 2010r.;
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Włoszczowskiego na lata 2012 - 2015 z perspektywą do roku 2019;

- Program ochrony środowiska województwa świętokrzyskiego na lata 2011 - 2015 z perspektywą do roku 2019;
- „Raport z realizacji Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego”, Zarząd Województwa Świętokrzyskiego, Kielce 2011r.;
- „Regionalizacja geobotaniczna Polski”, IGiPZ PAN, Warszawa 2008r., Jan Marek Matuszkiewicz;
- Regulamin utrzymania porządku i czystości na terenie gminy Secemin, załącznik do uchwały Nr XXII/124/12 Rady Gminy Secemin z dnia 14 grudnia 2012 roku;
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia z dnia 15 października 2013r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014r. poz. 112);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. Nr 192, poz.1883);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012r. poz. 1031);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 stycznia 2012r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2012r. poz. 81);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. Nr 237, poz. 1419);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 czerwca 2011r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów substancji lub energii w środowisku przez zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem lub portem (Dz. U. Nr 140, poz. 824, z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną (Dz. U. Nr 168, poz. 1765);
- Rozporządzenie Nr 23/94 Wojewody Częstochowskiego z dnia 30 grudnia 1994r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. Woj. Częstochowskiego z 1995r. Nr 2, poz. 2);
- Rozporządzenie Nr 4/96 Wojewody Częstochowskiego z dnia 6 lutego 1996r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. Woj. Częstochowskiego Nr 2, poz. 5);
- Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002r. Nr 23, poz. 291);
- Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 89/2005 z dnia 14.07.2005r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Święt. z 2005r. Nr 156, poz. 1950);
- Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 32/2007 z dnia 29 listopada 2007r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Secemin (Dz. Urz. Woj. Święt. Nr 222, poz. 3193);

- Siedliskowe podstawy hodowli lasu [w:] Zasady hodowli i użytkowania lasu wielofunkcyjnego, Warszawa 2003;
- „Słownik Geograficzno-historyczny Powiatu Włoszczowskiego”, S. Janaczka, Włoszczowa 2005;
- Standardowy Formularz Danych dla obszarów specjalnej ochrony (OSO), dla obszarów spełniających kryteria obszarów o znaczeniu wspólnotowym (OZW) i dla specjalnych obszarów ochrony (SOO) - Dolina Górnej Pilicy;
- Strategia rozwoju turystyki dla województwa świętokrzyskiego na lata 2006 - 2014, Uchwała Nr XXXV/404/06 Sejmiku województwa Świętokrzyskiego z dnia 6 lutego 2006r.;
- Strategia rozwoju województwa świętokrzyskiego do roku 2020, Uchwała Nr XLII/508/06 Sejmiku województwa Świętokrzyskiego z dnia 26 października 2006r.;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Secemin, Uchwała Nr 7/II/02 Rady Gminy Secemin z dnia 13 grudnia 2002 roku;
- Uchwała Nr XXVI/162/13 z dnia 29 marca 2013 roku w sprawie zmiany do Uchwały Nr XXIV/142/13 Rady Gminy Secemin z dnia 22 stycznia 2013 roku w sprawie określenia przystanków komunikacyjnych, warunków i zasad korzystania oraz stawki opłaty za korzystanie z przystanków komunikacyjnych, których właścicielem albo zarządzającym jest gmina Secemin;
- Uchwała Nr XXXI/177/06 Rady Gminy Secemin z dnia 28 marca 2006r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszarów miejscowości Secemin (plan 1), (Dz. Urz. Woj. Świąt. Nr 114, poz. 1337);
- Uchwała Nr XXXI/178/06 Rady Gminy Secemin z dn. 28 marca 2006r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszarów miejscowości: Bichniów, Czaryż, Wola Czaryska, Krzepice, Celiny, Psary Kolonia, Psary Wieś (plan 2), (Dz. Urz. Woj. Świąt. Nr 114, poz. 1338);
- Uchwała Nr XXXI/179/06 Rady Gminy Secemin z dn. 28 marca 2006r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszarów miejscowości: Brzozowa, Zwlecza, Kluczyce, Wola Kuczkowska, Kuczków, Dąbie (plan 3), (Dz. Urz. Woj. Świąt. Nr 114, poz. 1339);
- Uchwała Nr XXXI/180/06 Rady Gminy Secemin z dn. 28 marca 2006r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszarów miejscowości: Marchocice, Miedzylesie, Żeliszawice, Żeliszawiczki (plan 4), (Dz. Urz. Woj. Świąt. Nr 115, poz. 1340);
- Uchwała Nr XXXI/181/06 Rady Gminy Secemin z dn. 28 marca 2006r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszarów miejscowości: Wałkonowy Dolne, Wałkonowy Górne, Krzepin (plan 5), (Dz. Urz. Woj. Świąt. Nr 115, poz. 1341);
- Uchwała Nr 14/V/98 Rady Gminy w Seceminie z dnia 29 grudnia 1998r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów lotniskowych w miejscowości Gabrielów (Dz. Urz. Woj. Świąt. z 1999r. Nr 9, poz. 64);
- „Urzędy administracji ogólnej w guberni kieleckiej w drugiej połowie XIX i początkach XX wieku. Dzieje ustrojowe, przepisy kancelaryjne, stan opracowania, wykorzystanie w badaniach regionalnych i naukowych” Goldon Łukasz, Archiwum Państwowe w Kielcach;

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013r. poz. 1232, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013r. poz. 627, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2012r., poz. 647, wraz z późniejszymi zmianami);
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2013r. poz. 1205, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz.1568, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001r. Prawo wodne (Dz. U. z 2012r. poz. 145, z późn. zm.);
- Wykaz forma ochrony przyrody - Gmina Secemin, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska Kielce;
- Wykaz zabytków nieruchomych w województwie świętokrzyskim, stan na czerwiec 2013r.;
- Wyniki Generalnego Pomiaru Ruchu dla dróg wojewódzkich w 2010 roku, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad;
- „Wyniki pomiarów jakości wód podziemnych w województwie świętokrzyskim w roku 2012”, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach;
- Wykaz nazw wód płynących [w:] Nazewnictwo geograficzne Polski, tom I, Hydronimy, GUGiK, Warszawa 2006r.;
- „Z dziejów Secemina i okolicy”, Marianna Pełka, wrzesień 2010;
- „Zagospodarowanie kopca fortalicji Szafranców z parkiem podworskim w Seceminie”, Wierzchowska Maria, styczeń 2009;
 - <http://www.gddkia.gov.pl>
 - http://crfop.gdos.gov.pl/dane_podstawowe.php?fop_id_s=3472
 - <http://baza.pgi.gov.pl/website/cbdg/viewer.htm>
- http://20090209.archiwa.gov.pl/repository/wydarzenia/Lukasz_%20Guldon.pdf
- <http://encyklopedia.pwn.pl/haslo/4575166/polska-wiadomosci-wstepne-podzialy-administracyjne.html> (22 czerwca 2013)
- <http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web/pages/zloza/podtypKopalinyZloza.jsf?conversationContext=1>
- <http://ksng.gugik.gov.pl/pliki/hydronimy1.pdf>
- <http://www.cie.men.gov.pl/index.php/sio-aktualnosci.html>
- <http://www.diecezja.kielce.pl>
- <http://www.powiat-wloszczowa.pl>

PROJEKT STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SECEMIN
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SECEMIN

- <http://www.secemin.net.pl/>
- <http://www.stat.gov.pl/gus>
- <http://www.szdw.kielce.com.pl>

2. Ogólna charakterystyka gminy

Gmina Secemin pod względem administracyjnym położona jest w zachodniej części województwa świętokrzyskiego, w powiecie włoszczowskim. Jej zachodnia granica stanowi jednocześnie granicę województwa świętokrzyskiego i śląskiego. Gmina sąsiaduje z następującymi gminami: Włoszczowa - obszar wiejski, Radków, Szczekociny - obszar wiejski, Koniecpol - obszar wiejski, Koniecpol - obszar miejski. W latach 1975 - 1998 gmina położona była w województwie częstochowskim.

Secemin jest gminą typowo wiejską, obejmującą powierzchnię 16 260 ha. Składa się z 28 miejscowości, które przynależą do 22 sołectw: Bichniów, Międzylesie, Żeliszawiczki, Wałkonowy Górne, Wałkonowy Dolne, Brzozowa, Wola Czaryska, Kluczyce, Czaryż, Zwleczka, Dąbie, Krzepice, Marchocice, Kuczków, Wola Kuczkowska, Psary Kolonia, Psary Wieś, Secemin (1), Secemin (2), Krzepin, Celiny, Żeliszawice. Gmina Secemin w 2011 roku zamieszkiwana była przez 4 981 mieszkańców, najliczniej zaludnionymi miejscowościami są: Secemin, Żeliszawice, Żeliszawiczki, Brzozowa, Marchocice, Bichniów, Wola Czaryska, Psary Wieś. Rolę administracyjnego, kulturalnego i gospodarczego centrum gminy pełni miejscowość Secemin.

Sytuacja demograficzna gminy Secemin cechuje się nieznaczną zmiennością w czasie, jednak generalnie stwierdza się utrzymywanie od dłuższego czasu ujemnego trendu liczby ludności. W odniesieniu do struktury społeczno - zawodowej należy wskazać, że starzenie się społeczeństwa jest nieuniknione i zbieżne z sytuacją demograficzną w całym kraju.

Gmina położona jest na uboczu najważniejszych krajowych szlaków komunikacyjnych. Przez jej teren przebiegają zaś istotne ponadlokalne szlaki komunikacyjne: trzy linie kolejowe (w tym przebiegająca w kierunku południowo - zachodnim Centralna Magistrala Kolejowa relacji Warszawa - Katowice) oraz dwie drogi wojewódzkie (droga nr 786 relacji Częstochowa - Kielce oraz droga nr 795 relacji Secemin - Szczekociny). Pozostałe powiązania komunikacyjne stanowi sieć dróg powiatowych i gminnych.

Gmina Secemin jest w niewielkim stopniu zróżnicowana zarówno pod względem przyrodniczym jak i gospodarczym. Cechuje się nieznaczną odmiennością pod względem ukształtowania powierzchni terenu, występowaniem słabych jakościowo gleb oraz znacznym udziałem terenów porośniętych lasami. W jej granicach występują złoża surowców mineralnych, które są obecnie wydobywane. Elementami wyróżniającymi gminę pod względem przyrodniczym i krajobrazowym są znaczne powierzchnie leśne (lesistość na poziomie 43,7%) oraz występujące doliny lokalnych cieków. Najbardziej wartościowe obszary podlegają ochronie na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody: Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty Dolina Górnej Pilicy (PLH260018), pomniki przyrody, użytki ekologiczne.

3. Uwarunkowania rozwoju społeczno-gospodarczego

3.1. Demografia

Demografia jest jednym z głównych czynników warunkujących rozwój gminy na wszystkich płaszczyznach - w tym również na płaszczyźnie gospodarczej oraz przestrzennej. Dlatego też niezmiernie istotnym jest poprawne zdiagnozowanie sytuacji demograficznej gminy.

Według informacji Banku Danych Lokalnych GUS w 2012 roku gminę Secemin zamieszkiwało 4 950 osób, w tym 2476 kobiet. Analizując liczbę ludności w poszczególnych latach należy stwierdzić, że od roku 2002 liczba ta uległa zmniejszeniu o 450 osób. Na podstawie dostępnych danych stwierdza się, iż niekorzystne zmiany ludnościowe w gminie wywołane są przede wszystkim ujemnym saldem przyrostu naturalnego. W okresie od 2002 do 2011 roku przyrost naturalny wahał się w granicach od -7 do -42. Najwyższa jego wartość, tj. -7, zanotowana została w roku 2011. Analiza salda migracji w oparciu o zameldowania i wymeldowania w gminie pozwala stwierdzić, iż w latach 2002 - 2011 wskaźnik ten przyjmował wartość ujemną, która wahała się od -5 do -40.

Tab. 1 Sytuacja demograficzna gminy Secemin w latach 2002-2011

	2002	2007	2011
Liczba ludności ogółem	5400	5128	4981
Liczba kobiet	2737	2610	2499
Liczba mężczyzn	2663	2518	2482
Urodzenia żywe ogółem	54	53	53
Zgony ogółem	73	76	60
Przyrost naturalny ogółem	-19	-23	-7
Ludność w wieku przedprodukcyjnym ogółem	1198	1013	888
Ludność w wieku produkcyjnym ogółem	2998	2972	2975
Ludność w wieku poprodukcyjnym ogółem	1204	1143	1118
Liczba zawieranych małżeństw	26	32	35
Zameldowania	53	44	34
Wymeldowania	68	75	48
Saldo migracji	-15	-31	-14

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Analizując liczbę ludności pod względem struktury społeczno - zawodowej zauważyć można typową dla populacji całej Polski tendencję starzenia się społeczeństwa. O ile w gminie Secemin odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w latach 2002 - 2012 nie uległ znacznym wahaniom, to zmiany widoczne są w strukturze liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Od roku 2002 corocznie spada udział ludzi młodych (0 - 17 lat) w strukturze spo-

łeczno - zawodowej gminy. W roku 2002 wskaźnik ten dla osób w wieku przedprodukcyjnym wynosił 22,2% i należał do najwyższych w analizowanym okresie.

Ważnymi miarami związanymi ze strukturą społeczno - zawodową ludności są: obciążenie demograficzne¹ i obciążenie ekonomiczne². W roku 2012 obciążenie demograficzne w gminie Secemin wynosiło 37,7 osób i było niższe od wartości notowanej w roku 2002 (40,2 osoby). Podobna sytuacja miała miejsce w odniesieniu do obciążenia ekonomicznego, które w ostatnim roku analizy wynosiło 65,6 osoby i było najniższą wartością w analizowanym okresie. Przytoczone wartości pozwalają stwierdzić, że w gminie dochodzi do zmian w strukturze ludności. Postępujące obniżanie się wskaźnika obciążenia demograficznego może przyczynić się do niekorzystnych zmian wynikających z braku zastępowalności pokoleniowej na terenie gminy.

Według statystyk ludności na dzień 30 kwietnia 2013, w gminie Secemin zamieszkiwały 5032 osoby (Tab.2.). Najliczniej zamieszkiwaną miejscowością był Secemin, w którym odnotowano 1303 osoby. Dwanaście miejscowości w gminie odznaczało się liczbą pomieszkańców powyżej 150 osób, były to: Wola Kuczkowska, Wałkonowy Dolne, Kuczków, Czaryż, Psary Kolonia, Psary Wieś, Wola Czaryska, Bichniów, Marchocice, Brzozowa, Żeliszawiczki, Żeliszawice. Do miejscowości najmniejszych pod względem liczby mieszkańców zaliczyć można jednostki osadnicze liczące poniżej 20 osób: Osiny, Papiernia, Daleszec, Wincentów, Maleniec, Nadolnik.

Tab. 2. Liczba mieszkańców w poszczególnych miejscowościach gminy w 2013r.

Miejscowość	Liczba mieszkańców
Bichniów	222
Brzozowa	263
Celiny	64
Czaryż	178
Daleszec	8
Dąbie	97
Gabrielów	57
Gródek	33
Kluczyce	83
Krzepice	68
Krzepin	67
Kuczków	176
Lipiny	28
Maleniec	15
Marchocice	232
Międzylesie	65
Miny	71

¹ Obciążenie demograficzne to ludność w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym

² Obciążenie ekonomiczne to ludność w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym

Nadolnik	18
Osiny	3
Papiernia	3
Pniaki	23
Psary Kolonia	192
Psary Wieś	207
Rapocice	21
Secemin	1303
Wałkonowy Dolne	175
Wałkonowy Górne	55
Wincentów	12
Wola Czaryska	219
Wola Kuczkowska	163
Wolica	57
Zakrzów	43
Zwleczka	85
Żelistawice	430
Żelistawiczki	296
Ogółem	5032

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy na dzień 30 kwietnia 2013r.

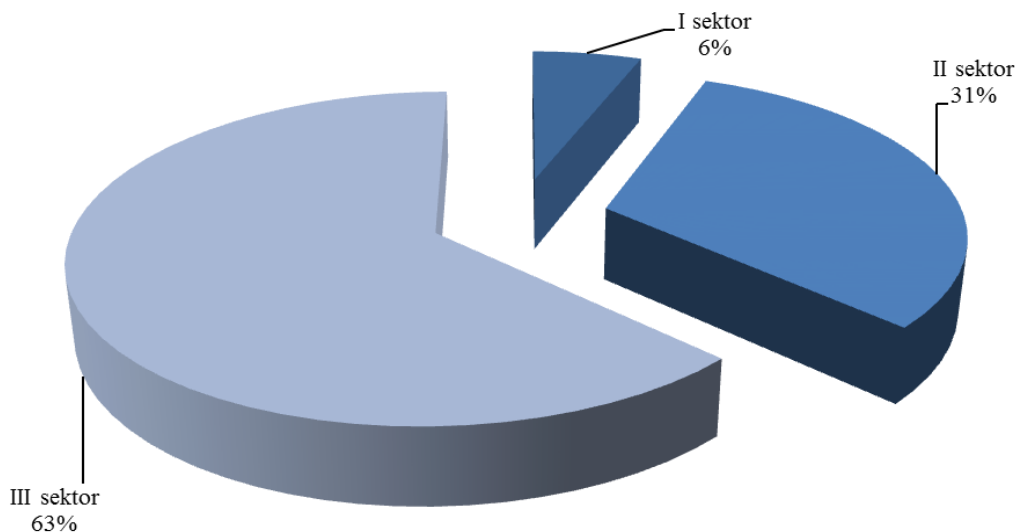
Podsumowując, sytuację demograficzną gminy Secemin uznać można za nieznacznie zmienną w czasie. Podkreślić należy, że trend zmiany liczby ludności jest ujemny. W odniesieniu do struktury społeczno - zawodowej należy wskazać, że starzenie się społeczeństwa jest nieuniknione i zbieżne z sytuacją demograficzną w kraju.

3.2. Rynek pracy i bezrobocie

Gmina Secemin położona jest w funkcjonalnym obszarze rolno - leśnym o słabych warunkach intensyfikacji rolnictwa. Sytuacja ta przyczynia się do konieczności rozwoju zasad wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich w oparciu o funkcje nierolnicze, skutkiem czego gmina wyróżnia się ponadprzeciętnym zatrudnieniem w działalnościach pozarolniczych (Wyk.1.).

Jak wynika z danych BDL GUS w 2012 roku w gminie Secemin zarejestrowane były 224 podmioty gospodarcze. Należy uznać, że w latach 2009 - 2011 liczba podmiotów gospodarczych wahała się na poziomie 210 - 213 przedsiębiorstw, co wskazuje na wyraźne ożywienie w ostatnim roku analizy. Zgodnie z danymi GUS w sektorze rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo zarejestrowanych było 13 podmiotów gospodarczych, zaś w przemyśle i budownictwie 70. Do sektora usług zakwalifikowanych zostało aż 141 podmiotów. Tak ukształtowana struktura podmiotów gospodarczych potwierdza charakter gminy, która w zakresie działalności gospodarczej stawia na usługi oraz działalność związaną z przemysłem i budownictwem.

Wyk. 1. Struktura podmiotów gospodarczych według rejestru REGON

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W sektorze publicznym w 2012 roku działało 15 podmiotów gospodarczych, pozostałe należały do sektora prywatnego. Uwzględniając podział podmiotów gospodarczych na klasy wielkości przedsiębiorstw należy uznać, że blisko 96,5% (216) z nich było podmiotami zatrudniającymi od 0 do 9 osób. Na terenie gminy nie są zlokalizowane zakłady zatrudniające powyżej 50 osób.

Analiza lokalnego rynku pracy pozwala stwierdzić, że w 2012 roku na każde 100 osób zamieszkujących w gminie Secemin 6 osób fizycznych prowadziło działalność gospodarczą. Wskaźnik ten w latach 2009 - 2011 utrzymywał się na stałym poziomie i wynosił 5 osób fizycznych. Największa liczba zarejestrowanych podmiotów znajduje się w sekcji G - handel hurtowy i detaliczny (Tab.3.), naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, w której to sekcji zidentyfikowano 59 podmiotów gospodarczych. Podobnie silną gałęzią rozwoju gospodarczego jest sekcja F - budownictwo, w której zarejestrowano 39 podmiotów.

Tab. 3. Podmioty gospodarcze prowadzone przez osoby fizyczne według sekcji PKD 2007

	Liczba podmiotów gospodarczych
Sekcja A	8
Sekcja B	0
Sekcja C	24
Sekcja D	0
Sekcja E	1
Sekcja F	39

Sekcja G	59
Sekcja H	10
Sekcja I	5
Sekcja J	1
Sekcja K	3
Sekcja L	0
Sekcja M	4
Sekcja N	6
Sekcja O	0
Sekcja P	3
Sekcja Q	2
Sekcja R	0
Sekcje S, T, U	5
Ogółem	170

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W 2012 roku na terenie gminy zarejestrowanych było 333 bezrobotnych, z czego 196 stanowiły kobiety. Należy uznać, że sytuacja związana z osobami bezrobotnymi na terenie gminy Secemin uległa poprawie, ponieważ obecna liczba osób zarejestrowanych stanowi zaledwie 47,7% liczby notowanej w 2003 roku. Obecny poziom bezrobocia porównywalny jest z rokiem 2007, kiedy to na terenie gminy zarejestrowanych było jedynie 330 bezrobotnych.

3.3. Warunki życia ludności

3.3.1. Infrastruktura społeczna

Szkolnictwo

Poziom wykształcenia i dostępność edukacji dla mieszkańców gminy jest ważnym elementem oceny kapitału ludzkiego jednostki samorządu terytorialnego, który warunkuje jej rozwój społeczny i ekonomiczny. Po reformie oświaty z 1999 roku na terenie gminy funkcjonują dwa przedszkola (Publiczne Przedszkole w Seceminie i Publiczne Przedszkole w Żelisławicach) oraz cztery szkoły podstawowe (w tym szkoła filialna): Szkoła Podstawowa im. Jana Zawady w Seceminie, Szkoła Podstawowa im. Batalionów Chłopskich w Psarach, Szkoła Podstawowa w Żelisławicach i Szkoła Filialna w Kuczkowie. Uzupełnieniem oferty edukacyjnej jest Gimnazjum im. Jana Pawła II w Seceminie. Gimnazjum i szkoła podstawowa w Seceminie działają w ramach Zespołu Szkół w Seceminie. Podobna sytuacja związana jest z funkcjonowaniem przedszkola i szkoły podstawowej w Żelisławicach, które funkcjonują w ramach Zespołu Szkolno - Przedszkolnego.³

Według danych Systemu Informacji Oświatowej do przedszkoli w gminie Secemin uczęszczało 88 dzieci. W szkołach podstawowych uczyło się 256 uczniów, dziewczynki stanowiły

³ Dane na dzień 30 września 2012 roku na podstawie Systemu Informacji Oświatowej Centrum Informatycznego Edukacji.

53% uczniów. Łączna liczba oddziałów w ramach tych placówek wyniosła 17. Największą pod względem liczby uczniów placówką była szkoła podstawowa w Seceminie, gdzie uczęszczało blisko 56% wszystkich uczniów. Najmniejszą pod tym względem placówką była filia w Kuczkowie, gdzie uczyło się 22 dzieci. W szkole podstawowej w Żeliszawicach edukację pobierało 47 uczniów. W szkole podstawowej w Psarach liczba uczniów we wrześniu 2012 roku wyniosła 44 osoby.

We wrześniu 2012 roku do gimnazjum w Seceminie uczęszczało 126 uczniów. W odniesieniu do dalszego poziomu kształcenia tj. szkół ponadgimnazjalnych należy stwierdzić, że na terenie gminy Secemin nie była zlokalizowana żadna tego rodzaju placówka. Szkolnictwo ponadgimnazjalne dostępne jest w mieście powiatowym. Funkcjonują tam dwa zespoły szkół ponadgimnazjalnych, jedno liceum ogólnokształcące oraz Ośrodek Kształcenia Zawodowego - Zakład Doskonalenia Zawodowego.

Ochrona zdrowia i opieka zdrowotna

W gminie Secemin funkcjonują dwa zakłady opieki zdrowotnej. Oba ośrodki znajdują się na terenie miejscowości Secemin i są to: Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Seceminie oraz Przychodnia lekarska „EURO-MED”. Według danych GUS z roku 2011 w ośrodkach tych udzielono 26 639 porad. Na terenie gminy w roku 2012 funkcjonowały dwie apteki. Instytucje te na poziomie lokalnym zapewniają pełną podstawową opiekę zdrowotną.

Ponadpodstawowe świadczenia medyczne dostępne są dla mieszkańców gminy w ośrodku powiatowym - Włoszczowie. Działa tu Zespół Opieki Zdrowotnej obejmujący szpital oraz przychodnię rejonową.

Ponadto, ze specjalistycznej opieki lekarskiej można skorzystać także w innych przychodniach we Włoszczowie i Przedborzu.

Opieka społeczna

Opiekę społeczną mieszkańcom gminy Secemin zapewnia Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Seceminie. Z pomocy ośrodka w roku 2012 skorzystało 658 osób, co stanowi ok 13% mieszkańców gminy. W odniesieniu do roku 2011 zauważalny jest wzrost liczby korzystających ze świadczeń, jednak jest to poziom niższy od notowanego w roku 2010 i 2009. W odniesieniu do tych lat wskaźnik notowany w roku 2012 stanowi odpowiednio 85,6% i 95,5% poziomu z lat wcześniejszych. Ważnym elementem w działalności opieki społecznej są osoby długotrwale korzystające z pomocy GOPS, w roku 2012 stanowiły one blisko 33% wszystkich korzystających z pomocy ośrodka (216 osób).

Analiza struktury pomocy społecznej ze względu na osoby w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym pozwala stwierdzić, że najliczniejszą grupą korzystającą z pomocy społecznej są osoby młode - 54%, a kolejne grupy stanowią osoby w wieku produkcyjnym - 38% i emeryci - 8%. Struktura ta porównywalna jest ze stanem z roku 2010. W odniesieniu do roku 2011 nastąpiło przesunięcie pomiędzy grupą osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, gdyż wzrósł odsetek ludzi młodych korzystających z pomocy GOPS.

Kultura, sport i rekreacja

Na terenie gminy Secemin do najważniejszych ośrodków działalności kulturalnej, oprócz wymienionych w podrozdziale szkolnictwo, należy Gminna Biblioteka Publiczna w Seceminie, która dysponowała w 2011 roku zasobem 11 031 woluminów. W tym samym roku z zasobów bibliotecznych skorzystało 525 czytelników.

Na terenie gminy działają trzy parafie, które stanowią podstawę życia wspólnotowego: Parafia śś. Katarzyny i Jana Ewangelisty w Seceminie, Parafia śś. Piotra i Pawła w Psarach oraz Parafia Podwyższenia Krzyża Świętego w Kuczkowie. Tradycje ludowe kultywowane są na terenie gminy dzięki działalności zespołów ludowych: „PRZEPIÓRECZKA” z Żeliszawic, „CYRANECZKA” z Psar, „ZŁOTY KŁOS” z Secemina.

Działania mające na celu rozwój gminy wspierane są przez stowarzyszenia działające na jej terenie. Działalność ich obejmuje m.in. sferę edukacyjną, kulturalną i wychowawczą oraz ma na celu integrację społeczności lokalnej z obszaru gminy. Stowarzyszeniami funkcjonującymi w gminie są: Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Secemin oraz Stowarzyszenie Marchocice.

Instytucją wpływającą na rozwój gminy jest również Lokalna Grupa Działania „Region Włoszczowski”. Działalność LGD „Region Włoszczowski” dotyczy obszaru gmin Włoszczowa, Secemin, Radków, Moskorzew, Kluczewsko, Żytno, Gidle, Koniecpol i wykonywana jest na terenie całego kraju. Działania LGD widoczne są w postaci Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2009 - 2015 dla Lokalnej Grupy Działania „Region Włoszczowski”.

Krzewienie kultury fizycznej w gminie Secemin możliwe jest dzięki działalności Klubu Sportowego Zieleń Żeliszawice funkcjonującego na terenie gminy od roku 1950. Mecze zespołu odbywają się na stadionie w Żeliszawicach. Działania związane z kulturą fizyczną są również organizowane w ramach działalności poszczególnych szkół zlokalizowanych na terenie gminy.

Na stronach internetowych gminy Secemin dostępny jest również Biuletyn Informacyjny Gminy Secemin, ukazujący się od roku 2011. Jego celem jest bieżące informowanie społeczności lokalnej o działaniach podejmowanych przez gminę oraz problemach i osiągnięciach jednostek organizacyjnych gminy.

3.3.2. Mieszkalnictwo

Na terenie gminy Secemin przeważa zabudowa zagrodowa oraz mieszkaniowa jednorodzinna. W przypadku zabudowy zagrodowej jest ona położona w głównej mierze wzdłuż szlaków komunikacyjnych w poszczególnych miejscowościach gminy i charakteryzuje się wyraźną zwartością. Zabudowa wielorodzinna na terenie gminy pojawia się incydentalnie i dotyczy miejscowości Secemin i Kuczków.

Jak wynika z danych pochodzących z Banku Danych Lokalnych GUS na terenie gminy Secemin znajdują się 1803 mieszkania, spośród których 1282 (71,1%) posiadało podłączenie do sieci wodociągowej, 999 (55,4%) wyposażonych było w ustęp splukiwany, 1059 (58,7%) w łazienkę, a 744 (41,3%) w sieć centralnego ogrzewania. Średnia wielkość mieszkania wynosiła 81,9 m², przy czym na jedną osobę przypadało 29,5 m².

W okresie prowadzonej analizy tj. w latach 2002 - 2010, nastąpił przyrost liczby mieszkań o 65. Niezauważalnie uległ zmianie wskaźnik podłączenia do sieci wodociągowej - wzrost o

0,3 punktu procentowego, podobnie wzrosły pozostałe wskaźniki związane z wyposażeniem: w ustęp splukiwany (wzrost o 1,4 punktu procentowego), łazienkę (wzrost o 1,2 punktu procentowego), centralne ogrzewanie (wzrost o 1,5 punktu procentowego). O 1,4 m² wzrosła również średnia powierzchnia mieszkania, w tym w przeliczeniu na jedną osobę o 3,6 m².

Uwzględniając dane związane z zasobami mieszkaniowymi dla powiatu włoszczowskiego i województwa świętokrzyskiego należy uznać, że gmina Secemin charakteryzuje się niższymi wskaźnikami dotyczącymi mieszkań podłączonych do sieci wodociągowej (powiat włoszczowski - 82,3%, województwo - 88,5%). Podobnie jest w odniesieniu do wskaźników związanych z wyposażeniem w łazienkę (powiat włoszczowski - 70,8%, województwo - 77,4%), ustęp splukiwany (powiat włoszczowski - 69,5%, województwo - 76,9%), czy centralne ogrzewanie (powiat włoszczowski - 59,9%, województwo - 75%). Należy podkreślić, że wyższe wskaźniki odnotowane w gminie Secemin odnoszą się do średniej powierzchni mieszkań i powierzchni mieszkania przypadającej na jedną osobę.

Tab. 4. Zasoby mieszkaniowe gminy w latach 2002 - 2010

Zasoby mieszkaniowe	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Liczba mieszkań ogółem	1738	1743	1747	1753	1762	1768	1781	1791	1803
Mieszkania oddane do użytku - liczba mieszkań ogółem	0	5	5	9	12	10	13	10	12
Odsetek mieszkań posiadających przyłącze wodociągowe	70,8	70,2	70,1	70,3	70,4	70,5	70,7	70,9	71,1
Odsetek mieszkań posiadających ustęp splukiwany	54,0	53,8	53,9	54,1	54,4	54,5	54,9	55,1	55,4
Odsetek mieszkań posiadających łazienkę	57,5	57,2	57,3	57,6	57,8	57,9	58,2	58,5	58,7
Odsetek mieszkań posiadających centralne ogrzewanie	39,8	39,7	39,6	39,8	40,1	40,2	40,7	40,9	41,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Elementem wpływającym na rynek mieszkaniowy jest również sfera budownictwa, wyrażająca się wskaźnikiem liczby mieszkań oddanych do użytku. Należy stwierdzić, że do roku 2006 w gminie Secemin widoczny był trend wzrostowy w tym elemencie. Natomiast od roku 2007 widoczne są wahania tego wskaźnika oscylujące na poziomie 10 - 13 mieszkań.

3.3.3. Bezpieczeństwo publiczne

Na podstawie opracowanego przez Komendę Powiatową Policji we Włoszczowie sprawozdania „*Informacja o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego w powiecie włoszczowskim za 2012 rok*” stwierdza się, że gmina Secemin była miejscem 11% przestępstw ujawnionych na terenie powiatu włoszczowskiego. Uwzględnione przestępstwa kryminalne wskazują, że na terenie analizowanej jednostki liczba kradzieży cudzych rzeczy w roku 2012 wynosiła 6. Ich liczba uległa zmniejszeniu w stosunku do roku 2011 (7) i lat poprzednich (2010r.

- 11, 2009r. - 7). Uwzględniając kradzieże z włamaniem, należy wskazać, że na terenie gminy były to zdarzenia jednostkowe. Liczba odnotowanych kradzieży z włamaniem wyniosła 5 w roku 2012, co pozwala wskazać na wzrost w odniesieniu do roku 2011, gdy odnotowano jedynie 2 tego typu zdarzenia. W kategorii bójek i pobić w gminie Secemin nie odnotowano tego typu zdarzeń w 2012 roku, podobnie, jak w roku 2011. Warto podkreślić, iż w gminie od kilku lat nie są odnotowywane rozboje. W przypadku uszkodzenia mienia stwierdzone zostały jedynie 2 zdarzenia, przy czym w latach poprzednich tego rodzaju naruszenie miało miejsce odpowiednio: w 2009 - 5 razy, 2010 - 1 raz, natomiast w roku 2011 nie odnotowano tego rodzaju wykroczeń. Odmienna tendencja widoczna jest w zakresie uszkodzeń ciała, gdzie liczba odnotowanych zdarzeń wyniosła 4, co było wartością porównywalną do roku 2011, wyższą w stosunku do roku 2010 (3) i 2009, gdzie tego rodzaju zdarzeń nie zanotowano. Łączna liczba wykroczeń w kategorii przestępstw kryminalnych odnotowanych w gminie w 2012 roku wyniosła 17.

W odniesieniu do bezpieczeństwa drogowego w gminie Secemin stwierdzono w 2012 roku 34 zdarzenia drogowe. Ich liczba w poszczególnych latach pokazuje, że stan bezpieczeństwa drogowego ulega corocznym wahaniom, ponieważ w roku 2011 zanotowano 28 zdarzeń, przy 35 ujawnionych w roku 2010. W odniesieniu do pozostałych jednostek samorządowych na terenie powiatu włoszczowskiego stwierdzić można, że poziom bezpieczeństwa drogowego na terenie gminy kształtował się na średnim poziomie.

Obecnie na terenie gminy nie funkcjonuje posterunek Policji. Obywają się natomiast cotygodniowe dyżury dzielnicowe w budynku byłego posterunku Policji przy ul. Plac Wolności 2 w Seceminie.

Elementem wpływającym na poziom bezpieczeństwa publicznego są również pożary oraz miejscowe zagrożenia, których usuwanie należy do obowiązków Państwowej Straży Pożarnej i Ochotniczej Straży Pożarnej. W roku 2012 doszło do 84 zdarzeń, w których musiała interweniować straż pożarna, jedno ze zgłoszeń okazało się fałszywe. W odniesieniu do roku 2011 nastąpił wzrost liczby interwencji strażaków, którzy zanotowali wtedy 63 wyjazdy, w tym jeden fałszywy. W 2012 roku blisko 24% akcji strażackich na terenie gminy związanych było z pożarami lasów, rok wcześniej stanowiły one około 16% interwencji. Na fakt ten mają wpływ zlokalizowane na zachodzie gminy lasy I kategorii zagrożenia pożarowego.

Nad bezpieczeństwem przeciwpożarowym mieszkańców czuwa Ochotnicza Straż Pożarna z posterunkami w: Seceminie, Bichniowie, Żeliszawicach, Brzozowej, Czaryżu, Kuczkowie, Psarach, Wałkonowach Dolnych, Woli Czaryskiej i Woli Kuczkowskiej.

W granicach gminy Secemin nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

3.4. Główne gałęzie gospodarki

3.4.1. Rolnictwo

Gmina Secemin zalicza się do obszarów o słabych warunkach przyrodniczo - glebowych, które nie stwarzają dostatecznych podstaw do intensyfikacji rolnictwa w warunkach gospodarki rynkowej.

W gminie Secemin użytki rolne wraz z sadami stanowią 5 022,54 ha, co stanowi 30,9% jej powierzchni. Jest to wskaźnik niższy niż średnia notowana dla powiatu włoszczowskiego, gdzie użytki rolne stanowią 39,4% powierzchni.

Tab. 5. Struktura zagospodarowania użytków rolnych w gminie Secemin w 2010r.

Rodzaj zagospodarowania	Powierzchnia w ha	Udział w użytkach rolnych w %
Pod zasiewami	2614,2	52,0
Grunty ugorowane	59,96	1,2
Uprawy trwałe	17,66	0,4
Sady ogółem	17,63	0,4
Ogrody przydomowe	4,33	0,1
Łąki trwałe	1778,12	35,4
Pastwiska trwałe	117,94	2,3
Pozostałe użytki rolne	412,7	8,2
Suma	5022,54	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Ponad 91,4% procent gruntów rolnych znajdujących się na terenie gminy Secemin to grunty pozostające w tzw. „dobrej kulturze”, czyli gleby niezdegradowane i pozwalające na dalszą działalność rolniczą. Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku pod zasiewami pozostaje 52% gruntów rolnych gminy. Duży udział w użytkowaniu gruntów rolnych mają łąki trwałe, które zajmują 35,4% powierzchni użytków rolnych. Pozostałe sposoby użytkowania gruntów rolnych nie odgrywają znaczącej roli w strukturze użytkowania gruntów. (Tab.5.)

Na terenie gminy funkcjonowało 866 gospodarstw rolnych, które zaliczone zostały do gospodarstw indywidualnych. Lokalne gospodarstwa charakteryzują się dużym rozdrobnieniem. Największa liczba gospodarstw występuje w grupie o powierzchni od 1 do 10 ha, stanowią one 50,3% wszystkich gospodarstw rolnych. W grupie o powierzchni od 10 do 15 ha, zidentyfikowano 30,5% gospodarstw. Gospodarstwa rolne o powierzchni od 10 do 15 ha stanowią jedynie 7,5% wszystkich. W odniesieniu do gospodarstw o najmniejszym i największym areale zidentyfikowano ich odpowiednio: 5,9% i 5,8% w strukturze gospodarstw rolnych.

Uwzględniając strukturę upraw należy stwierdzić, że ponad 77% upraw stanowią zboża, ponad 8% upraw stanowią ziemniaki. Wśród pozostałych upraw wyróżnia się rośliny strączkowe, uprawy przemysłowe oraz buraki cukrowe.

Tab. 6. Zmiany w gospodarce rolnej gminy Secemin w latach 2002-2010

	2002	2010	tendencja zmian w %
powierzchnia gruntów rolnych ogółem [ha]	7276,77	5022,54	-31,0
liczba indywidualnych gospodarstw rolnych	1410	866	-38,6
liczba ciągników w gospodarstwach indywidualnych	671	566	-15,6
pogłowie bydła ogółem	2967	3017	1,7
pogłowie trzody chlewnej ogółem	1306	610	-53,3
drób - produkcja mięsna	20340	23018	13,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2002 i 2010.

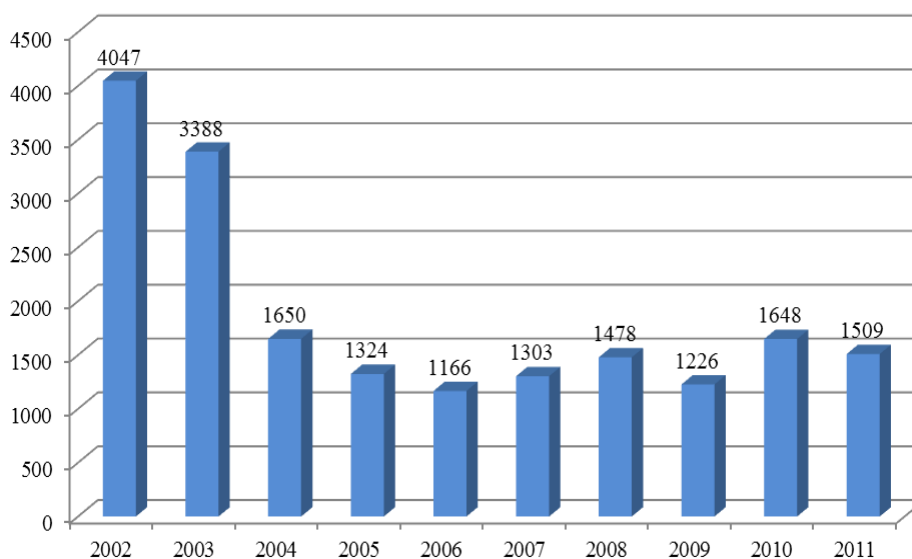
Zestawienie danych z dwóch spisów rolnych (Tab.6.) pozwala wnosić, że na przestrzeni ostatnich lat zaszły pewne przeobrażenia w gospodarce rolnej gminy Secemin. Spadła liczba gospodarstw rolnych oraz powierzchnia gruntów rolnych, co świadczyć może o przechodzeniu mieszkańców na pozarolnicze źródła utrzymania. Niestety, pomimo zmniejszenia liczby podmiotów rolnych, nasila się negatywne zjawisko, jakim jest rozdrobnienie gospodarstw rolnych. Wraz ze zmniejszeniem liczby gospodarstw rolnych zmniejszyła się również liczba ciągników wykorzystywanych w gminie Secemin. W odniesieniu do hodowli zwierząt należy uznać, że o ponad połowę spadło pogłowie trzody chlewnej, natomiast zwiększeniu uległo pogłowie bydła oraz liczba drobiu hodowlanego. Zjawisko to może być powiązane z korzystnymi warunkami dla chowu bydła w powiązaniu z Okręgową Spółdzielnią Mleczarską we Włoszczowie. Położenie gminy w zasięgu oddziaływania rynku zbytu dla produktów rolnych stwarza sprzyjające warunki dla rozwoju dużych gospodarstw hodowlanych.

Czynnikiem sprzyjającym rozwojowi lokalnego rolnictwa jest dogodne położenie gminy w strefie ekonomicznego dojazdu do rynków żywnościowych wielu miast. Jest to szczególnie korzystna sytuacja w odniesieniu do możliwości rozwoju ekologicznego rolnictwa. Innego rodzaju możliwością dla zdwersyfikowania działalności rolniczej jest agroturystyka, która ma szansę na funkcjonowanie w mało przekształconych antropogenicznie rejonach gminy.

3.4.2. Leśnictwo wraz z leśną przestrzenią produkcyjną

Według danych Banku Danych Lokalnych GUS, grunty leśne w 2011 roku zajmowały 7 232,6 ha, co stanowiło 43,7% całkowitej powierzchni gminy Secemin. Obszary leśne występują w gminie głównie wzdłuż granicy z województwem śląskim oraz wzdłuż wschodniej granicy. Skupiska leśne są również zlokalizowane w północno-zachodniej części gminy wzdłuż jej granic. Większość gruntów leśnych jest własnością publiczną (56,3%), pozostałe grunty leśne należą do właścicieli prywatnych. Należy podkreślić, że na przestrzeni lat 2002 - 2011 nastąpił wzrost wskaźnika lesistości o 3,1 punktu procentowego (Wyk.2.).

Wyk. 2. Pozyskiwanie drewna w gminie Secemin w latach 2002-2011 [m³]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Grunty leśne w gminie Secemin pozostają w administracji Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach, w Nadleśnictwie Koniecpol. W granicach gminy swój zasięg mają cztery leśnictwa:

- Leśnictwo Załęże - obejmujące swym zasięgiem północno - zachodnią część gminy;
- Leśnictwo Bałków - obejmujące swym zasięgiem wschodnią i południowo - wschodnią część gminy;
- Leśnictwo Gabrielów - obejmujące swym zasięgiem centralną i zachodnią część gminy;
- Leśnictwo Kuczków - obejmujące swym zasięgiem południowo - zachodnią część gminy.

Gospodarka leśna gminy jest podporządkowana planom urządzenia lasu. Obowiązującym dokumentem jest Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Koniecpol na lata 2005 - 2014.

Na mocy tego dokumentu ustalono funkcje skupisk leśnych. Wśród lasów ochronnych w gminie występują lasy wodochronne, których celem jest regulacja stosunków hydrologicznych w zlewni. Struktura gatunkowa lasów jest w miarę jednolita. Przeważają drzewostany sosnowe, pojawiają się również jodły, buki, dęby, jesiony, klony a także jawory. Głównymi typami siedliskowymi lasu są siedliska boru świeżego, boru mieszanego świeżego, lasu mieszanego świeżego i lasu świeżego. Obszarom okresowo lub stale zawilgotnionym towarzyszą siedliska wilgotne (łągi jesionowo - olszowe).

W lasach na obszarze gminy odbywa się pozyskiwanie drewna. Pozyskiwanie drewna z lasów prywatnych do roku 2004 spadało, z 4 047 m³ w 2002 roku do 1 650 m³ w roku 2004. Od tego roku następuje wahanie poziomu pozyskiwania drewna. W 2011 roku pozyskano 1 509 m³.

Powszechnie jest także tzw. „uboczne użytkowanie lasu”, czyli pozyskiwanie produktów nie-drzewnych, np. grzybów i owoców runa leśnego, a także spędzanie w lesie wolnego czasu - korzystanie z jego funkcji pozaprodukcyjnej.

3.4.3. Gospodarka rybacka

W gminie Secemin funkcjonują dwa kompleksy stawów rybnych - w miejscowości Secemin i Marianów, które stanowią własność prywatną. Prowadzona w gminie gospodarka rybacka obejmuje produkcję karpia hodowlanego i narybku.

3.4.4. Usługi

Kwestia dostępności i wachlarza usług w gminie jest jedną z najistotniejszych, gdyż wiąże się bezpośrednio z jakością życia mieszkańców oraz daje możliwość tworzenia nowych miejsc pracy na terenach wiejskich. Do usług dostępnych w gminie Secemin zaliczyć można przede wszystkim usługi publiczne - opisane w rozdziale Warunki życia ludności:

- usługi zdrowia (patrz podrozdział 3.3.1.),
- usługi oświaty (patrz podrozdział 3.3.1.),
- usługi związane z bezpieczeństwem (patrz podrozdział 3.3.2.),
- usługi związane z kulturą (patrz podrozdział 3.3.1.).

Wachlarz usług w gminie uzupełniany jest przez działalności niezaliczane do usług publicznych, spośród których wyróżnić można:

- usługi w zakresie handlu,
- usługi pocztowe,
- usługi gastronomiczne,
- usługi bankowe,
- usługi turystyczne.

Tab. 7. Podmioty gospodarcze sektora III gminy Secemin w latach 2009-2012

	2009	2010	2011	2012
Bichniów	4	3	3	2
Brzozowa	6	6	10	10
Czaryż	3	4	4	3
Dąbie	3	3	1	1
Kluczyce	4	4	3	2
Krzepice	0	0	0	0
Krzepin	2	2	1	1
Kuczków	4	6	5	4
Marchocice	4	4	4	4
Psary	16	18	17	17
Secemin	62	61	55	60
Wałkonowy Dolne	2	3	4	4
Wałkonowy Górne	1	1	1	1
Wola Kuczkowska	3	4	4	4
Wola Czaryska	8	8	7	7
Zwleczka	0	0	1	0
Żelistawice	10	12	13	14
Żelistawiczki	7	7	7	7
Razem	139	146	140	141

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W gminie Secemin w roku 2012 zarejestrowanych było 141 podmiotów gospodarczych. Największa liczba tego typu podmiotów gospodarczych zarejestrowana była w 2010 roku, kiedy ich liczba wynosiła 146 (Tab.7.). Spośród podmiotów zidentyfikowanych na obszarze gminy

Secemin w roku 2012 15 (10,6%) należało do sektora publicznego, natomiast pozostałe 126 podmiotów (89,4%) uwzględniając ich własność należało do sektora prywatnego. Największe skupisko podmiotów gospodarczych z sektora usług znajduje się w siedzibie gminy - miejscowości Secemin. Zlokalizowano tam 60 podmiotów gospodarczych. Podmioty usługowe zlokalizowane były również w miejscowości Psary (17 podmiotów), Żeliszewice (14 podmiotów) oraz miejscowości Brzozowa (10 podmiotów). W pozostałych miejscowościach gminy Secemin zlokalizowanych jest poniżej 10 podmiotów gospodarczych sektora usług. Jedyne w miejscowości Krzepice i Zwleczka nie zidentyfikowano żadnego podmiotu z sektora III. Potencjał rozwoju sektora usług jest również związany z turystyką leśną oraz lokalizacją nielicznych obszarów Natura 2000 Doliny Górnej Pilicy. Elementem warunkującym rozwój usług turystycznych jest lokalizacja terenów lotniskowych w szczególności w okolicach miejscowości Gabrielów. Ważnym elementem w zakresie infrastruktury turystycznej może być rowerowy szlak pielgrzymkowy „Miejsca Mocy”. Szlak ten łączy miejsca kultu religijnego, sanktuaria maryjne oraz inne, ważne obiekty sakralne zlokalizowane w województwie świętokrzyskim. Szlak oznakowany jest kolorem żółtym i ma długość 584,5 km, w tym 79,0 km biegnie przez powiat włoszczowski. Został wytyczony w 2007 roku z inicjatywy Regionalnej Organizacji Turystycznej Województwa Świętokrzyskiego przy wsparciu finansowym Ministerstwa Sportu i Turystyki oraz dofinansowaniu powiatu włoszczowskiego i gminy Secemin.

W chwili obecnej na terenie gminy nie funkcjonują turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania ani gospodarstwa agroturystyczne. Jedyne rodzaju usługi hotelowe są świadczone przez działający w Seceminie Dom Weselny.

3.4.5. Przemysł

Analiza podmiotów gospodarczych w gminie Secemin pozwala stwierdzić, że w roku 2012 zarejestrowanych było ich 70 jednostek należących do II sektora. Była to największa liczba podmiotów związanych z przemysłem i budownictwem w okresie od 2009 do 2012 roku. Wszystkie podmioty w tym sektorze gospodarki należały do sektora prywatnego. Uwzględniając podział ze względu na przynależność do sektora przemysłowego i budownictwa, gmina Secemin odznacza się niewielką przewagą podmiotów związanych z budownictwem. Na terenie gminy zlokalizowano, bowiem 39 takich podmiotów tj. 55,7% podmiotów sektora II.

Tab. 8. Podmioty gospodarcze sektora II gminy Secemin w latach 2009-2012

	2009	2010	2011	2012
Bichniów	0	0	1	1
Brzozowa	8	10	7	8
Czaryż	4	3	4	4
Dąbie	1	1	1	1
Kluczyce	1	1	2	4
Krzepice	1	1	1	1
Krzepin	0	0	0	0

Kuczków	2	1	1	1
Marchocice	3	3	1	2
Psary	1	1	1	2
Secemin	23	22	26	32
Wałkonowy Dolne	1	0	0	0
Wałkonowy Górne	0	0	1	2
Wola Kuczkowska	2	2	2	2
Wola Czaryska	2	2	2	2
Zwleczka	0	0	0	0
Żeliszawice	3	1	2	2
Żeliszawiczki	4	6	6	6
Razem	56	54	58	70

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Należy stwierdzić, że ponad 45,7% tych podmiotów zlokalizowanych było w miejscowości Secemin. W miejscowości Brzozowa zlokalizowano 8 podmiotów gospodarczych. W pozostałych miejscowościach zidentyfikowano poniżej 7 podmiotów gospodarczych sektora przemysłu i budownictwa. Jedynie w miejscowościach: Krzepin, Wałkonowy Dolne i Zwleczka nie zarejestrowano tego typu podmiotów gospodarczych.

Wśród istotnych przedstawicieli przemysłu, których działalność jest wyraźnie zauważalna w przestrzeni gminy Secemin wyróżnia się zakłady związane z wydobywaniem oraz przetwórstwem kopalin piasków. W Żeliszawicach działa Zakład Grupy Prefabet S.A., który jest producentem betonu komórkowego. Oddział Żeliszawice prowadzi dystrybucję materiałów budowlanych na terenie południowo - zachodniej Polski.

Na terenie gminy znajdują się również zakłady produkcyjne związane z branżą cukierniczą - Zakład Produkcji Cukierniczej ROBMAR, który powstał w 2010 roku w miejscowości Międzylesie.

Działalność przemysłowa jest w umiarkowanym stopniu obecna w przestrzeni gminy Secemin.

3.5. Struktura władania gruntami

W gminie Secemin dominuje własność prywatna. Największym publicznym właścicielem gruntów na terenie gminy jest Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, które zarządza blisko 25% gruntów w granicach administracyjnych jednostki. Ponad 3,5% gruntów znajduje się we władaniu Agencji Nieruchomości Rolnych. We władaniu władz gminy znajduje się niewiele ponad 2,7% gruntów. Lasy Państwowe władają blisko 1,25% powierzchni gminy. Pozostali władający gruntami posiadają poniżej 1% gruntów.

Tab. 9. Stan prawny gruntów w gminie Secemin

Właściciel/władający	Powierzchnia [ha]	Udział procentowy [%]
Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe	4011,707	24,67
Skarb Państwa - Agencja Nieruchomości Rolnych	596,2649	3,67
Gmina Secemin	220,2213	1,35
Zarząd Gminy	210,1914	1,29
Skarb Państwa w Zarządzie Lasów Państwowych	201,49	1,24
Polskie Koleje Państwowe Spółka Akcyjna	135,5379	0,83
Świętokrzyski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Kielcach	102,9461	0,63
Powiat Włoszczowski	50,8328	0,31
Województwo Świętokrzyskie	34,2924	0,21
Starosta Włoszczowski	13,5973	0,08
Skarb Państwa z Mocy Prawa Własność Gminy Secemin	9,7204	0,06
Świętokrzyski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Kielcach	8,3645	0,05
Powiatowy Zarząd Dróg	3,2	0,02
Spółdzielnia Kótek Rolniczych w Seceminie	0,94	0,01

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy czerwiec 2013 roku.

3.6. Podsumowanie

Sytuację społeczno - ekonomiczną gminy Secemin można określić, jako dość stabilną. W ostatnich latach następował ciągły spadek liczby ludności w gminie oraz miały miejsce procesy starzenia się ludności jednostki terytorialnej, co widoczne jest w przekroju uwzględniającym podział ludności na grupy: przedprodukcyjną, produkcyjną oraz poprodukcyjną. Do pozytywnych elementów w rozwoju gminy należy fakt, że jednostka rozwija się w oparciu o podmioty gospodarcze w znacznej części niezwiązane z rolnictwem, co pozwala realizować ideę wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich. Głównym ośrodkiem usługowym w gminie pozostaje siedziba władz lokalnych - Secemin, gdzie zlokalizowana jest największa liczba podmiotów gospodarczych. Podobnie sytuacja ma się w odniesieniu do podmiotów z sektora przemysłu i budownictwa. W gminie dostępne są usługi publiczne z zakresu ochrony zdrowia i edukacji zaspokajające podstawowe usługi mieszkańców. Wsparciem dla tego typu usług jest miasto powiatowe Włoszczowa, w którym można skorzystać ze specjalistycznych usług medycznych oraz kolejnego szczebla w zakresie edukacji.

4. Środowisko przyrodnicze

4.1. Zasoby środowiska przyrodniczego

4.1.1. Ukształtowanie powierzchni terenu i geomorfologia

Obszar gminy Secemin pod względem podziału fizyczno - geograficznego Polski położony jest:

- w obszarze Europy Zachodniej (3),
- w podobszarze Wyżyny Małopolskiej (34),
- w prowincji Wyżyny Małopolskiej (34),
- w podprowincji Wyżyny Środkowo-Małopolskiej (342),
- w makroregionie Wyżyny Przedborskiej (342.1),
- w mezoregionie Niecki Włoszczowskiej (342.14).

Mezoregion fizyczno - geograficzny Niecka Włoszczowska rozciąga się po obu stronach rzeki Pilicy. Pod względem ukształtowania powierzchni terenu przypomina misę z płaskim dnem i wzniesionymi brzegami. Jego podłoże zbudowane jest ze skał, które pokrywają czwartorzędowe piaski, przewiane w wydmy. Między nimi często występują bagna i torfowiska. W przeważającej części Niecka jest terenem rolniczym.⁴

Obecne ukształtowanie powierzchni terenu gminy jest rezultatem nakładających się na siebie procesów rzeźbotwórczych trwających w kolejnych okresach geologicznych. Gmina Secemin położona jest w makroregionie wyżyn, dla których cechą charakterystyczną są wysokości bezwzględne przekraczające 300 m, wysokości względne są na ogół mniejsze niż 300 m. Różnice w wysokościach względnych są stosunkowo niewielkie. Rzeźba terenu w granicach gminy ma charakter równinny, z nieco bardziej wzniesioną częścią wschodnią i południowo - wschodnią. Różnice wysokości bezwzględnych w granicach gminy są niewielkie, najniższe położone są obszary występujące w dolinach rzecznych, tereny najbardziej wzniesione nad poziom morza występują w części południowej gminy (w okolicach przysiółka Daleszec wysokości względne dochodzą do ok. 275 m n.p.m.).

W lokalnym krajobrazie występują formy pochodzenia lodowcowego, wodnolodowcowego, rzecznoego oraz eolicznego. Charakterystycznymi formami rzeźby, występującymi na całym obszarze gminy, są pasma piaszczystych wydmy, które przeważnie są porośnięte lasami, co korzystnie wpływa na ich stabilność. Elementami uatrakcyjnającymi lokalną rzeźbę terenu są doliny rzek (Zwleczy) i obniżenia bagienne. W przestrzeni gminy pojawiają się również antropogeniczne formy ukształtowania terenu, którymi są zagłębienia związane z wydobyciem piasków budowlanych, niecki poeksploatacyjne, zagłębienia wykorzystywane przez stawy hodowlane oraz nasypy wykonane wzdłuż dróg i linii kolejowych.

⁴ J. Kondracki „Geografia regionalna Polski”, PWN 1998r.

4.1.2. Budowa geologiczna

Pod względem geologiczno - strukturalnym obszar gminy Secemin położony jest w południowo - zachodniej części Niecki Nidziańskiej, która to jest fragmentem synklinorium Szczecińsko - Łódzko - Miechowskiego. Synklinorium wypełnione jest osadami węglanowymi górnej kredy, marglami, opokami i wapieniami. Obszar gminy Secemin położony jest w południowo - zachodnim skrzydle tej niecki, gdzie warstwy nachylone są monoklinalnie ku północnemu wschodowi pod kątem 2 - 5° i cechują się spokojną tektoniką typu fałdowego (synklina Secemina).

Pod względem tektonicznym gmina położona jest na obszarze platformy staropaleozoicznej z okresu fałdowań kaledońskich. Głębokość stropu - warstwy granitowej, wynosi ok. 2 - 3 km. W czwartorzędzie obszar gminy znalazł się w obrębie zlodowacenia środkowopolskiego, czego wyrazem jest pokrywa czwartorzędowych neoplejstocieńskich piasków i żwirów wodnolodowcowych, płytów glin zwałowych oraz zwydmionych piasków eolicznych.⁵

Miejscowo odsłaniające się utwory kredowe występują na wyżej położonych obszarach w okolicach miejscowości Secemin i Wola Kuczkowska. Osady powstałe w okresie neogenu i paleogenu występują w gminie sporadycznie. Na pozostałym obszarze gminy, na utworach kredowych, zalega warstwa zwiertelinowa lub utwory czwartorzędowe powstałe w okresie zlodowacenia środkowopolskiego i północnopolskiego, które występują głównie jako piaski i odosobnione płyty gliny zwałowej. Z przewiewanych czwartorzędowych piasków utworzyły się wydmy, między nimi występują tereny bagniste i torfiaste. Doliny rzek i potoków wypełnione są przez namuły, piaski, żwiry rzeczne oraz torfy.

4.1.3. Warunki klimatyczne

Jak wynika z podziału Polski na dzielnice rolniczo - klimatycznej. Gumińskiego gmina Secemin znajduje się w dzielnicy częstochowsko - kieleckiej. Cechy klimatyczne tego regionu przedstawiają się następująco:

- średnia roczna temperatura powietrza: 8,0 - 8,5°C,
- średnia roczna amplituda temperatur: od 21 do 23°C,
- czas zalegania pokrywy śnieżnej: od 60 do 80 dni,
- długość okresu wegetacyjnego: 200 - 210 dni,
- średnia roczna suma opadów: 700 - 800 mm.

W rejonie dzielnicy częstochowsko - kieleckiej dominują wiatry z sektora zachodniego (SW, S, NW), wiejące przeciętnie 46 dni w roku, o średnich prędkościach 3 - 4 m/s.

Przez wzgląd na niewielkie zróżnicowanie ukształtowania powierzchni terenu gminy nie występują tu wyraźnie odmienne pod względem mezoklimatycznym rejony. Można jednak wyróżnić elementy przyczyniające się do kształtowania lokalnych mikroklimatów, są nimi występujące w gminie doliny rzeczne oraz rozległe tereny leśne. Mikroklimat dolin rzecznych charakteryzuje się zwiększonym parowaniem, na skutek czego powstają poranne mgły i zamglenia. Bardziej korzystne warunki klimatyczne występują na obszarze równinnym oraz w

⁵ Objąśnienia do mapy hydrogeologicznej Polski w skali 1:50000, Arkusz Secemin (848), Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 1997.

sąsiedztwie obszarów leśnych. Rozległe zbiorowiska drzew przyczyniają się do zmniejszania prędkości wiatru.

4.1.4. Zasoby wodne

Wody powierzchniowe

Pod względem hydrograficznym gmina Secemin położona jest w obszarze wododziałowym pomiędzy zlewniami Nidy i Pilicy. Równinne ukształtowanie terenu gminy sprawia, iż dział wodny jest niski, co wiąże się z tym, że często występuje na rozległych terenach bagiennych, gdzie jego dokładny przebieg jest problematyczny do ustalenia. Na terenie gminy Secemin znajdują się źródłowe odcinki licznych niewielkich cieków, spośród których największym jest rzeka Zwleczka.

W gminie wyróżnia się następujące cieki:

- Zwleczka - niewielka rzeka III rzędu (o długości 21,9 km), stanowiąca prawy dopływ Pilicy. Swoje źródła ma w okolicach wsi Zwleczka (na wysokości ok. 210 m n.p.m.) i kieruje swój bieg na północ. Do Pilicy uchodzi po minięciu miejscowości Gościęcina (gmina Włoszczowa) na wysokości ok. 210 m n.p.m. Rzeka ta ma charakter typowo nizinny, cechuje się małymi spadkami, wąskim, nieuregulowanym i naturalnie meandrującym korytem znajdującym się w stosunkowo szerokiej dolinie.
- Jeżówka - struga stanowiąca dopływ rzeki Zwleczy.⁶ Ciek ten wypływa koło Kuzek na wysokości ok. 250 m n.p.m., uchodzi do Zwleczy na wysokości ok. 210 m.n.p.m.
- Weśrednik - struga uchodząca do Białej Nidy, mająca przebieg zbliżony do równoleżnikowego. Swoje źródła posiada w lasach okolic miejscowości Czaryż i Krzepice.
- Seca - struga uchodząca do Zwleczy (lewostronny dopływ), mająca swoje źródła na terenie kompleksów leśnych znajdujących się na północ od miejscowości Zakrzów.

W gminie występują również niewielkie cieki, którym nadano nazwy: Struga Krzepin, Struga S-2 Radków, Struga z Michałowa. Ponadto przez analizowany obszar przepływa szereg nie-nazwanych strumieni i innego rodzaju cieków. Dość licznie występują niewielkie oczka wodne, powstałe często w zagłębieniach między wydrami. Charakterystyczną cechą obszaru gminy są rozległe obszary podmokłe a także bagna, które występują głównie na obrzeżach gminy, w dolinach rzek, w bezodpływowych zagłębieniach terenu oraz na obszarach o utrudnionej infiltracji wód opadowych. Występujące bagna i obszar podmokłe odgrywają istotną rolę dla utrzymania naturalnej retencji wód. Lokalne stosunki wodne zostały przekształcone w wyniku powszechnych melioracji, które miejscowo doprowadziły do obniżenia zwierciadła wód podziemnych i osuszenia terenu.

Naturalną sieć hydrograficzną wzbogacają liczne rowy melioracyjne a także zbiorniki wodne pochodzenia antropogenicznego - głównie kompleksy stawów hodowlanych (Tab.10.), które są zasilane wodami rzeki Zwleczy. Największe kompleksy tych stawów znajdują się w rejonie miejscowości Marianów (powierzchnia zlewu 40,1 ha), w dolinie rzeki Zwleczy. Stawy hodowlane zlokalizowane są również w Seceminie (powierzchnia zlewu 9,52 ha).

6 <http://ksng.gugik.gov.pl/pliki/hydronimy1.pdf>

Tab. 10. Wykaz zinwentaryzowanych stawów o powierzchni powyżej 1 ha

Nr obiektu	Nazwa obiektu	Stan własnościowy	Ciek zasilający	Pow. zlewu [ha]	Pojemność stawów [tys. m ³]	Funkcje użytkowe
Is/II/P/25	Marianów	Brak danych	Zwleczka	40,1	340,9	Stawy rybne
Is/II/P/26	Secemin	Własność prywatna	Zwleczka + źródła	9,52	95,2	Stawy rybne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Programu małej retencji dla województwa świętokrzyskiego

Wody powierzchniowe na przedmiotowym obszarze należą do dorzecza administrowanego przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie (większa część obszaru gminy) i Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie (południowo - wschodnia część obszaru gminy).

Wody podziemne

Cały obszar gminy położony jest w Nidziańskim Regionie Hydrologicznym (Niece Mnichowskiej). Nieckę wypełniają utwory kredowe (margle, wapienie, opoki kredy górnej), będące jednocześnie szczelinowym poziomem użytkowym wód podziemnych. Wody podziemne występują w dwóch piętrach wodonośnych: kredy górnej oraz czwartorzędowym.

Główny użytkowy poziom wodonośny jest typu szczelinowego i występuje w piętrze górnokredowym. Wody tego poziomu występują w spękanych marglach z wkładkami wapieni marglistych, piaskowcach wapnistych i opokach wypełniających nieckę nidziańską. Miąższość osadów kredy jest znaczna i dochodzi do kilkuset metrów. Jednak system szczelin wykazuje największą drożność tylko do głębokości ok. 70m i do tego właśnie poziomu przyjęto strefę aktywną wymiany wód podziemnych.⁷ Zwierciadło wody w poziomie górnokredowym występuje na zróżnicowanych głębokościach: na obszarach wysoczyznowych stabilizuje się na głębokości 10 - 20 m, w dolinach rzecznych na głębokościach poniżej 5 m. W przeważającej części gminy Secemin potencjalna wydajność studni wierconych ujmujących wody z poziomu górnokredowego wynosi 10 - 30 m³/24h. Rejonami o zwiększonej potencjalnej wydajności studni wierconych (50-70 m³/24h) są zachodnie krańce gminy (na zachód od Kuczkowa) oraz w południowo - wschodniej części gminy w pasie Czaryż - Bieganów. Terenami o najwyższej potencjalnej wydajności studni wierconych (>70 m³/24h) są rejony znajdujące się na zachód od Secemina a także rejony Żeliszawiczek. Zasilanie górnokredowego zbiornika wodonośnego odbywa się głównie przez infiltrację wód opadowych. Przeważająca część tego obszaru charakteryzuje się połowiczną, rzadziej pełną, izolacją pierwszego poziomu użytkowego wód podziemnych od powierzchni terenu. Istnieje zatem ryzyko antropogenicznego zanieczyszczenia tych wód.

Czwartorzędowe piętro wodonośne nie posiada charakteru użytkowego. Wody tego poziomu występują w piaskach rzecznych o niewielkiej miąższości. Są to wody w znacznym stopniu zanieczyszczone związkami azotu.

⁷ Objąsnienia do mapy hydrogeologicznej Polski w skali 1:50000, Arkusz Secemin (848), Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 1997.

Na terenie gminy Secemin funkcjonują trzy ujęcia wód podziemnych (Tab.11.), które mają charakter komunalny - służą do zaopatrywania poszczególnych miejscowości w wodę pitną.

Tab. 11. Ujęcia wód podziemnych na terenie Gminy Secemin

Nazwa ujęcia	Pozwolenie wodnoprawne	Data wydania/ Data ważności	Liczba studni wierconych	Poziom ujmowanych wód	Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne	Zaopatrywane wsie
Secemin	ROL.II.6223-18/05	01.01.2006/ 01.01.2026	2	Cr3	72,0 m ³ /h	Secemin, Brzozowa, Gabrielów, Bichniów
Żeliszawiczki	ROL.II.6223-17/07	01.01.2008/ 01.01.2028	1	Cr3	27,9 m ³ /h	Żeliszawiczki, Żeliszawice, Miny, Międzyzlesie, Marchocice
Kuczków	ROL.II.6341.7.2012.II	01.04.2013/ 21.03.2032	1	Cr3	32,0 m ³ /h	Kuczków, Wola Wolica, Wola Kuczkowska, Dąbie, Kluczyce, Zwleczka, Psary Kolonia, Psary wieś, Krzepice, Celiny

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozwoleń wodnoprawnych obowiązujących na dzień 02.07.2013r.

Wszystkie funkcjonujące ujęcia posiadają wyznaczone strefy ochrony bezpośredniej. Stanowią one obszar mieszczący się w granicach istniejącego ogrodzenia. Dla ujęcia wód w miejscowości Secemin zostały wyznaczone strefy ochrony pośredniej wewnętrznej i zewnętrznej.⁸ Jak wynika z poprzedniej nowelizacji ustawy Prawo wodne (Dz. U. z 2011r. Nr 32, poz. 159), strefy ochronne ujęć wód, które zostały ustanowione przed dniem 1 stycznia 2002r. wygasły z dniem 31 grudnia 2012r. Gmina Secemin nie złożyła wniosku do Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej o ponowne ustanowienie stref ochrony pośredniej ujęć wód w Seceminie.

Cały obszar gminy położony jest na terenie dwóch Głównych Zbiorników Wód Podziemnych:

- GZWP Nr 408 „Niecka Miechowska NW”,
- GZWP Nr 409 „Niecka Miechowska SE”.

GZWP Nr 408 „Niecka Miechowska NW” - jest hydrogeologicznym zbiornikiem górnokredowym typu otwartego o charakterze krasowo - szczelinowym. Szacunkowe zasoby dyspozycyjne dla tego GZWP zostały określone na poziomie 466 tys. m³/dobę. Średnia głębokość ujęć tych wód waha się w przedziale 20 - 130m.⁹

⁸ Decyzja ustanawiająca dla górnokredowego ujęcia wód podziemnych w Seceminie strefy ochronne, OŚL.II.6226/2/2000 z dnia 19.06.2000

⁹ Dane z katastru wodnego, który został przekazany przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie.

GZWP Nr 409 „Niecka Miechowska SE” - jest hydrogeologicznym zbiornikiem górnokredowym typu otwartego o charakterze porowo - szczelinowym.

Wody głównych zbiorników wód podziemnych posiadają charakter strategiczny dla regionu świętokrzyskiego i ujmowane są z poziomu wodonośnego zlokalizowanego w utworach górnokredowych poprzez szereg studni głębinowych. Ich zasilanie odbywa się poprzez infiltrację wód opadowych oraz pośrednio przez wody rzeczne.

4.1.5. Surowce mineralne

Na terenie gminy Secemin występują surowce mineralne, którymi są powszechne w powiecie włoszczowskim piaski (piaski budowlane) (Tab.12). Poszczególne złoża reprezentują serie zróżnicowane genetycznie i litologicznie, w związku z czym mogą mieć odmienne zastosowanie. Piaski budowlane udokumentowano w złożu Nadolnik i Jeziorna Górna. Złoże w Żeliszawicach służyło do produkcji betonów komórkowych.

Tab. 12. Wykaz złóż surowców na terenie gminy Secemin

Nazwa złoża	Położenie	Rodzaj kopaliny	Podtyp kopaliny	Forma złoża	Stan zagospodarowania złoża	Kopaliny wg Nkz	Powierzchnia złoża [ha]
Jeziorna Górna	Żeliszawiczki	kruszywa naturalne	piasek	pokładowa	złoże zagospodarowane	złoża piasków budowlanych	1,15
Nadolnik	Nadolnik	kruszywa naturalne	piasek	pokładowa	złoże rozpoznane szczegółowo	złoża piasków budowlanych	9,53
Żeliszawice	Żeliszawice	piaski kwarcowe d/p betonów komórkowych	piaski kwarcowe d/p betonów komórkowych	wydma	eksploatacja złoża zaniechana	złoża piasków pozostałych	9,54

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web/pages/zloza/podtypKopalinyZloza.jsf?conversationContext=1>; stan na lipiec 2013

Oprócz wyżej wymienionych, na terenie gminy Secemin występują również złoża, dla których określono jedynie zasoby szacunkowe (np. Celiny, Psary).

Wyżej wymienione złoża znajdują się w całości w granicach gminy Secemin. Jak wynika z danych zamieszczonych na geoportalu Państwowego Instytutu Geologicznego na fragment gminy Secemin swoim zasięgiem wchodzi również wstępnie rozpoznane złoże piasków betonu komórkowego „Miny Czarnca”, które w większości znajduje się na terenie gminy Włoszczowa.

4.1.6. Warunki glebowe

Obecne warunki glebowe na terenie gminy Secemin są wynikiem wykształconej budowy geologicznej, stosunków wodnych oraz dotychczasowego sposobu użytkowania przedmiotowego obszaru.

Gleby na obszarze gminy Secemin wykształciły się głównie na podłożu czwartorzędowych piasków, mułków i osadów rzecznych, są to głównie gleby brunatne i bielicowe, które wytworzyły się na ogół z piasków luźnych, słabogliniastych lub też na wapieniach. Z uwagi na stosunkowo niewielką naturalną zasobność w substancje pokarmowe należą one do gleb mało urodzajnych. Gleby bielicowe występują głównie pod lasami, a gleby pseudobielicowe skupiają się na terenach okresowo nadmiernie uwilgotnionych. W granicach gminy występują również gleby glejowe a także czarne ziemie zdegradowane, które to należą do gleb mineralnych.¹⁰ Gleby organiczne (mady, gleby torfowe, torfowo - mułowe, murszowe) użytkowane głównie jako łąki i pastwiska, posiadają istotne znaczenie wodochronne.

Na podstawie analizy mapy glebowo - rolniczej stwierdzić można, iż jakość gruntów rolnych na terenie gminy Secemin kształtuje się na poziomie średnim. Pod względem bonitacyjnym przeważają gleby klas V i VI. Gleby najwyższych klas bonitacyjnych zajmują w gminie nieznaczne powierzchnie. W jej przestrzeni nie występują grunty I klasy, gleby klasy II obejmują zaledwie 0,17% terenu gminy i występują w okolicach wsi Kuczków, Wola Kuczkowska, Bród. Gleby III klasy bonitacyjnej obejmują ok. 7% powierzchni gminy i w większych skupiskach występują w pasie Secemin - Bichniów - Czaryż, w rejonie Kuczków - Wolica - Wola Kuczkowska, obejmują również mniejsze powierzchnie w sąsiedztwie miejscowości: Krzepin, Ropocice, Wałkonowy Dolne, Żeliszewice, Wola Czaryska.

Analiza jakości gleb na terenie gminy Secemin wykazała, iż cechują się one wysokim stopniem zakwaszenia - odsetek gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych waha się w granicach 81 - 100%. Poziom zakwaszenia gleb jest zależny od rodzaju skały macierzystej, natężenia procesów degradacyjnych a także ogólnego poziomu kultury rolnej. Gleby o wysokim poziomie zakwaszenia cechują się obniżoną przydatnością rolniczą i wymagają wzmożonych nakładów na zwiększenie jej produktywności. Tak wysoki poziom zakwaszenia gleb na terenie gminy jest związany z jej bliskim sąsiedztwem z obszarami wysoce uprzemysłowionymi, które to są emitarami kwasotwórczych związków siarki i azotu. Związki te są przenoszone wraz z masami powietrza na pewne odległości i deponowane na powierzchnię ziemi wraz z opadami atmosferycznymi (tzw. kwaśne deszcze). Zanieczyszczenia gleb w granicach analizowanej jednostki są również wynikiem ruchu komunikacyjnego, lokalnej działalności górniczej, nieprawidłowego składowania odpadów oraz nadmiernego stosowania zabiegów agrotechnicznych. W gminie występuje potencjalne niebezpieczeństwo antropogenicznej degradacji gleb, które może być związane z litologią zalegających utworów powierzchniowych. W gminie powszechnie występują utwory luźne (piaszczyste i piaszczysto - gliniaste), które są podatne na infiltrację opadową różnego rodzaju zanieczyszczeń (zanieczyszczenia te mogą być związane z napływaniem zanieczyszczonych mas powietrza, składowaniem odpadów rolniczych, przemysłowych i bytowych).

¹⁰ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Secemin na lata 2010 - 2017, Secemin, 2010r.

4.1.7. Świat flory i fauny

Zgodnie z regionalizacją przyrodniczo - leśną teren gminy Secemin leży w krainie Małopolskiej (VI), w dzielnicy Wyżyna Środkowo - Małopolska. W dzielnicy tej występują zarówno siedliska nizinne jak i wyżynne. Kraina Małopolska znajduje się w zasięgu występowania buka, świerka i jodły - gatunków, które obok sosny i dębu pełnią w niej rolę lasotwórczą.¹¹

Jak wynika z podziału geobotanicznego Polski gmina Secemin przynależy do Krainy Wyżyn Środkowomałopolskich, okręgu Niecki Włoszczowskiej, okręgu Secemińskiego (środkowa i południowa część gminy) oraz okręgu Kurzelowskiego (północna część gminy).¹² Jako potencjalną roślinność naturalną tego rejonu wyróżnia się grądy, bory sosnowe (w południowej części gminy), olsy (fragmentarycznie w części północnej gminy) oraz lasy łąkowe (na terenach dolin rzecznych).¹³

Lokalny świat roślinny można określić jako zróżnicowany. Większość obszaru jest porośnięta roślinnością użytków rolnych, które obejmują powierzchnię ok. 7 680 ha. Wśród nich największy udział mają grunty orne (62,7), łąki i pastwiska obejmują 37% a sady zaledwie 0,3% powierzchni użytków rolnych.¹⁴ Tereny wykorzystywane przez łąki i pastwiska występują w głównej mierze wzdłuż dolin rzecznych oraz w miejscach okresowo podmokłych. Są to głównie łąki wilgotne, na których występuje roślinność łąkowa. Roślinność upraw polowych reprezentowana jest przez różnorodne gatunki zbóż, warzyw i owoców.

Gmina Secemin cechuje się wysokim wskaźnikiem lesistości gminy - 43,7%. Głównymi typami siedliskowymi lasu są siedliska boru świeżego, boru mieszanego świeżego, lasu mieszanego świeżego i lasu świeżego. Terenom okresowo podmokłym towarzyszą siedliska wilgotne - hydrofilne lasy liściaste, głównie łąg jesionowo - olszowy. W lasach gminy Secemin przeważają drzewostany sosnowe. Sosna wchodzi w skład zarówno drzewostanów liściastych jak i borowych (borów sosnowych i borów mieszanych). W zachowanych na tym terenie lasach grądowych występuje jodła pospolita i buk zwyczajny. Pojawiającymi się w tych okolicach gatunkami drzew liściastych są: buk, dąb, jesion, klon a także jawor. Analizując rozmieszczenie lasów w gminie Secemin dostrzec można, iż występują one zwartymi kompleksami zlokalizowanymi w głównej mierze poza centralną częścią gminy - obejmują jej północne, zachodnie i północno - wschodnie krańce. Część lasów znajdujących się na terenie gminy Secemin została objęta ochroną - lasy wodochronne. Są to występujące w zachodniej i wschodniej części gminy fragmenty kompleksów leśnych, które zabezpieczają lokalnie występujące ciek i zbiorniki wodne.

Obszarem występowania roślinności wodolubnej są liczne zagłębienia, bagna i torfowiska. W ich obrębie pojawiają się śródleśne bagienne łąki z turzycami. W dolinach rzek rozwijają się rozległe łąki. Wzdłuż linii kolejowych oraz intensywnie uczęszczanych szlaków komunikacji samochodowej występuje roślinność ruderalna. W przestrzeni całej gminy wyraźnie zaznaczającym się elementem szaty roślinnej są zadrzewienia przydrożne i śródpolne, które stanowią istotny element chroniący gleby przed erozją wietrzną. Obszarom zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej towarzyszy roślinność ozdobna.

W przestrzeni gminy występują chronione siedliska przyrodnicze, którymi są: brzegi lub osuszone dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z Littorelletea, Isoëto-Nanojuncetea; staro-

¹¹ Siedliskowe podstawy hodowli lasu [w:] Zasady hodowli i użytkowania lasu wielofunkcyjnego, Warszawa 2003

¹² Jan Marek Matuszkiewicz, „Regionalizacja geobotaniczna Polski”, IGiPZ PAN, Warszawa 2008r.

¹³ Jan Marek Matuszkiewicz, „Potencjalna roślinność naturalna Polski”, IGiPZ PAN, Warszawa 2008r.

¹⁴ Bank Danych Lokalnych GUS

rzecza i naturalne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion; zmienno wilgotne łąki trzęślicowe; niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie; - łąki wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe; sosnowy bór chrobotkowi; wydmy śródładowe z murawami napiaskowymi.¹⁵

Obszar gminy Secemin nie jest jednolity pod względem występowania lokalnego świata fauny. W przestrzeni analizowanej jednostki można wyróżnić tereny zamieszkiwane przez gatunki rzadkie i chronione (doliny rzeczne, obszary podmokłe) oraz obfitujące w przedstawicieli typowych środowisk wiejskich (większość gminy).

Za lokalne korytarze ekologiczne uznaje się doliny rzeczne, które to stanowią ostoje dla wielu gatunków związanych z ekosystemami wodno - łąkowymi. Cieki są ważnym środowiskiem życia ryb a także miejscem wylęgania i bytowania płazów oraz wielu owadów. Doliny rzeczne stanowią szlaki migracyjne dla licznych gatunków fauny i flory.

Jak wynika z danych przestrzennych przekazanych przez Regionalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska w Kielcach w przestrzeni gminy występują cenne gatunki motyli (czerwończyk nieparek, modraszek), płazów (traszka grzebieniasta), ślimaków (poczwarówka zwężona). Ich występowanie stwierdzono na terenach leśnych oraz łąkowych w północnej i zachodniej części gminy. Wspomniany ślimak znajduje się na liście gatunków zwierząt objętych ścisłą ochroną w Polsce. W gminie Secemin dość licznie pojawia się bocian biały, czego potwierdzeniem są rozmieszczone w wielu miejscowościach gniazda.

Część obszaru gminy, znajdująca się na północ od miejscowości gminnej Secemin, znajduje się w zasięgu obszaru proponowanego przez organizacje pozarządowe w ramach listy IBA (Important Bird Areas) - ostoja ptaków o randze międzynarodowej Niecka Włoszczowska (PL154). W ostoi zaobserwowano 49 gatunków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, w tym 32 lęgowe. W ostoi licznie występują również gatunki wymienione w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej.

Poza wyżej wspomnianymi przykładami świat zwierzęcy w gminie reprezentowany jest głównie przez gatunki typowe dla obszarów wiejskich (tj. gryzonie polne) oraz terenów sąsiadujących ze zbiorowiskami leśnymi. Szlaki migracyjne wielu gatunków zwierząt napotykać na swej drodze bariery antropogeniczne w postaci osad ludzkich, dróg o wysokim natężeniu ruchu pojazdów mechanicznych (droga wojewódzka nr 786 i 795) a także linii kolejowych.

Dla terenu gminy Secemin nie została dotychczas przeprowadzona szczegółowa inwentaryzacja przyrodnicza.

¹⁵ Dane przestrzenne w formacie shapefile przekazane przez Regionalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska w Kielcach, stan na kwiecień 2013

4.2. Jakość środowiska przyrodniczego

4.2.1. Stan czystości wód

Wody powierzchniowe

Określenie jakości wód powierzchniowych w obszarze gminy Secemin jest możliwe na podstawie wyników badań prowadzonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach w ramach krajowego monitoringu jakości wód dla rzeki Zwleczy.

Określenie jakości wód rzeki Zwleczy jest możliwe na podstawie wyników pomiarów jakości wód powierzchniowych w województwie świętokrzyskim w roku 2012. Wyznaczony punkt pomiarowo - kontrolny „Zwleczka - Gościencin” znajduje się poza granicami gminy Secemin, w obrębie gminy Włoszczowa. Wyniki przeprowadzonych badań (Tab.13.) wskazują na dobry stan/potencjał ekologiczny wód rzeki. Oceny tej dokonano na podstawie analizy jakości poszczególnych wskaźników wód.

Tab. 13. Klasyfikacja wskaźników jakości wód w rzece Zwleczka - punkt pomiarowy Zwleczka - Gościencin

Rzeka - Zwleczka		
Nazwa jcw - Zwleczka		
Kod jcw - PLRW20006254189		
Nazwa ppk - Zwleczka - Gościencin		
Klasyfikacja wskaźników i elementów jakości wód	Wskaźnik	Klasa
Elementy biologiczne	Fitobentos	II
Klasa elementów biologicznych		II
Klasa elementów hydromorfologicznych		I
Stan fizyczny	Temperatura	I
	Zawiesina ogólna (mg/l)	I
Warunki tlenowe	Tlen rozpuszczony	I
	BZT5	I
	OWO	I
Zasolenie	Przewodność w 20°C	I
	Substancje rozpuszczone	I
	Wapń	I
	Magnez	I
	Twardość ogólna (mgCaCO ₃ /l)	I
Zakwaszenie	Odczyn pH	I
Substancje biogenne	Azot amonowy	I
	Azot Kjeldahla	I
	Azot azotanowy	I
	Azot ogólny	I
	Fosforany	I
	Fosfor ogólny	I
Klasa elementów fizykochemicznych		II

Substancje szczególnie szkodliwe - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne	Miedź	<0,002
Stan/potencjał ekologiczny		DOBRY

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników klasyfikacji i oceny stanu wód powierzchniowych w województwie świętokrzyskim w latach 2010 - 2012

Na podstawie wyników badań przeprowadzonych przez WIOŚ stwierdzić można, iż rzeka Zwleczka prowadzi wody dobrej jakości. Przypuszczać można, iż jakość wód prowadzonych przez rzekę Zwleczkę, jak też i inne ciekі w granicach gminy Secemin jest dobra. Za taki stan odpowiadać może fakt, iż mają one na terenie gminy swoje odcinki źródłowe, a co za tym idzie nie prowadzą w swoich wodach znacznej ilości zanieczyszczeń.

Analiza uwarunkowań rozwoju gminy Secemin pozwala stwierdzić, iż głównymi źródłami zanieczyszczeń wód powierzchniowych są ścieki bytowo - gospodarcze, które mogą być nielegalnie odprowadzane do niewielkich cieków i rowów. Elementami, które mogą dodatkowo zagrażać jakości wód powierzchniowych są spływy obszarowe z terenów rolnych zawierające znaczne ilości szkodliwych substancji chemicznych (nawozy sztuczne, środki ochrony roślin). Do wód powierzchniowych odprowadzane są oczyszczone ścieki z oczyszczalni ścieków w Seceminie, które wprowadzane są do rowu melioracyjnego i dalej kierowane są do rzeki Zwleczki. Informacje zawarte w pozwoleniu wodnoprawnym wskazują, iż odprowadzane ścieki nie powinny wykazywać przekroczeń dopuszczalnych wartości wskaźników zanieczyszczeń w ściekach wprowadzanych do cieków.

Wody podziemne

Badanie i ocena stanu wód podziemnych odbywa się w ramach państwowego monitoringu środowiska, który zgodnie z art. 155a ust. 5 i 6 ustawy *Prawo wodne* wykonywany jest przez państwowe służby hydrogeologiczne (w zakresie elementów fizykochemicznych i ilościowych), a w uzasadnionych przypadkach oceny jakości wód podziemnych dokonuje Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, który przekazuje wyniki tych badań za pośrednictwem Głównego Inspektora Ochrony Środowiska do państwowej służby hydrogeologicznej.¹⁶

Na terenie gminy Secemin nie został wyznaczony żaden punkt monitoringu jakości wód podziemnych. Znajdującymi się w najbliższej odległości punktami monitoringu są:

- punkt nr 2315 zlokalizowany w miejscowości Januszewice (gmina Kluczewsko), w którym badane są wody poziomu czwartorzędowego;
- punkt nr 947 zlokalizowany w miejscowości Czarnca (gmina Włoszczowa), w którym badane są wody poziomu kredowego.

Badania przeprowadzone w roku 2012 wykazały, iż wody poziomu czwartorzędowego posiadały III klasę jakości - wody zadowalającej jakości, co oznacza też dobry stan chemiczny. Wskaźnikiem decydującym o zakwalifikowaniu do III klasy były stężenia NO₃. Wody poziomu kredowego zaklasyfikowano do IV klasy jakości wód, co przekłada się na słaby skład che-

¹⁶ Ustawa Prawo wodne (Dz. U. 2012 poz. 145, z późn. zm.)

miczny wód pobranych w tym punkcie. Wskaźnikiem zmierzonym w granicach stężeń IV klasy jakości było NO_3 .¹⁷

Obszar gminy Secemin nie posiada dostatecznej izolacji warstw wodonośnych przez osady półprzepuszczalne i nieprzepuszczalne, dlatego też zachodzi konieczność szczególnej ochrony wód podziemnych przed degradacją. Górnokredowy poziom wodonośny, będący głównym poziomem użytkowym, jest na terenie niemal całej gminy pozbawiony warstwy izolacyjnej. Wychodnie utworów kredowych powszechnie odsłaniają się na powierzchni terenu. Krasowo - szczelinowy i porowo - szczelinowy charakter Głównych Zbiorników Wód Podziemnych dodatkowo sprzyja migracji zanieczyszczeń do warstw wodonośnych.

Na jakość wód podziemnych w obszarze gminy Secemin znaczny wpływ może wywierać niewspółmierny w stosunku do zwodociągowania poziom skanalizowania gminy. Nieczystości gromadzone w bezodpływowych zbiornikach stanowią zagrożenie związane z przenikaniem zanieczyszczeń do poziomów wodonośnych. Niekorzystny wpływ na jakość wód podziemnych może mieć również nieprawidłowo prowadzona gospodarka rolna - związki zawarte w niewłaściwie składowanych odpadach i gnojowicy mogą przedostawać się wraz z wodami infiltracyjnymi do wód podziemnych.

4.2.2. Jakość powietrza atmosferycznego

Na warunki aerosanitarne gminy Secemin wpływ wywierają źródła zanieczyszczeń o charakterze punktowym, liniowym i powierzchniowym. Istotne znaczenie ma również fakt, iż nad teren gminy napływają zanieczyszczenia z sąsiednich regionów, głównie z Bełchatowa i aglomeracji śląskiej.

Gmina Secemin nie należy do gmin wysoko uprzemysłowionych. Jedynym większym emitorem zanieczyszczeń pyłowych i gazowych na jej terenie jest przedsiębiorstwo Prefabet S.A. w Żeliszewicach, które zajmuje się produkcją betonu komórkowego. Na terenie zakładu prowadzone są jednak działania mające na celu ochronę powietrza, które przybierają formę monitorowania procesu spalania paliw oraz stosowania paliw z niską zawartością substancji powodujących pogorszenie jakości powietrza. Wszelkie zrzuty gazów odlotowych do powietrza odbywają się poprzez urządzenia oczyszczające.¹⁸

Zagrożeniem dla jakości powietrza atmosferycznego jest fakt, iż na obszarze gminy nie występuje zorganizowana sieć ciepłownicza, a energię cieplną pozyskuje się w oparciu o lokalne paleniska, wykorzystujące takie substancje jak węgiel kamienny, olej, gaz, czy drewno. Lokalne systemy grzewcze i piece domowe nie są wyposażone w urządzenia ochrony powietrza atmosferycznego, a energetyczne spalanie paliw jest źródłem emisji takich substancji jak dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, pyły. Stężenia szkodliwych substancji w powietrzu rosną w okresie grzewczym i zdecydowanie maleją w okresie letnim. Emisja z palenisk domowych kumuluje się okresowo wokół wsi położonych w obniżeniach terenu oraz na obszarach o słabym przewietrzeniu, co prowadzi do chwilowego pogorszenia warunków aerosanitarnych. Ponadto, niekorzystnym zjawiskiem występującym na terenach wiejskich jest spalanie w indywidualnych kotłowniach odpadów z tworzyw sztucznych. W konsekwencji, do atmosfery

¹⁷ Wyniki pomiarów jakości wód podziemnych w województwie świętokrzyskim w roku 2012, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach

¹⁸ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Secemin na lata 2010 - 2017, Secemin, 2010r.

przedostają się oprócz zanieczyszczeń w postaci pyłów, dwutlenku węgla czy tlenków azotu silnie toksyczne substancje, tj. chlorowodór, rakotwórcze dioksyny i wiele innych.

Kolejnym istotnym źródłem zanieczyszczeń powietrza w gminie są szlaki komunikacyjne. Do najintensywniej użytkowanych należą przebiegające przez gminę dwie drogi wojewódzkie: nr 786 (relacji Częstochowa - Kielce) oraz nr 795 (relacji Secemin - Szczekociny). Intensywny ruch pojazdów generuje wzmożoną emisję spalin. W 2010r. przeprowadzono pomiar ruchu odbywającego się na drogach wojewódzkich. Na terenie gminy Secemin wyznaczone zostały trzy odcinki pomiarowe (2 na drodze nr 786, 1 na drodze nr 795). Wyniki tych badań przedstawiają się następująco:

- odcinek Secemin - Włoszczowa (droga nr 786): 2 315 pojazdów mechanicznych/dobę;
- odcinek granica województwa - Secemin (droga nr 786): 2 300 pojazdów mechanicznych/dobę;
- odcinek Secemin - Szczekociny (droga nr 795): 1 012 pojazdów mechanicznych/dobę.¹⁹

Na tle innych analizowanych odcinków dróg tej samej klasy, odcinki w gminie Secemin charakteryzuje przeciętne, lub wręcz niewielkie natężenie ruchu drogowego. Należy jednak pamiętać, że nawet stosunkowo niewielka intensywność ruchu drogowego znacząco wpływa na zanieczyszczenie powietrza substancjami szkodliwymi, tj.: tlenkami azotu, tlenkami węgla, pyłami zawieszonymi, czy ołowiem. Ponadnormatywne stężenie tych substancji w atmosferze może mieć negatywny wpływ na funkcjonowanie środowiska.

Rolniczy charakter gminy Secemin przyczynia się do powstawania specyficznych zanieczyszczeń powietrza związanych z zabiegami agrotechnicznymi (okresowa emisja aerozoli, substancji pylastych) oraz odorów związanych z większymi obiektami inwentarskimi.

Biorąc pod uwagę lokalne warunki środowiska przyrodniczego (m.in. ukształtowanie terenu), lokalną emisję zanieczyszczeń oraz ich dopływ z terenów sąsiednich stwierdza się, iż na terenie gminy Secemin mogą występować rejony, gdzie przy niesprzyjających warunkach meteorologicznych (brak wiatru, inwersja temperatury), w szczególności w okresie grzewczym może dochodzić do stagnacji zanieczyszczeń aerosanitarnych i tym samym obniżenia jakości powietrza. Do obszarów tych zalicza się głównie obniżenia terenu - podmokłe doliny rzeczne i kotliny (dolina rzeki Zwleczy, wąskie i zabudowane doliny oraz kotliny). Biorąc jednak pod uwagę fakt, iż na terenie gminy nie są licznie zlokalizowane szczególnie uciążliwe dla środowiska zakłady przemysłowe, naturalny charakter gminy, pozytywny wpływ wyższego od średniej krajowej poziomu lesistości, sprzyjające warunki do przewietrzania większości tego obszaru stwierdza się, iż lokalne warunki aerosanitarnie są zadowalające.

Na terenie gminy Secemin nie są prowadzone regularne badania stanu powietrza atmosferycznego. Wszelkie próby określenia poziomu zanieczyszczeń w powietrzu opierać się mogą o wyniki badań prowadzonych w ramach krajowego monitoringu powietrza atmosferycznego, który jest wykonywany przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach. Z rocznej oceny jakości powietrza w województwie świętokrzyskim w 2012r. wynika, iż przedmiotowy obszar znajduje się w strefie świętokrzyskiej, dla której wartości zanieczyszczeń SO₂, NO₂, Pb, C₆H₆, CO, As, Cd, Ni, O₃^{*} (wg poziomu docelowego) zostały określone jako

¹⁹ Pomiar ruchu na drogach wojewódzkich w 2010 roku

odpowiednie dla klasy czystości A, gdzie stężenia zanieczyszczeń nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych. Przekroczone zostały poziomy dopuszczalne dla takich substancji jak benzo(a)piren (klasa C), pyły (klasa C) oraz ozon (według poziomu długoterminowego) (klasa D2).²⁰

Dla strefy ze statusem klasy C należy podjąć działania w celu określenia obszarów przekroczeń danego zanieczyszczenia oraz opracować program ochrony powietrza. Klasa D2 skutkuje natomiast podjęciem długoterminowych działań naprawczych będących celem programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego.²¹

4.2.3. Klimat akustyczny

Na terenie gminy Secemin nie są prowadzone pomiary natężenia hałasu ani pomiary jakości klimatu akustycznego, co znacząco utrudnia dokonanie oceny jakości środowiska w tym zakresie. Na podstawie analizy występującego w przestrzeni gminy zainwestowania stwierdza się, że na lokalny klimat akustyczny w największym stopniu oddziałuje hałas komunikacyjny, który generowany jest przez ruch odbywający się wzdłuż przebiegających przez gminę dróg wojewódzkich (droga Nr 786, droga Nr 795) oraz linii kolejowych (Centralna Magistrala Kolejowa - linia kolejowa nr 4, linia kolejowa nr 61, linia kolejowa nr 64). W przestrzeni gminy występują pojedyncze zakłady przemysłowe, które miejscowo mogą się przyczyniać do pogarszania warunków akustycznych. Na lokalne warunki akustyczne wpływ może również wywierać hałas związany z funkcjonowaniem linii elektroenergetycznych wysokich napięć oraz głównego Punktu Zasilania GPZ Secemin. Istniejące zakłady produkcyjne, usługowe, obiekty użyteczności publicznej oraz pojawiające się sezonowo maszyny rolnicze odgrywają niewielką rolę w generowaniu uciążliwego hałasu.

Hałas komunikacyjny powstający wzdłuż dróg jest generowany zarówno przez silniki samochodów jak też jest efektem toczenia kół pojazdów o nawierzchnię jezdni. Poziom powstającego w wyniku ruchu pojazdów mechanicznych hałasu jest bezpośrednio uzależniony od takich czynników jak: natężenie ruchu, prędkość pojazdów, udział pojazdów ciężkich, płynność ruchu, pochylenie drogi, jakość nawierzchni drogowej, ukształtowanie terenu, charakter obudowy trasy, rodzaj sąsiadującej z nią zabudowy. Drogami wyraźnie obciążonymi komunikacyjnie są przebiegające przez obszar gminy drogi wojewódzkie nr 786 i nr 795. Dla tych tras komunikacyjnych nie została opracowana mapa akustyczna. Jak wynika z rozporządzenia ministra środowiska z dnia 16 czerwca 2011r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów substancji lub energii w środowisku przez zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem lub portem (Dz. U. Nr 140, poz. 824, z późn. zm.) okresowe pomiary poziomów hałasu w środowisku prowadzone są dla dróg publicznych o średnim natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie lub o procentowym udziale pojazdów ciężkich w potoku ruchu powyżej 20%, w przypadku średniego dobowego ruchu przekraczającego 5 tys. pojazdów. Przedmiotowe odcinki dróg wojewódzkich cechują się natężeniem pojazdów mechanicznych na poziomie 1012 - 2315 pojazdów/dobę. Ruch pojazdów mechanicznych odbywający się wzdłuż pozostałych ciągów komunikacyjnych cechuje się niewielkim natężeniem i nie powinien się przyczyniać do powstawania znaczących uciążliwości akustycznych.

²⁰ Ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim w roku 2012, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach, kwiecień 2013r.

²¹ Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Włoszczowskiego na lata 2012 - 2015 z perspektywą do roku 2019

Przebiegające przez teren gminy Secemin linie kolejowe (głównie Centralna Magistrala kolejowa) oraz zlokalizowana w Żeliszawicach stacja kolejowa mogą się przyczyniać do generowania tymczasowych uciążliwości akustycznych. Zjawisko generowania hałasu przez ruch pojazdów szynowych jest zagadnieniem wysoce złożonym, gdyż hałas ten emitowany jest przez wiele jednostkowych źródeł. Na jego wielkość wpływ wywiera: prędkość z jaką poruszają się pociągi, ich długość, stan torowiska, lokalizacja torowiska względem istniejącego terenu, liczba pociągów towarowych w ogólnej liczbie składów, płynność ruchu, charakter obudowy linii kolejowej oraz odległość pierwszej linii zabudowy od skrajnego toru. Na hałas kolejowy składają się: drgania szyn, całego taboru, wagonów i ich powierzchni bocznych; hałas aerodynamiczny związany z nieregularnym opływem powietrza podczas ruchu pociągu; hałas powstający w skutek ruszania i zatrzymywania pociągów. W opracowanym przez Zarząd Województwa Świętokrzyskiego *Raporcie z realizacji „Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego”* (Kielce, październik 2011r.) zawarta została informacja, iż zasięg ponadnormatywnego oddziaływania hałasu kolejowego nie powinien przekraczać pasa o szerokości 70 m od torów. Linie kolejowe przebiegają na ogół z dala od terenów gęsto zabudowanych, dlatego też uznaje się, że ich uciążliwość jest niewielka. CMK przebiega głównie przez tereny niezamieszkałe, za wyjątkiem odcinka pomiędzy miejscowościami Kluczyce i Psary. Zabudowania w miejscowości Kluczyce znajdują się w odległości ok. 540 m od CMK, najbliższe zabudowania w miejscowości Psary znajdują się w odległości ok. 320 m od linii kolejowej.

Innego rodzaju źródłem uciążliwości akustycznych mogą być lokalne zakłady przemysłowe, obiekty usługowe i użyteczności publicznej. Największym zakładem przemysłowym w gminie jest Prefabet S.A. w Żeliszawiczkach, generowany przez niego hałas może dotyczyć procesu wytwórczego materiałów budowlanych i być wytwarzany przez maszyny i urządzenia jak też i sam proces wytwórczy. Najbliżej zlokalizowane od tego zakładu zabudowania wsi Żeliszawiczki oddalone są o ok. 430 m, podkreślić jednak należy, że między nimi a zakładem znajduje się las, który w pewnym zakresie przyczynia się do tłumienia hałasu. Uciążliwości akustyczne emitowane przez pozostałe zakłady przemysłowe, obiekty usługowe oraz użyteczności publicznej mają charakter tymczasowy i nie cechują się wyraźną uciążliwością.

Elementami mogącymi lokalnie wpływać na jakość klimatu akustycznego są linie elektroenergetyczne (głównie linie wysokich napięć) oraz urządzenia elektroenergetyczne (GPZ Secemin). Dźwięk towarzyszący pracy linii elektroenergetycznych ma charakter szumu. Nie jest on obecny stale, pojawia się w bezpośrednim sąsiedztwie linii najwyższych napięć i do tego jedynie w przypadku zaistnienia specyficznych warunków pogodowych (deszcz, duża wilgotność). W przypadku wystąpienia określonych warunków atmosferycznych dochodzi do powstania tzw. ulotu, któremu towarzyszy charakterystyczny szum. Zjawisko to prowadzi do zwiększenia słyszalności linii. Z licznych badań hałasu przeprowadzonych wokół krajowych linii elektroenergetycznych najwyższych napięć wynika, że poziom hałasu wytwarzanego przez te linie nie przekracza najczęściej w odległości kilkunastu metrów od linii nawet w najgorszych warunkach pogodowych wartości 32 - 40 dB(A) dla linii 220 kV oraz 30 - 35 dB(A) dla linii 110 kV.²² Głównym źródłem hałasu w otoczeniu stacji elektroenergetycznych są transformatory, a dokładniej zespoły wentylatorów przeznaczone do ich chłodzenia oraz innego rodzaju instalacje, które są niezbędne do funkcjonowania GPZ. GPZ Secemin zlokalizowany jest na terenie niezabudowanym, gdzie dopuszczalny poziom hałasu nie jest limito-

²² „Linie i stacje elektroenergetyczne w środowisku człowieka”, wydanie 4, Warszawa 2008r.

wany. Najbliższe zabudowania mieszkalne oddalone są od stacji o ok. 700m (wyjątek stanowią zabudowania dawnego dworu w Bichniowie, które oddalone są o ok. 400m) i w ich otoczeniu nie powinno dochodzić do przekroczeń dopuszczalnego poziomu hałasu.

Istotne jest, aby dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku na obszarze gminy Secemin były zgodne z wymogami zawartymi w rozporządzeniu ministra środowiska z dnia z dnia 15 października 2013r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014r. poz. 112).

4.2.4. Promieniowanie elektromagnetyczne

W obrębie gminy Secemin znajdują się obiekty i urządzenia mogące potencjalnie emitować wzmożone promieniowanie elektromagnetyczne. Należą do nich linie elektroenergetyczne wysokich napięć (220 kV, 110 kV), GPZ Secemin, linie elektroenergetyczne średnich napięć a także stacje bazowe telefonii komórkowych.

Wytwarzane przez linie i obiekty elektroenergetyczne promieniowanie elektromagnetyczne stanowi składową pola elektrycznego i magnetycznego. Jest to pole elektromagnetyczne o niskiej częstotliwości (50 Hz). Zagadnienia związane z oddziaływaniem na środowisko pól elektromagnetycznych, wytwarzanych przez urządzenia elektroenergetyczne wysokiego napięcia reguluje Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. Nr 192, poz. 1883). Rozporządzenie to określa dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku, zróżnicowane dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz dla miejsc dostępnych dla ludności. Jak wynika z tych zapisów dopuszczalne w środowisku poziomy pola elektromagnetycznego o częstotliwości 50 Hz dla miejsc przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową wynoszą:

- dla składowej elektrycznej - 1 kV/m,
- dla składowej magnetycznej - 60 A/m.

Dopuszczalne w środowisku poziomy pola elektromagnetycznego dla miejsc dostępnych dla ludności dla zakresu częstotliwości od 0,5 Hz do 50 Hz wynoszą:

- dla składowej elektrycznej - 10 kV/m,
- dla składowej magnetycznej - 60 A/m.

Z analizy danych zawartych w opracowaniu *Linie i stacje elektroenergetyczne w środowisku człowieka* wynika, że maksymalne natężenie pola elektrycznego w otoczeniu krajowych linii napowietrznych przedstawia się następująco:

- dla linii 220 kV - 5,2 kV/m
- dla linii 110 kV - 3,3, kV/m,
- dla linii średniego napięcia - poniżej 0,3 kV/m,
- na zewnętrznej stacji wysokiego napięcia - 0,1 - 0,3 kV/m.

W przypadku maksymalnych zmierzonych natężeń pól magnetycznych w otoczeniu linii elektroenergetycznych różnych napięć wartości przedstawiają się następująco:

- dla linii 220 kV - 32,6 A/m,
- dla linii 110 kV - 15,3 A/m,
- dla linii średniego napięcia - w przedziale 0,8 - 16 A/m,
- na zewnętrznej stacji wysokiego napięcia - poniżej 0,2 A/m.

Z powyższych danych wynika, iż tereny znajdujące się bliskim sąsiedztwie linii elektroenergetycznych są miejscami, w których może przebywać ludność. Tereny znajdujące się w pasie technologicznym wyznaczonym wzdłuż linii elektroenergetycznych najwyższych napięć (220 kV i 110 kV) cechują się przekroczonymi wartościami składowej elektrycznej dla miejsc przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, w związku z czym, w ich obrębie nie może powstawać zabudowa.

W gminie Secemin występują dwie stacje bazowe telefonii komórkowej w miejscowości Secemin (sieć Plus GSM, T-Mobile). W niewielkiej odległości od miejscowości Daleszec (ok. 90m w kierunku wschodnim), na obszarze znajdującym się już poza granicami gminy Secemin, znajduje się maszt telefonii komórkowej sieci Orange. Występujące w obrębie stacji bazowej telefonii komórkowej anteny emitują niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne, wytwarzane w czasie ich pracy. Częstotliwość emitowania pól elektromagnetycznych waha się w granicach od 30 kHz do 300 GHz. Stacje telefonii komórkowej wytwarzają pola elektromagnetyczne wypromieniowywane na bardzo dużych wysokościach, w miejscach niedostępnych dla ludzi.

W celu oszacowania wartości występującego w gminie promieniowania elektromagnetycznego można się odnieść do wyników *Monitoringu pól elektromagnetycznych w roku 2011*, który został przeprowadzony przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach. W gminie Secemin wyznaczono punkt pomiarowy, który położony był na Pl. Wolności 14, jest to skwer znajdujący się w miejscowości gminnej, przez który przebiega droga wojewódzka nr 786²³. Na podstawie przeprowadzonych pomiarów nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnej wartości poziomu pól elektromagnetycznych, które zostały określone rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Tab.14.).

Tab. 14. Wyniki pomiarów PEM za rok 2011

Zakres mierzonych częstotliwości 0,1 - 3000 MHz

Miejscowość	Położenie punktu pomiarowego	Średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych na- [V/m]	Niepewność pomiarów [+/- V/m]	Średnia arytm. z uśrednionych wartości natężeń PEM dla danego obszaru usytuowania województwa [V/m]
Secemin	Pl. Wolności 14 (skwer przy trasie 786)	0,040	0,017	0,035

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Monitoringu pól elektromagnetycznych w roku 2011*

²³ Monitoring pól elektromagnetycznych w roku 2011, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Kielce 2012r.

4.2.5. Zagrożenie powodziowe

Z danych przekazanych przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie wynika, iż w granicach gminy Secemin nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

Fakt, że przez obszar gminy nie przepływają rzeki, dla których zostały wyznaczone obszary szczególnego zagrożenia powodzią nie oznacza, iż teren gminy jest całkowicie wolny od zagrożeń powodziowych. Szerokie i płaskie dna dolin lokalnie występujących cieków, w przypadku wystąpienia intensywnych opadów lub też gwałtownych roztopów, narażone są na niebezpieczeństwo wezbrań poziomu wód i wystąpienie wód z koryt. Sytuacja ta dotyczy głównie doliny rzeki Zwłeczy a także dolin pomniejszych cieków. W południowo - wschodniej części gminy Secemin wyznaczone zostały tereny zagrożone podtopieniami - tereny wyznaczone na skutek analizy maksymalnych możliwych zasięgów występowania podtopień (położenia zwierciadła wody podziemnej blisko powierzchni terenu, co skutkuje podmokłościami). Obejmują one doliny rzek i niewielkich cieków (Weśrednik), które uchodzą do rzeki Biała Nida. Występujące w gminie tereny narażone na podtopienia są prawie nie zainwestowane i użytkowane głównie jako trwałe użytki zielone lub znajdują się w użytkowaniu leśnym. W czasie nawalnych deszczy podtopieniami zagrożone są następujące miejscowości: Secemin, Międzylesie, Krzepice, Czaryż, Zwłeczka, Wola Czaryska, Wałkonowy Dolne, Żeliszawice, Żeliszawiczki.²⁴

4.2.6. Tereny osuwiskowe

W gminie Secemin nie występują udokumentowane obszary osuwania się mas ziemnych (tereny zagrożone ruchami masowymi oraz tereny, na których występują te ruchy).

W przestrzeni gminy nie występują również obszary predysponowane do występowania ruchów masowych ziemi, które zostały wyznaczone w dokumentach Państwowego Instytutu Geologicznego w ramach Systemu Ochrony Przeciwośuwiskowej.

Wśród terenów, w obrębie których potencjalnie mogą wystąpić ruchy masowe ziemi o zasięgu lokalnym można wyróżnić dawne i obecne wyrobiska eksploatacyjne występujące w okolicach Secemina, Psar, Kuczkowa, Bichniowa i Żeliszawic. Dodatkowo niewielkie fragmenty w północnej części gminy (pojedyncze wzgórza i wzniesienia) są podatne na degradację naturyogeniczną. W ich obrębie może dochodzić do procesów erozyjno - denudacyjnych, które mogą przybierać formę lokalnego zmywu powierzchniowego - jednego z rodzajów ruchów masowych ziemi. Procesy te mogą mieć charakter lokalny, w ich obrębie nie występuje zainwestowanie, które mogłoby być narażone na niebezpieczeństwo związane z potencjalnymi ruchami masowymi ziemi. Biorąc pod uwagę powyższe stwierdza się, że zagrożenie tego typu degradacją w gminie Secemin jest niewielkie.

4.2.7. Tereny i obszary górnicze

Na terenie gminy Secemin występuje jeden obszar górniczy (Tab. 15.).

²⁴ Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Włoszczowskiego na lata 2012 - 2015 z perspektywą do roku 2019

Tab. 15. Obszary górnicze w granicach gminy Secemin.

Nazwa obszaru	Powierzchnia obszaru górniczego [m ²]	Powierzchnia terenu górniczego [m ²]	Nr w rejestrze	Rodzaj kopaliny
Jeziorna Góra I	12 226	19 606	10-13/1/13a	Kopaliny naturalne - złoża piasków budowlanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web/pages/rog/og_szczegoly.jsf?conversationContext=1

4.2.8. Kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla

W obszarze gminy Secemin nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

4.3. Elementy środowiska przyrodniczego objęte ochroną

4.3.1. Obszary Natura 2000

Gmina Secemin znajduje się w zasięgu obszaru Natura 2000 mającego znaczenie dla Wspólnoty Dolina Górnej Pilicy (PLH260018).

Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty Dolina Górnej Pilicy (PLH260018) w granicach gminy Secemin obejmuje dolinę rzeki Zwleczy, podmokłe obszary znajdujące się w zachodniej części gminy oraz niewielkie fragmenty doliny Jeżówki w okolicach wsi Papiernia. W granicach gminy Secemin obszar OZW łącznie obejmuje teren o powierzchni ok. 939 ha. OZW Dolina Górnej Pilicy jest obszarem specjalnej ochrony siedlisk posiadającym powierzchnię 11 195,1ha. Obszar ten jest powiązany przestrzennie z obszarem mającym znaczenie dla Wspólnoty Białka Lelowska (PLH240031). Na tak wyznaczonym OZW występują w znacznej części naturalne kompleksy leśne (grądy, lasy mieszane, świeże i wilgotne, lasy łąkowe i olsy w dolinach rzecznych). Obejmuje on dolinę rzeki Pilicy, której koryto posiada naturalny charakter meandrujący, czego efektem są liczne starorzecza. Wzdłuż koryta rzeczno-rozpościerają się gęste zarośla wierzbowe oraz lasy nadrzeczne, którym towarzyszą podmokłe łąki. Obszar doliny rzeki Pilicy charakteryzuje się wysoką bioróżnorodnością, co przejawia się bogactwem gatunków flory i fauny, głównie wilgotnolubnej. W dolinie rzecznej występują bagna i torfowiska, których powierzchnia ulega zmniejszeniu na skutek prac melioracyjnych. W granicach tak wyznaczonego obszaru znajdują się zbiorowiska łąkowe, lasy łąkowe, bory bagienne. Przedstawicielami lokalnej fauny są m.in. bóbr europejski, traszka grzebieniasta, kumak nizinny, bombina, minóg ukraiński. Na terenie OZW Dolina Górnej Pilicy występują liczne gatunki chronione, wpisane do czerwonej księgi. Jak wynika z danych uzyskanych z Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Kielcach, na terenie gminy Secemin, w granicach OZW Dolina Górnej Pilicy, występują następujące chronione siedliska przyrodnicze:

- 3130 - brzegi lub osuszone dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z Littorelletea, Isoëto-Nanojuncetea;
- 3150 - starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nymphaion, Potamion;

- 6410 - zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (Molinion);
- 6510 - niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (Arrhenatherion elatioris);
- 91EO - Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion).

Elementami stanowiącymi zagrożenie dla trwałości funkcjonowania OZW Dolina Górnej Pilicy są:

- niedostosowana do potrzeb ochrony gatunków gospodarka leśna i stawowa;
- utrata siedlisk gatunków w wyniku zaorywania łąk i pastwisk;
- zanikanie tradycyjnego użytkowania łąk i pastwisk;
- niewłaściwie lokowane zalesienia i plantacje wierzby energetycznej;
- zarastanie (sukcesja w kierunku zarośli i lasu) siedlisk półnaturalnych - muraw napiaskowych, łąk świeżych i wilgotnych, torfowisk przejściowych;
- presja urbanizacyjna;
- obniżanie poziomu wód;
- miejscami niewłaściwa gospodarka leśna - nasadzenia niezgodne z typem siedliska;
- chemizacja rolnictwa.²⁵

Dla występującego na terenie gminy Secemin obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Dolina Górnej Pilicy nie został dotychczas opracowany plan ochrony ani plan zadań ochronnych.

4.3.2. Użytki ekologiczne

W granicach gminy Secemin występują 3 użytki ekologiczne, które ustanowione zostały na podstawie Rozporządzenia Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z 2002r. Nr 23, poz. 291). Użytki te obejmują obszary wydmy piaskowych oraz zabagnione zagłębienia terenu (Tab. 16.).

Tab. 16. Wykaz użytków ekologicznych z terenu gminy Secemin

L.p.	Nazwa i rodzaj użytku	Rodzaj	Powierzchnia [ha]	Obręb ewidencyjny	Nr działek ewidencyjnych	Opis lokalizacji	Forma własności
1.	Na Stoku	wydma	0,1	Bichniów	1271/2, 1271/3 [inventaryzacja 2004]	na skraju lasu, na stoku wydmy nieopodal drogi gruntowej z Bichniowa	Własność Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnic-

²⁵ Standardowy Formularz Danych dla obszarów specjalnej ochrony (OSO), dla obszarów spełniających kryteria obszarów o znaczeniu wspólnotowym (OZW) i dla specjalnych obszarów ochrony (SOO) - Dolina Górnej Pilicy

						do wsi Wałkonowy Dolne. W oddziale 257 c Leśnictwa Bałków, w obrębie Koniecpol Nadleśnictwa Koniecpol	two Koniecpol
2.	Łosiowy Dół	płat nie-użytkowanej roślinności, bagno	0,37	Secemin	2330 [inwentaryzacja 2004]	Na zachodnim skraju kompleksu leśnego, zagłębienie wchodzące pasem w łąki, ok. 2 km na północny - zachód od Secemina. Leśnictwo Załęże, w obrębie Koniecpol Nadleśnictwa Koniecpol, oddz. 12 I	Własność Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Koniecpol
3.	Koński Dół	Płat nie-użytkowanej roślinności, bagno	0,36	Secemin	2858 [inwentaryzacja 2004]	Na północnym skrawku oddziału nr 34 a, w sąsiedztwie grobli i stawu, ok. 1km na północ od zabudowań gospodarstwa rybackiego	Własność Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Koniecpol

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Kielcach.

4.3.3. Pomniki przyrody

Na terenie gminy Secemin występują drzewa pomnikowe, które zostały ustanowione Rozporządzeniem Nr 23/94 Wojewody Częstochowskiego z dnia 30 grudnia 1994r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. Woj. Częstochowskiego z 1995r. Nr 2, poz. 2) oraz Rozporządzeniem Nr 4/96 Wojewody Częstochowskiego z dnia 6 lutego 1996r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. Woj. Częstochowskiego Nr 2, poz. 5). Łącznie ustanowionych zostało 7 pomników przyrody, które znajdują się na terenie miejscowości: Bichniów i Wałkonowy Górne.

Tab. 17. Wykaz pomników przyrody w gminie Secemin

L.p.	Nazwa pomnika przyrody	Miejscowość	Opis pomnika przyrody	Wysokość [m]	Obwód na wysokości 1,3m [cm]
1.	dąb szypułkowy	Bichniów	wiek ok. 250 lat	24	380
2.	dąb szypułkowy	Bichniów	wiek ok. 300 lat	24	440
3.	dąb szypułkowy	Bichniów	wiek ok. 300 lat	25	390
4.	dąb szypułkowy	Bichniów	wiek ok. 160 lat	23	460

5.	dąb szypułkowy	Wałkonowy Górne	wiek ok. 250 lat	26	425
6.	dąb szypułkowy	Wałkonowy Górne	wiek ok. 160 lat	24	360
7.	dąb szypułkowy	Wałkonowy Dolne	wiek ok. 160 lat	26	465

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Kielcach

4.3.4. Ochrona gatunkowa roślin zwierząt i grzybów

Na przedmiotowym obszarze występują gatunki chronione, które są objęte ochroną na podstawie umów międzynarodowych (Dyrektywa Siedliskowa, Dyrektywa Ptasia) oraz określone w Polskiej Czerwonej Księdze.

Na podstawie dostępnych danych (przekazanych przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Kielcach) stwierdza się, iż tereny leśne i łąkowe położone w północnej i zachodniej części gminy stanowią potencjalne miejsce występowania cennych gatunków zwierząt: motyli (czerwończyk nieparek, modraszek), płazów (traszka grzebieniasta), ślimaków (poczwarówka zwężona). Spośród wyżej wymienionych gatunkiem znajdującym się na liście gatunków zwierząt objętych ścisłą ochroną w Polsce jest poczwarówka zwężona.

4.3.5. Pozostałe formy ochrony przyrody

W granicach gminy Secemin nie występują parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, stanowiska dokumentacyjne ani zespoły przyrodniczo - krajobrazowe.

4.4. Podsumowanie

Obszar gminy Secemin cechuje się niewielkim stopniem przekształcenia naturalnego środowiska przyrodniczego. W jej granicach nie są prowadzone działania przyczyniające się do znacznego pogorszenia jakości środowiska przyrodniczego. Wśród głównych elementów zagrażających lokalnym walorom przyrodniczym wyróżnia się działania antropogeniczne dysharmonizujące lub degradujące walory przyrodnicze, np.:

- zanieczyszczenie poziomów wodonośnych związane z infiltracją szkodliwych substancji pochodzących z nieszczelnych zbiorników bezodpływowych magazynujących nieczystości czy też nieprawidłowo prowadzonej działalności rolniczej;
- uciążliwości akustyczne generowane przez wysokie natężenie ruchu pojazdów mechanicznych poruszających się po drogach wojewódzkich i wzdłuż linii kolejowych;
- niedoinwestowanie w zakresie infrastruktury wodociągowo - kanalizacyjnej;
- chemizacja rolnictwa;
- postępująca degradacja gleb.

Wśród możliwych do podjęcia działań ograniczających zagrożenia dla środowiska przyrodniczego można wyróżnić:

- rozbudowę systemu wodociągowo - kanalizacyjnego;
- utrzymanie pasów terenu wolnych od zabudowy wzdłuż intensywnie uczęszczanych ciągów komunikacyjnych;
- utrzymanie zadrzewień śródpolnych, które przyczyniają się do ograniczania erozji wietrznej gleb;
- prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej.

Analiza poszczególnych komponentów środowiska pozwala na wyodrębnienie pewnych stref w przestrzeni gminy, które posiadają odmienne uwarunkowania. Generalny podział wyróżnia w gminie obszary wysoce aktywne przyrodniczo, umiarkowanie aktywne przyrodniczo i nie wykazujące wyraźnej aktywności przyrodniczej.

Obszary wysoce aktywne przyrodniczo:

Obejmują najbardziej wartościowe pod względem przyrodniczym tereny, które powinny być chronione przed zabudową. Należą do nich obszary objęte formami ochrony przyrody (OZW Dolina Górnej Pilicy, użytki ekologiczne), tereny leśne, tereny w dolinie rzeki Zwłoczy i dolinach pomniejszych cieków, stawy, oczka wodne, obszary podmokłe i bagienne. Są to obszary atrakcyjne pod względem krajobrazowym, które można rozwijać w kierunku turystyki krajobrazowej.

Obszary umiarkowanie aktywne przyrodniczo:

Obejmują tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej - pola uprawne, sady, łąki i pastwiska występujące poza obszarami podmokłymi. W gminie nie zachodzą sprzyjające warunki dla rozwoju rolnictwa, lokalnie występujące gleby cechują się średnią jakością. Niewielki udział gleb wysokich klas bonitacyjnych (zaledwie ok. 7% powierzchni gminy stanowią gleby klasy III) wymusza ochronę gruntów, które posiadają sprzyjające warunki dla upraw.

Obszary nie wykazujące wyraźnej aktywności przyrodniczej:

Obejmują tereny zabudowane i zainwestowane w poszczególnych jednostkach osadniczych gminy. Występujące w ich sąsiedztwie obszary, posiadające dostęp do drogi publicznej i możliwość uzbrojenia w infrastrukturę techniczną, stanowią obszary predysponowane do rozwoju zabudowy.

5. Środowisko kulturowe

5.1. Rys historyczny rozwoju przestrzennego gminy

5.1.1. Geneza historyczna osadnictwa

Najstarsze ślady osadnictwa na terenie gminy pochodzą z epoki kamienia, głównie z neolitu. Stanowiska archeologiczne z tego okresu można znaleźć w Woli Czaryskiej. Jednym z ważniejszych, nie datowanych jednak obiektów archeologicznych, jest kopiec znajdujący się we wsi Wałkonowy Dolne (AZP8756, 7, 1)²⁶. Interesujące stanowisko znajduje się również we wsi Brzozowa - są to pozostałości gródka z widoczną fosą - prawdopodobnie była to stara siedziba rodu Szafranców.

Według *Encyklopedii Orgelbranda* nazwa stolicy gminy wzięła się z połączenia słów *Sece*, czyli błota, bagno i *miń*. Jej całość oznacza *Omiń błota*, *Omiń bagno*. Jeszcze w XX wieku przez centrum miejscowości przepływał ciek o nazwie *Sece*, wpadający następnie do rzeki *Zwłeczy* (dopływ *Pilicy*). Inne źródła wskazują na pochodzenie nazwy od imienia *Secema* po dodaniu przyrostka *-in*²⁷. Osada powstała na zalesionym płaskowyżu stanowiącym dział wodny między dorzecziami *Pilicy* i *Nidy*. Istotny dla rozwoju był również lokalny węzeł komunikacyjny. Gościńce łączyły go z najważniejszymi szlakami ówczesnych ziem polskich. Były to drogi przez *Mstów*, *Częstochowę* do *Wrocławia* oraz, w kierunku wschodnim do *Włoszczowy* i *Małogoszcza* - stolicy ówczesnej kasztelanii. Połączenie omawianych terenów z *Krakowem* zapewniały gościńce wiodące przez *Szczekociny* i *Żarnowiec* oraz *Moskorzew* i *Mstyczów*.

Pierwsza pisana wzmianka o *Seceminie* pochodzi z 2 czerwca 1268 roku z dokumentu *Bolesława Wstydlivego*²⁸. Wynika z niej, że książę krakowski i sandomierski spotykali się w *Seceminie* z mnichami z klasztoru henrykowski. Jediną miejscowością z obecnego terenu gminy wspomnianą na piśmie (miało to miejsce w 1376 roku) jest *Czaryż*.

5.1.2. Rozwój osadnictwa w gminie Secemin

Jednym z miejsc, w których sieć osadnicza była stosunkowo gęsta już w średniowieczu, były okolice źródeł rzeki *Zwłeczy*. Poza tym osiedla budowano głównie na terenach wydmych oraz w pobliżu zbiorników wodnych lub cieków (obecnie w większości wyschniętych). Zapewniało to niegroźne zalaniem miejsce osiedlenia z jednoczesnym dostępem do wody pitnej.

Około II wieku n.e. na terenie gminy zaczęły nasilać się procesy osadnictwa. W III i IVw. na tych terenach dominowała kultura przeworska.

W średniowieczu teren kraju podzielony był na okręgi grodowe (kasztelania). Obszar obecnej gminy *Secemin* należał do kasztelanii w *Małogoszczu*, prowincji sandomierskiej. Istniał również podział na kasztelanie kościelne. Kasztelania *Małogoska* podlegała arcybiskupowi gnieźnieńskiemu, a *Secemin* wraz z okolicą wchodził w skład archidiakonatu w *Kurzelowie*.

W XIV wieku ponownie zjednoczono królestwo polskie po okresie rozbitcia dzielnicowego. Wówczas to powstał podział administracyjny na województwa oraz, stopniowo, do XV wieku,

²⁶ Materiały Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Kielcach

²⁷ Słownik Geograficzno-historyczny Powiatu Włoszczowskiego, S. Janaczka, Włoszczowa 2005

²⁸ Materiały Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Kielcach

na powiaty²⁹. Secemin znalazł się w powiecie chęcińskim, w województwie sandomierskim. Niektóre wsie, wchodzące w skład obecnej gminy Secemin, znajdowały się na terenie powiatów krakowskiego i lelowskiego, województwa krakowskiego.

Do czasu nadania przez króla Władysława Jagiełłę Secemina Szafrancom w pod koniec XIV wieku, tutejsza administracja należała do miejscowego starosty grodowego.

W okresie od XV do XVII wieku Seceminem władali Szafranowie. Pod ich rządami miasto wraz z okolicą przeżywało najintensywniejszy rozwój w swojej historii³⁰. Według rejestrów poborowych powiatu chęcińskiego w 1540 roku w ówczesnym mieście znajdowały się 103 domy, zamieszkiwane przez 600 osób. W tym czasie Secemin miał prawo do organizacji dwóch jarmarków i poniedziałkowego targu tygodniowego. Duże znaczenie dla funkcjonowania miasta miała zmiana prawa lokacyjnego z polskiego na niemieckie dokonana przez Króla Zygmunta I w 1519 roku oraz umożliwienie organizacji kolejnych dwóch jarmarków. W wieku XVI Secemin był ważnym na ziemiach polskich ośrodkiem kalwinizmu, odbywały się tu synody, na które ściągali goście z całej ówczesnej Polski (na wyróżnienie zasługuje m.in. Mikołaj Rej).

Najbardziej brzemienne w skutkach wydarzeniem w XVII wieku był potop szwedzki. w okresie tym miasta na terenie całej Rzeczypospolitej zostały splądrowane i zniszczone. Wiele prosperujących ośrodków nigdy nie odzyskało świetności sprzed najazdu. Ludność ginęła nie tylko wskutek działań wojennych - przemieszczające się wojska często niosły z sobą śmiertelne zarazy - w Seceminie w tym okresie zmarło ok. 75% mieszkańców.

W wyniku III rozbioru Polski (w 1795 roku) całość terenów obecnej gminy Secemin znalazła się w zaborze austriackim. W 1807 roku utworzono Księstwo Warszawskie, w którego skład weszły omawiane tereny. Obszar obecnej gminy Secemin znajdował się wówczas w departamencie radomskim, w powiecie kieleckim (w podziale z lat 1810-1815).

W 1815 roku powstało zależne od carskiej Rosji Królestwo Polskie. Wówczas utworzono województwo sandomierskie z siedzibą w Radomiu. W 1816 roku tereny obecnej gminy weszły w skład województwa krakowskiego z siedzibą w Kielcach. W 1837 roku car Mikołaj I w ramach ujednoczenia podziału administracyjnego Królestwa zamienił województwa na gubernie. Po krótkim istnieniu guberni krakowskiej (przemianowanej później na kielecką) połączono ją z sandomierską, tworząc gubernię radomską.

W 1863 roku wybuchło powstanie styczniowe. Brali w nim udział również secemińscy mieszkańcy. Na terenie gminy toczyły walki oddziały Zygmunta Chmieleńskiego oraz sam Adam Chmielowski, czyli św. Brat Albert. W ramach sankcji za udział w powstaniu z dniem 1 czerwca 1869 roku Seceminowi zostały odebrana prawa miejskie.³¹ W dniu 1 stycznia 1867 utworzona została gubernia kielecka oraz, po raz pierwszy, powiat włoszczowski. Funkcjonował wtedy również podział na gminy. Już wtedy istniała gmina Secemin, jednak jej siedzibą do 1898 roku pozostawały Wałkonowy. W skład powiatu wchodził również dawny powiat lelowski, do którego w XVIII wieku należało wiele wsi z obecnego terenu gminy. Należy również podkreślić, że niektóre z obecnych miejscowości weszły w skład sąsiednich gmin: Rad-

²⁹<http://encyklopedia.pwn.pl/haslo/4575166/polska-wiadomosci-wstepne-podzialy-administracyjne.html> (22 czerwca 2013)

³⁰ Więcej informacji o inicjatywach rodu znajduje się w podrozdziale dotyczącym historii miejscowości Secemin

³¹ Szerzej w rozdziale dotyczącym historii miasta

ków (miejscowości: Wola Czaryska, Krzepin) i Chrzastów (miejscowości: Kuczków, Dąbie). Taki podział administracyjny utrzymywał się do 1918r.³²

W 1915 roku w wyniku działań wojennych tereny obecnej gminy Secemin znalazły się pod administracją austriacką. Nie zostały one znacząco zniszczone wskutek bezpośrednich działań wojennych, jednak odczuwano tu konsekwencje gospodarcze konfliktu.

W 1918 roku obecne tereny gminy znalazły się w niepodległej Polsce i przynależały do województwa kieleckiego, powiatu włoszczowskiego.

W czasie II wojny światowej gmina Secemin znalazła się na terenie Generalnego Gubernatorstwa. W okolicach Secemina toczyły się walki partyzanckie. Działał tu m. in. oddział Stanisława Jokła z Psar, który wystawił się zatrzymaniem i kradzieżą broni z jednego z niemieckich pociągów, oraz oddział Mieczysława „Marcina” Trachalskiego, który wysadził cały skład. W wyniku holocaustu z gminy zniknęła liczna niegdyś populacja żydowska.

Po wojnie gmina Secemin leżała na terenie powiatu włoszczowskiego, województwa kieleckiego.

W latach 50 XX wieku na terenie dawnego cmentarza żydowskiego w Seceminie otwarto Spółdzielnię Kótek Rolniczych. Powołano również Rolniczą Spółdzielnię Produkcyjną. Po reformie administracyjnej z 1975 roku zlikwidowano powiaty, a gmina znalazła się w województwie częstochowskim. W latach 70 do gminy weszły m. in. Krzepice, Kuczków, Wola Czaryska, Krzepin i Żeliszawice. W 1982 miejscowości: Bałków, Bieganów i Ojstawice przeniesiono do gminy Radków.³³

W okresie PRL ważnymi wydarzeniami było powstanie zakładów produkcyjnych, m. in. Państwowego Gospodarstwa Rolnego w Kuczkowie, Zakładu Produkcji Betonów (GOFABET) i Kopalni Mineralnych w Żeliszawicach.

Istotnymi inwestycjami komunikacyjnymi na terenie gminy w tym czasie była budowa linii kolejowej Koniecpol - Kozłów, dzięki której tutejsi mieszkańcy uzyskali dworzec kolejowy, a także budowa Centralnej Magistrali Kolejowej na przełomie lat 70 i 80 XX wieku.

W wyniku reformy administracyjnej z 1999 gmina Secemin znalazła się w obecnym powiecie włoszczowskim, województwie świętokrzyskim.

Rys historyczny niektórych miejscowości znajdujących się w Gminie Secemin³⁴:

Bichniów - miejscowość wielodrożnicowa, pierwsza wzmianka o niej pochodzi z akt sądu krakowskiego z 1387 roku. Nazwa najprawdopodobniej wzięła się od nazwy Bycha i na przestrzeni wieków zmieniała się, pozostając jednak w bezpośrednim związku z nazwiskiem pierwotnego właściciela.

³² Goldon Łukasz, Urzędy administracji ogólnej w guberni kieleckiej w drugiej połowie XIX i początkach XX wieku. Dzieje ustrojowe, przepisy kancelaryjne, stan opracowania, wykorzystanie w badaniach regionalnych i naukowych, Archiwum Państwowe w Kielcach, materiał dostępny na stronie http://20090209.archiwa.gov.pl/repository/wydarzenia/Lukasz_%20Guldon.pdf (dostęp 21 czerwca 2013)

³³Dz. U. z 1982r. Nr 23, poz. 166

³⁴ Podrozdział powstał na podstawie informacji z publikacji Janaczka Stanisław [red.], Słownik Geograficzno-historyczny Powiatu Włoszczowskiego, Włoszczowa 2005 oraz zamieszczonych na stronie http://www.secemin.net.pl/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=9&Itemid=27 (dostęp czerwiec 2013)

W dokumencie Władysława Jagiełły, pochodzącym z 1395 roku, znajduje się informacja o przynależności wsi do dóbr Secemin (tzw. klucz secemiński), jej właścicielem był Piotr Szafrańc. W rękach tego rodu wieś pozostała do końca XVII wieku.

Znajdujący się w Bichniowie dwór powstał w 1925 roku z inicjatywy Adama Makólskiego. Ciekawym obiektem we wsi jest również pochodząca z połowy XIX wieku murowana kapliczka.

Nazwy części wsi: Nowa Wieś, Stara Wieś, Resztówka, Spółdzielnia, Imielówka, Folwark.

Brzozowa - wieś ulicowa w zachodniej części gminy, znajdująca się przy drodze wojewódzkiej z Koniecpola, nad rzeką Zwleczą. W latach 1511-1523 wymieniana jako Molendino (Młyn) Brzozowy. Miejscowość przez cały czas była związana z kolejnymi właścicielami Secemina. Odkryto w niej pozostałości po XVI wiecznym grodzisku.

W skład obecnego sołectwa wchodzi również miejscowości: Gabrielów, Pniaki, Maleniec.

Cennym obiektem we wsi jest kapliczka św. Jana Nepomucena.

Celiny - pierwsza wzmianka o miejscowości pochodzi z 1770 roku. Wówczas dziedzicem tujszego folwarku był Michał Czarnocki. Według dokumentu z 6.XI.1783r. wieś należała do parafii Dzierzgów, archidiakonatu krakowskiego, powiatu lelowskiego i województwa krakowskiego. Po rozdziale dóbr Secemin w 1867 roku wieś weszła w skład majątku Psary. Jego właścicielami byli Marchoccy, później rodzina Stefani.

Nazwa wsi pochodzi najpewniej od apelatywu Celina, czyli *oranie ugoru od razu w zagon, bez poprzedniej podrzutki i radlenia*.

Czaryż - nazwa pochodzi od nazwy osobowej *Czażyr*. Wieś wzmiankowana jest w 1376 roku jako Czarzach, Czarzis, Czrysz. Wówczas należała do rycerskiej rodziny herbu Korczak. Później, pod różnymi formami, pojawiała się w dokumentach z lat 1385, 1388, 1397, 1398, 1399, 1400, 1423, 1466, 1470, 1434, 1496, 1529. W XIV wieku miejscowość należała do powiatu krakowskiego, a w XVI do lelowskiego. W XVII wieku właścicielami Czaryża byli Gosławscy. W 1867 roku weszła w skład powiatu Włoszczowskiego, gminy Radków. Na przełomie XIX i XX wieku powstał tu zespół dworski, po którym ślady można oglądać do dziś. Wieś do roku 1939 należała do Morsztynów.

Czmielę - przysiółek Secemina przy drodze wojewódzkiej nr 786. W 1970 w spisie miejscowości powiatu włoszczowskiego wymieniona jako Trzmielę.

Daleszec - przysiółek wsi Psary, sołectwa Psary Wieś, położony w lesie. Pierwsze wzmianki o miejscowości pochodzą z 1423r. Wówczas właścicielem był Jan Kuczkowski, dziedzic z Kuczkowa. W okresie przedrozbiorowym wieś należała do powiatu lelowskiego, województwa krakowskiego. W XIX wieku Daleszec należał do parafii Dzierzgów.

Dąbie - wieś o układzie ulicowym, położona w południowo - zachodniej części gminy. Jej nazwa pochodzi od rzeczownika zbiorowego Dąbie, czyli „miejsce porośnięte dębami”. Pierwsza wzmianka pochodzi z roku 1376, wówczas pojawia się pod nazwą *de Dape*. Następne informacje pochodzą z lat 1381 (Dabe), 1569 (Demba), 1877 (Dąbie). W latach 1376 - 1381 wieś należała do Dziwisza. W XIX wieku weszła do dóbr Chrzęstów we własności Potockich. Do XIX wieku przynależała do powiatu lelowskiego w województwie krakowskim. Od 1867 roku do okresu po II Wojnie Światowej wieś należała do gminy Chrzęstów. Gdy w miejsce

gromad przywrócono gminy, miejscowość weszła do gminy Secemin. Obecnie należy do parafii Kuczków.

Gabrielów - przysiółek wsi sołeckiej Brzozowa, rozwijający się w układzie ulicówki. Interesujące jest położenie zabudowań przy tzw. *Starej Drodze*. Łączyła ona Secemin i Koniecpol, obecnie jej funkcje pełni równoległa droga wojewódzka nr 786. Wieś w XIX wieku należała do Marchockich, a następnie do Lohmannów. Na mapie Karola de Perthes'a z roku 1791 miejscowość nie występuje. Wieś przynależy do parafii Secemin.

Gródek - przysiółek wsi Kluczyce. Pierwsza wzmianka pochodzi z lat 1511-1512 kiedy to wieś wymieniana była jako część Woli Kuczkowskiej, będąca we własności kościelnej tutejszej plebani. Stan ten utrzymał się do XVIII wieku. Przed rozbiorami miejscowość leżała w powiecie lelowskim, województwie krakowskim. Od 1867 roku do okresu po II Wojnie Światowej znajdowała się w gminie Chrzastów. W skład gminy Secemin Gródek wszedł po likwidacji gromad w latach 50 XX wieku.

Kluczyce - pierwsza wzmianka o wsi pojawiła się w 1385 roku (Clucicz), kolejne w latach: 1394 (Kluczice, Cliczice), 1470 - 1480 (Cluczyce), 1513 (Cluczycza), 1530 (Cluczice). Miejscowość była własnością szlachecką. W 1413 roku wspomniany jest Paszek z Kluczyc. W XV wieku pojawiają się wzmianki o Andrzeju, Janie, Prandocie z Kluczyckich herbu Dębno, którzy są wymieniani jako właściciele wsi. W XVII wieku Kluczyce stają się własnością Seweryna Dembińskiego (dziedzic w Seceminie). W latach 1810-1811 majątek należał do Józefa i Klary Izabelli Żeromskich, dziadków Stefana Żeromskiego. Przed rozbiorami wieś znajdowała się w powiecie lelowskim, województwie krakowskim. W 1903 roku wcielono ją do parafii Kuczków, a w 1976 do parafii Psary.

Krzepcie - wieś położona w południowej części gminy Secemin. Była własnością szlachecką, wielokrotnie zmieniała swych właścicieli. W 1376 roku w dokumentach pojawia się *via Crepiczsa*, czyli droga do Krzepic. Następne wzmianki pochodzą z lat 1416, 1420, 1489. 1498. Wówczas to miejscowość nabył Piotr Szafraniec. W 1608 roku kupili ją Dembińscy. W XIX wieku wieś należała do powiatu lelowskiego, województwa krakowskiego. Jej parafią był Dzierzgow, później Secemin, obecnie Psary.

Krzepin - wieś o charakterze ulicówki z częściowo rozproszoną zabudową. Pierwsza wzmianka pochodzi z 1398 roku. W 1508 roku właścicielem wsi był Krzysztof Gosławski. Sytuacja ta trwała do XVII wieku. Jej nazwa pochodzi od nazwy osobowej Krzep, a sufiks - in oznacza nazwę dzierżawczą, była to więc wieś należąca do Krzepa. W XX wieku właścicielem miejscowości był Stefan Siemiński. W okresie przedrozbiorowym wieś przynależała do powiatu chęcińskiego, województwa sandomierskiego. Później znalazła się w zaborze austriackim. W XIX wieku leżała w granicach Księstwa Warszawskiego i Królestwa Polskiego. W 1897 roku weszła w skład gminy Radków będącej częścią powiatu włoszczowskiego. W gminie Secemin znalazła się w latach 70 XX wieku.

Kuczków - wieś wzmiankowana po raz pierwszy w 1376r. jako Cuccow, Cuczow, Kucz - własność braci Prokosza i Klemensa herbu Jastrzębiec. W XVI wieku Kuczków wchodzi w skład dóbr Koniecpolskich. Od 1629 roku właścicielem jest Mikołaj Koniecpolski, później są nimi Czapscy, Potoccy, Morsztynowie. W 1867 wieś znajdowała się w gminie Chrzastów, w powiecie włoszczowskim. W okresie PRL - u funkcjonowało tu Państwowe Gospodarstwo Rolne. Wieś weszła w skład gminy Secemin w latach 70 XX wieku.

Marchocice - wieś powstała w układzie ulicowym. Założona w XVIII wieku przez Marchockich herbu Ostoja. Częścią miejscowości jest przysiółek Międzylesie.

Miny - przysiółek Żeliszawiczek, posiada charakter ulicówki. Wieś była związana z położoną obecnie w sąsiedniej gminie miejscowością Czarnca i jej dziedzicami. Do dziś należy do parafii Czarnca, dekanatu włoszczowskiego.

Papiernia - przysiółek wsi Żeliszawice, położony nad rzeką Jeżówką (dopływ Zwleczy). Nazwa pochodzi od zakładu zajmującego się produkcją papieru - w XIX wieku produkowano tu bibułę. We wsi znajduje się dawny młyn wodny, obecnie funkcjonujący jako elektryczny. Przysiółek należy do parafii Czarnca.

Piaski - część wsi Secemin z osadnictwem notowanym dopiero na początku XX wieku.

Psary Kolonia - kolonia powstała w drugiej połowie XIX wieku w obrębie wsi Psary. Jej dawna nazwa to Okupniki. Zaczątkiem jej istnienia była decyzja właściciela tych ziem, Adolfa Stefaniego, o parcelacji terenów Psar. Stefani wraz z Feliksem Jędrusikiem z Siewierza weszli w posiadanie wsi w 1876r. Znaczącym dla rozwoju wsi było wytyczenie szosy Secemin - Szczekociny właśnie przez Psary Kolonię.

Psary Wieś - nazwa wsi pochodzi od profesji jaką zajmowali się jej mieszkańcy, tj. od hodowli psów myśliwskich dla dworu książęcego. Pierwsza wzmianka pochodzi z 1376 roku, gdy wieś była własnością rycerza Jakusza herbu Pilawa. W 1437 roku w dokumentach pojawiają się bracia Gniewosz i Stanisław z Psar. Od XVI wieku Psary były własnością Piotra Szafranca, od 1608 roku miejscowość była własnością Dembińskich, następnie władali nią Czarnocy, Marchoccy, Michałowscy. W 1857 roku Psary wyłączono z majątku Secemin. W miejscu gdzie znajduje się obecnie kościół na początku XX wieku można było podziwiać pozostałości zabudowań dworskich. W XIX wieku wieś znajdowała się w powiecie lelowskim, województwie krakowskim (siedziba w Kielcach).

Wałkonowy - pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z 1407r. (Walcunow) i pojawia się w zapisach sądowych województwa sandomierskiego. Następne z lat 1508, 1520 (Walkunow), 1540 (Walkunowy minor). Wałkonowy oddawały dziesięcinę do kościoła w Czarncy. W XVI pojawiają się nazwy *Walkonow duplex*, *Walkonow I*, *Walkonow II*. W XVI wieku wieś należała do parafii Czarnca. W XVII wieku miejscowość dzierżawili Jakub i Antonina Szembekowie z Ropocic. W 1722 roku dziedzicem Wałkonowów wraz z Ropocicami był starosta Budziszewski - Stanisław Szember. Obecnie wieś podzielona jest na Wałkonowy Dolne i Wałkonowy Górne.

Wola Czaryska - wieś ulicowa w południowej części gminy. W średniowieczu osadę konsekwentnie nazywano Wolą Sasinową, nazwa ta funkcjonowała przez długi czas. Dopiero na przełomie XVIII i XIX wieku wieś, ze względu na różnorodne związki sąsiedzkie z Czaryżem, zaczęto nazywać Wolą Czaryską. Jeśli chodzi o słowo *Wola* w nazwie, oznaczało to *wolność* czyli zwolnienie mieszkańców przez pewien czas ze świadczeń na rzecz tutejszego pana feudalnego. Pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z 1381 roku, w księgach sądowych pojawia się właściciel Niemierza. W XVIII wieku wieś wchodziła w skład powiatu lelowskiego, województwa krakowskiego. W powiecie włoszczowskim, utworzonym w 1867 roku, leżała w gminie Radków. Natomiast w gminie Secemin znalazła się w wyniku reformy administracyjnej z lat 70 XX wieku.

Wola Kuczkowka - wieś z zabudową skoncentrowaną wzdłuż jednej drogi. Nazwa wola oznacza, wspomniany już w przypadku Woli Czaryskiej, okres *wolnizny*. W okresie I Rzeczypospolitej miejscowość leżała w powiecie lelowskim, województwie krakowskim. W XIV wieku nazywano ją *Wielką Wolą Kuczkowską*, wchodziła wtedy w skład majątku Kuczków. Do XVI wieku właścicielami byli Kuczkowscy herbu Jastrzębiec. Następnie nabyli ją Koniecpolscy herbu Pobóg, później Czapscy, Potoccy, Morsztynowie.

Zakrzów - w XV wieku właścicielem wsi był Piotr Szafraniec, pierwsza wzmianka pochodząca z 1401 roku informuje właśnie o nabyciu przez niego wsi. W XVII wieku wieś przeszła w ręce Dembińskich. W 1938 roku Zakrzów należał do parafii Czarnca.

Zwleczą - nazwa początkowa zapisywana była Wzleczą. Wzmianka o wsi pojawia się w 1357r. i informuje o tym, że wieś wchodziła w skład dóbr arcybiskupa gnieźnieńskiego. W 1370 roku nabywa ją Kazimierz Wielki, a w 26 XI 1400 Piotr (2) Szafraniec. W 1508 roku znajdowała się w rękach Stanisława Szafranca. Przez następne lata wieś posiadali kolejni dziedzice Secemińscy.

Żeliszawice - wieś o charakterze ulicówki. W latach 1376 - 1382 Żeliszawicami władali Pietrasz wraz z bratankiem Paszko oraz Tomasz i Piotr herbu Tarczała. W XV wieku wieś była w posiadaniu Jana i Tomasza herbu Prawdzic. W 1520 roku miejscowość nazwana była *Zelyshawycze*, w 1540 roku *Zelyslawicze*, funkcjonowała również nazwa *Żeliszawicze Większe*. Funkcjonowała również nazwa *Żeliszawicze duplex*. W XVI wieku własność we wsi była bardzo rozdrobniona, szlachta zamieszkiwała w 8 dworach. W XVII wieku zamieszkiwali ją Czaryscy herbu Korczak. W 1775 roku był tu folwark należący do podczaszego Braclawskiego Kazimierza Wilkoszowskiego. Przed rozbiorami Żeliszawice były częścią powiatu checińskiego w województwie sandomierskim. W latach 70 XX wieku zostały włączone do gminy Secemin. Miejscowość znalazła się na trasie oddanej do użytku w 1911 roku linii kolejowej Herby - Częstochowa - Kielce. Wyznaczono tu przystanek „Żeliszawice”. W okresie PRL-u powołano *Przedsiębiorstwo Przemysłu Betonów GOFABET*. Które posiadało własną bocznice kolejową.

Żeliszawiczki - w XVI wieku nazywano je *Żeliszawicami Mniejszychmi*, w XVII *Żeliszawicami Małymi*. Należały one wówczas do Stefana Czarnieckiego i jego brata. Później tereny te dzierżawił wojewoda sieradzki Mikołaj Małachowski. W 1775 roku właścicielem był starosta Lubiatowski Mycielewski, ale wieś zastawiona była wojewodzie sieradzkiemu Mikołajowi Małachowskiemu. Wtedy też część Żeliszawiczek należała do Kazimierza Wilkoszowskiego. W XIX wieku Żeliszawiczki były częścią Żeliszawic.

5.1.3. Historia i rozwój przestrzenny miejscowości Secemin

Pierwsza wzmianka o wsi Secemin pochodzi z 2 czerwca 1268 roku. Wynika z niej, że było to miejscem spotkań księcia krakowskiego i sandomierskiego z reprezentantami klasztoru henrykowskiego. Akt własności wystawiony przez Władysława Łokietka 21 września 1291 roku mówi o posiadaniu kompleksu majątkowego „pospolicie zwanego Secamin” przez komesa Bokkę. W roku 1345 Secemin pojawił się w dokumencie dotyczącym nadania kuźnicy w Gościęcinie nieopodal Kurzelowa.

Dokument wystawiony w 1395 roku przez króla Władysława Jagiełłę wymienia Secemin jako miasto (oppidum). Wówczas to wraz z pobliską wsią Bichniów otrzymuje je Piotr Szafraniec z

Łuczyc herbu Stary Koń. Szafrancowie, jedna z najbogatszych rodzin tamtego okresu, pozostały właścicielami tych terenów aż do XVII wieku.

Secemin, jako miasto królewskie był lokowany już przed 1370 rokiem, jednak dopiero nadanie mu prawa polskiego i otrzymanie praw miejskich w 1401r. za panowania Władysława Jagiełły przyczyniło się do rozwoju ośrodka. Wówczas to wytyczono prostokątny rynek miejski z sześcioma wychodzącymi z niego ulicami oraz wyznaczono w pobliżu jednego z jego narożników miejsce na kościół. Również znajdująca się w XV wieku w północnej części miejscowości, przy dzisiejszej ulicy Kościelnej, warownia miała wpływ na układ rozwijającego się miasta.

W wieku XVI następuje rozszerzanie przywilejów miasta i jego znaczny rozwój. Szafrancowie mogli czerpać zyski z przeprawy przez pobliskie bagna - posiadali prawo do poboru tzw. mostowego. W 1519 roku Zygmunt I Stary zmienił posiadane prawo lokacyjne na niemieckie, wydany został również przywilej zwalniający mieszczan secemińskich z opłat targowych na terenie całego kraju. Miasto miało prawa do organizacji pięciu jarmarków. W latach 1550-1570 wnuk Piotra (6) Szafranca, Stanisław, skupił w swych rękach dawne dobra rodziny oraz przeszedł na kalwinizm. W latach 50 XVI wieku secemiński kościół zamieniono na zbór kalwiński, a następnie przebudowano poszerzając nawę. Znajdowała się tu siedziba superintendenta zborów małopolskich. 21 stycznia 1556 roku w Seceminie odbył się synod kościoła kalwińskiego. Gościli na nim Andrzej Trzeciński - tłumacz, Hieronim Filipowski - poseł na sejm, a nawet Mikołaj Rej. Poeta poświęcił Stanisławowi Szafrancowi fragment „Zwierzyńca” i „Zwierciadła”. W obu dziełach sławione były dobre cechy dziedzica. 26 kwietnia 1616 roku odbył się w mieście ostatni synod organizacji kościoła kalwińskiego.

Stanisław Szafraniec ufundował szkołę wyższą, która kształciła seceminian bezpłatnie. Secemińska szkoła wykształciła wielu XVI i XVII - wiecznych ministrów.

W 1608 roku zmarł bezpotomnie Andrzej Szafranski. Majątek przeszedł w ręce Anny Dembińskiej, jego matki i jej rodziny. Właścicielem stał się Aleksander Seweryn Dembiński. W 1632 roku córka Aleksandra Seweryna wyszła za Jana Samuela Czarnockiego herbu Lis. Czarnoccy władali Seceminem do 1788 roku, gdy majątek przeszedł w ręce Marchockich. Potop Szwedzki, będący jednym z wydarzeń mających największy wpływ na rozwój gospodarczy państwa polskiego, odcisnął swoje piętno również w Seceminie. Z powodu epidemii chorób przyciągniętych tu przez armię szwedzką zmarło ok. 75% mieszkańców miasta. Pięćdziesiąt rodzin żydowskich, posądzonych o kolaborację z wrogiem, straciło życie z rąk polskich żołnierzy.

W 1752 roku w Seceminie powstał dwór, który przechodząc liczne przebudowy stał w tym miejscu do lat 70 XX wieku.

W okresie rozbiorów Secemin leżał na terenie powiatu chęcińskiego, województwa sandomierskiego. W 1815 wszedł w skład Królestwa Polskiego.

W 1859 roku w Seceminie mieszkało 852 mieszkańców, w tym 96 stanowili Żydzi. Ważnym źródłem utrzymania miasta były jarmarki. W wyniku reformy administracyjnej z 1867 roku Secemin wszedł w skład powiatu włoszczowskiego, guberni kieleckiej. W 1869 roku car Aleksander II w ramach represji po powstaniu styczniowym odebrał prawa miejskie wspierającym zryw miastom Królestwa Polskiego, w tym i Seceminowi. Wówczas powstała gmina Secemin, jednak do roku 1898 jej siedzibą były Wałkonowy. W 1899 roku we wschodniej pie-

rzei rynku (na rogu z obecną ulicą Czarnieckiego) powstał budynek pełniący funkcję urzędu gminy do 1978 roku.

Po odzyskaniu niepodległości Secemin był siedzibą gminy i przynależał do powiatu włoszczowskiego, województwa kieleckiego. Około roku 1935 rozpoczęto budowę szkoły w Seceminie, zbudowano bitą drogę do Żelisławic oraz zmodernizowano drogę do Koniecpola³⁵.

W okresie II wojny światowej Secemin leżał w granicach Generalnego Gubernatorstwa. W 1942r. do obozu pracy Mauthausen - Gusen wywieziono ówczesnego dyrektora szkoły, Jana Zawadę (obecnego patrona szkoły w Seceminie). W 1943 roku 60 secemińskich Żydów trafiło do getta we Włoszczowie. W latach okupacji i po II wojnie światowej Secemin nadal był siedzibą gminy. W wyniku Dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 6 września 1944 o wprowadzeniu Reformy Rolnej rozparcelowano majątek Secemin.

Przy obecnej ulicy Kościuszki powstały wówczas Spółdzielnia Rolnicza oraz Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna. Na ich potrzeby uruchomiono również Państwowy Ośrodek Maszynowy. Byli to ważni pracodawcy tego okresu. W latach 70 XX wieku został wyburzony tutejszy dwór, tym samym gmina straciła jeden z najciekawszych na jej terenie zabytków.

W wyniku reformy administracyjnej z 1999 roku, wprowadzającej trójstopniowy podział administracyjny, gmina ponownie weszła w skład powiatu włoszczowskiego należącego do województwa świętokrzyskiego ze stolicą w Kielcach.

5.2. Walory środowiska kulturowego

Krajobraz kulturowy powstaje w wyniku rozwoju cywilizacji i jest przez nią cały czas kształtowany. Oznacza to, że jest on tworzony przez człowieka i tylko dzięki jego obecności będzie mógł stale działać i utrzymywać odpowiedni stan. Na środowisko kulturowe składają się przekształcające się przez lata dobra kultury materialnej i duchowej, które stanowią pewien lokalny dorobek jednostki.

Środowisko kulturowe gminy Secemin reprezentowane jest zarówno przez lokalne budowle, pozostałości po dawnym osadnictwie jak też i miejscowe obyczaje czy wierzenia religijne.

W gminie Secemin znajduje się wiele stanowisk archeologicznych (184), spośród których żadne nie zostało wpisane do rejestru zabytków.

W rejestrze zabytków nieruchomych znajduje się jedynie osiem obiektów. Są to zarówno obiekty podworskie (zespół dworski w Bichniowie, park dworski w Czaryżu, park dworski w Krzepinie, pozostałości zespołu dworskiego w Seceminie [fosa, park]) jak i sakralne (kościół w Kuczkowie, kościół w Seceminie).³⁶

Kolejnym istotnym elementem środowiska kulturowego gminy Secemin są obiekty wyznaczone przez wojewódzkiego konserwatora zabytków do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków. Wśród nich znajdują się: murowane kapliczki (w Bichniowie, Brzozowej, Kuczkowie, Seceminie i Zwleczy) cmentarze parafialne (w Kuczkowie, Psarach i Seceminie), zabudowania otaczające kościoły (w Seceminie) oraz budynek pofolwarczny w Czaryżu.

³⁵ Słownik Geograficzno-historyczny Powiatu Włoszczowskiego, S. Janaczka, Włoszczowa 2005

³⁶ Więcej informacji na temat obiektów z rejestru zabytków znajduje się w podrozdziale opis obiektów z rejestru zabytków.

Na terenie gminy Secemin znajdują się również obiekty określone jako miejsca pamięci, które stanowią świadectwo historycznych wydarzeń istotnych dla lokalnej społeczności.

5.3. Elementy środowiska kulturowego objęte ochroną

Na terenie gminy Secemin występują następujące kategorie zabytków:

- obiekty nieruchome wpisane do rejestru zabytków;
- obiekty nieruchome wpisane do wojewódzkiej ewidencji zabytków;
- obiekty archeologiczne znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Zgodnie z Art. 4 ustawy z dnia 23.07.2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568, z późn. zm.), ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
- kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Opieka nad zabytkami, sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:

- naukowego badania i dokumentowania zabytku;
- prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
- popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków:

Na terenie gminy Secemin znajduje się obecnie 8 obiektów wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych (Tab.18.). W rejestrze nie znajdują się żadne stanowiska archeologiczne.

Tab. 18. Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków

Lp.	Nazwa obiektu	Miejscowość	Okres powstania	Numer wpisu do rejestru
1.	Dwór murowany w zespole dworskim	Bichniów	Okolo połowy XIX wieku	453 z 01.02.1989
2.	Park w zespole dworskim	Bichniów	XVIII/XIX wiek	453 z 01.02.1989
3.	Park dworski	Czaryż	Druga połowa XIX w., później przebudowa.	580 z 04.11.1998
4.	Park dworski	Krzepin	Przełom XIX i XX wieku	581 z 04.11.1998
5.	Kościół parafialny pw. Podwyższenia Krzyża Świętego	Kuczków	1779r., przebudowy w I połowie XIX w. i w latach trzydziestych XX w.	424 z 24.06.1967
6.	Kościół pw. św. Katarzyny wraz z otoczeniem w granicach ogrodzenia	Secemin	1402r., przebudowy w latach 1540-1544, 1556-1558, 1617, 1913.	228 z 25.01.1978
7.	Fosa (pozostałości fortyfikacji ziemnych)	Secemin	1540r.	332 z 03.12.1956
8.	Park podworski	Secemin	System wodny XV wiek, drzewostan przełom XVIII i XIX, elementy kompozycji XIX w.	579 z 04.11.1998

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wykazu zabytków nieruchomości w województwie świętokrzyskim.

Barokowy kościół p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego w Kuczkowie powstał w 1779 roku w miejscu istniejącej tu od 1511 roku świątyni. Fundatorem budowy byli Michał Czapski, wojewoda malborski oraz Marcin Zabiegalski, miejscowy proboszcz. Świątynia została konsekrowana w 1783 roku. W latach 1881 - 1887 oraz 30 -tych XX wieku obiekt był rozbudowywany. Świątynia jest orientowana, wzniesiona z kamienia i cegły, posiada układ jednonawowy. Kościół usytuowano równolegle do głównej we wsi ulicy. Podczas działań wojennych obiekt nie doznał istotnych uszkodzeń.³⁷

W znajdującym się w świątyni relikwiarzu umieszczone są relikwie drzewa Krzyża Świętego, które do Kuczkowa trafiły z Rzymu w XVIII w. Ich autentyczność potwierdza odpowiedni dokument.³⁸

Kościół otacza pełny mur z murowaną dzwonnica bramną. Obiekty te, wraz z sąsiednią kapliczką św. Jana Nepomucena, widnieją w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Kościół p.w. śś. Katarzyny i Jana Ewangelisty w Seceminie został wzniesiony z inicjatywy rodziny Szafranców i oddany do użytku w 1402 roku (w tym okresie istniało jedynie obecne

³⁷<http://www.diecezja.kielce.pl/parafie/kuczkow-podwyzszenia-krzyza-swietego> (dostęp 21 czerwca 2013 roku)

³⁸<http://www.diecezja.kielce.pl/parafie/kuczkow-podwyzszenia-krzyza-swietego> (dostęp 21 czerwca 2013 roku)

prezbiterium). Za sprawą ówczesnych właścicieli dóbr secemińskich w latach 1550 - 1554 świątynię przebudowano na zbór kalwiński, do budynku dobudowano obecną nawę. Rekato-
lizacja świątyni nastąpiła w 1617 roku, gdy Secemin należał już do rodziny Dembińskich.³⁹
Kolejna przebudowa świątyni miała miejsce w XVIII wieku, gruntowny remont odbył się pod
koniec XIX wieku.

Budynek świątyni jest orientowany. Istotne jest jego niezmiennie położenie w pobliżu naroż-
nika rynku Secemina. Od północy przylega do dawnego założenia dworskiego Szafranców.
Kościół otoczony jest kamiennym murem, w który wkomponowana jest kaplica przycementar-
na. W północno - wschodnim narożniku placu, znajdującego się wewnątrz ogrodzenia, znaj-
duje się metalowa dzwonnica.

Zespół dworski w Bichniowie składa się z dwóch zabytków umieszczonych w rejestrze za-
bytków nieruchomości. Pierwszym z nich jest park dworski założony na przełomie XVIII i XIX
wieku, drugim XX wieczny dwór. Od 1395 roku Bichniów wchodził w skład klucza Secemiń-
skiego należącego do rodziny Szafranców. W 1839 roku na mapie Królestwa Polskiego po-
jawia się założenie dworskie w miejscu obecnego, zapewne był to pierwotny dwór kryty gon-
tem. Zachowany do dnia dzisiejszego budynek dworski został wzniesiony w 1925 roku przez
ówczesnego dziedzica - Adama Makólskiego.

Dwór, jako budynek parterowy z użytkowym poddaszem, prostokątny w rzucie z frontem na
południe, został zlokalizowany w południowo - zachodniej części parku. Założenie parkowe
ma charakter krajobrazowy, dość wyraźnie został zachowany pierwotny układ kompozycyjny
(stanowiące osie kompozycyjne aleje - w tym aleja główna kasztanowo - olszowo - dębowa,
znajdująca się w północno - zachodniej części parku polana widokowa). W parku zachował
się liczny starodrzew, na uwagę zasługują cztery drzewa pomnikowe.

Wraz z reformą rolną majątek został upaństwowiony i w wyniku niewłaściwego użytkowania
zaczął ulegać degradacji. Od roku 1982 budynek nie był użytkowany. Obecnie, wraz z par-
kiem, znajduje się w rękach prywatnych. W latach 90` XX wieku został przez nowego właścici-
ciela gruntownie przebudowany.⁴⁰

Zabytkowy park w Czaryżu położony jest we wschodniej części wsi i przylega do drogi pro-
wadzącej do Bałkowa. Od wschodu sąsiaduje z zabudowaniami wsi Czaryż, natomiast od
północy z polami uprawnymi. Cenną pozostałością w parku jest układ kompozycyjny wraz z
dwoma prowadzącymi w kierunku wschodnim alejami: grabową i świerkową. Były one cią-
gami komunikacyjnymi łączącymi dwór z ogrodami oraz polami.

Ośrodek kompozycji parku rozkłada się wzdłuż prostopadłych osi. Pierwsza z nich, biegnąca
z południowego wschodu na północny zachód przechodzi przez całą długość założenia aż
do obecnie wyschniętego już stawu, znajdującego się przy drodze do Bieganowa. Druga z
osi prowadzi z północnego wchodu na południowy zachód. Do tej alei przylegał niegdyś taras
dworu. Sam budynek nie zachował się do dziś, w jego miejscu znajduje się boisko sportowe.
Nadal widoczna w terenie jest tworząca pętlę droga w części zajezdnej - dawny gazon.

³⁹<http://dawnekieleckie.pl/secemin-kosciol-parafialny/> (dostęp 20 czerwca 2013 roku)

⁴⁰ Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Secemin na lata 2007-2013.

Park w Krzepinie zlokalizowany jest na wschód od zabudowań wsi. Szczególnie cenne są elementy jego dawnej kompozycji, wśród których wyróżnić można obsadzenia obrzeżne, altany z drzew oraz licznie reprezentowany starodrzew, składający się z gatunków rodzimych. Objęta ochroną konserwatorską nie została natomiast część parku ze stawem (częściowo wyschniętym) i groblami, gdyż uległa zbyt silnemu przekształceniu. W parku znajdują się pozostałości obiektów niezwiązanych z dawnym dworem - szkoły powstałej po drugiej wojnie światowej.

W Seceminie znajdują się pozostałości dawnego zespołu dworskiego. Najważniejszym jego obiektem był istniejący tu w okresie od 1752 do lat 70 XX wieku dwór wzniesiony przez Czarnockich a następnie znacznie przebudowany przez Lohmanów. Widniał on w rejestrze zabytków pod numerem 132/56 (wpis z 03.12.1956 roku). W okresie PRL był on własnością Państwowego Gospodarstwa Rolnego w Seceminie, funkcjonowało w nim m. in. kino. Lata zaniedbań doprowadziły jednak do sytuacji, w której rozbiórka była konieczna. Budynek dworu stał na otoczonym fosą kopcu, na którym najprawdopodobniej położona była wzmiankowana już w 1540 roku fortalicja Piotra Szafrąca. Do rejestru zabytków wpisana jest otaczająca fortyfikację fosa. Teza o średniowiecznym pochodzeniu kopca została zweryfikowana w wyniku badań archeologicznych prowadzonych w 2005 i 2006 roku. Okazało się wówczas że stał tu wzniesiony z kamienia budynek o wymiarach 10,20 m na 13,50 m. Grubość jego ścian przekraczała jeden metr. Była to prawdopodobnie wieża mieszkalna, zwana donżonem. Jej wysokość mogła osiągnąć nawet 16 metrów⁴¹.

Osobną pozycję w rejestrze zabytków zajmuje tutejszy podworski park. Szczególnie cenny jest zachowany system wodny o charakterze obronnym. Jednym z najbardziej widocznych elementów dawnego układu kompozycyjnego jest pierścień lip okalających wyspę oraz położona w części użytkowej aleja wierzbowa. Taki układ zadrzewienia pochodzi najprawdopodobniej z XIX wieku. Drzewostan parku w obszarze poza fosą pochodzi z przełomu XVIII i XIX wieku. Inne elementy, jak linia brzegowa fosy czy wschodnia aleja dojazdowa uległy zniekształceniu, południowy i wschodni szpaler drzew został zniszczony całkowicie.⁴² W 2012 roku gmina pozyskała fundusze na rewitalizację parku, uwzględniającą rekonstrukcję i zagospodarowanie zabytkowego kopca. Działania te mają zostać poprzedzone badaniami archeologicznymi, które pozwolą poznać lepiej historię Secemina.⁴³

Wykaz obiektów znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków

Na terenie gminy Secemin znajdują się wartościowe obiekty umieszczone w ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach. Części z nich znajduje się rejestrze zabytków. Całość przedstawia tabela nr 19, w której to obiekty znajdujące się również w rejestrze zabytków nieruchomości zostały przedstawione w sposób pogrubiony. W ewidencji można odnaleźć zarówno pojedyncze obiekty architektoniczne, jak też i całe zespoły. Na terenie gminy Secemin znajdują się 23 obiekty umieszczone w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

⁴¹ http://www.powiat-wloszczowa.pl/index.php?akcja=ciekawostki_wykopaliska (dostęp 21 czerwca 2013 roku)

⁴² Wierchowśka Maria, Zagospodarowanie kopca fortalicji Szafrąców z parkiem podworskim w Seceminie, styczeń 2009.

⁴³ <http://www.echodnia.eu/apps/pbcs.dll/article?AID=/20121004/POWIAT0113/121009646> (dostęp 22 czerwca 2013 roku)

Należy podkreślić, że obiekty umieszczone w wojewódzkiej ewidencji zabytków powinny się znaleźć w jej gminnym odpowiedniku.

Tab. 19. Wykaz obiektów znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków w gminie Secemin

Nazwa zespołu	Nazwa obiektu	Miejscowość	Okres powstania
Zespół dworski w Bichniowie	Dwór murowany	Bichniów	około połowy XIX wieku
	Park	Bichniów	przełom XVIII i XI wieku
	Kapliczka murowana	Bichniów	połowa XIX w.
	Kapliczka murowana	Brzozowa	początek XX w.
Pozostałości zespołu dworskiego	Park Dworski	Czaryż	druga połowa XIX w., później przebudowa
	Budynek pofolwarczny, ob. Dom mieszkalny nr 47.	Czaryż	przełom XIX i XX wieku
	Park Dworski	Krzepin	przełom XIX i XX wieku
	Murowana kaplica	Krzepice	
Zespół kościoła parafialnego p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego.	Kościół parafialny p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego	Kuczków	1779r., przebudowy w i połowie XIX w. i w latach trzydziestych XX w.
	Dzwonnica murowana	Kuczków	przełom XVIII i XIX w.
	Cmentarz przykościelny	Kuczków	brak danych
	Ogrodzenie murowane	Kuczków	przełom XVIII i XIX w.
	Kapliczka św. Jana Nepomucena	Kuczków	2. połowa XIX w.
	Kapliczka Matki Boskiej	Kuczków	początek XX w.
	Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki	Kuczków	brak danych
	Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki	Psary	brak danych
Zespół kościoła parafialnego p.w. śś. Katarzyny i Jana Ewangelisty	Kościół p.w. śś. Katarzyny wraz z otoczeniem w granicach ogrodzenia	Secemin	1402r., przebudowy w latach 1540-1544, 1556-1558, 1617, 1913.
	Plebania murowana	Secemin	przełom XIX i XX wieku
Pozostałości zespołu dworskiego w Seceminie	Fosa (pozostałości fortyfikacji ziemnych)	Secemin	1540r.
	Park podworski	Secemin	druga połowa XIX w.
	Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki	Secemin	brak danych
	Kapliczka św. Jana Nepomucena	Secemin	koniec XIX w.
	Kapliczka murowana	Zwlecza	2. połowa XIX w.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Kielcach.

Wykaz stanowisk archeologicznych

W gminie Secemin znajdują się 184 stanowiska archeologiczne z których żadne nie zostało wpisane do rejestru zabytków (Tab.20). Najliczniej reprezentowane są ślady osadnicze, które

występują na 146 stanowiskach. W gminie zewidencjonowano również liczne punkty osadnicze (14) oraz osady (29). Mniej liczną grupę stanowią kopce (2), cmentarzyska (w tym jedno ciałopalne w Żeliszawicach) oraz jeden dwór i jedna pracownia narzędzi krzemienych.⁴⁴ W wykazie widnieje również stanowisko w miejscu po secemińskich dworze. W gminie występują stanowiska z każdego okresu dziejów człowieka. Dość licznie reprezentowane są stanowiska pradziejowe (26) oraz pochodzące ze wszystkich okresów epoki kamienia (29). Stosunkowo licznie zostały rozpoznane stanowiska pradziejowe. Ślady osadnictwa z tego okresu zostały odkryte w 40 miejscach. W przypadku epoki kamienia (wszystkich okresów) jest to 35 stanowisk. Świadectw osadnictwa w epoce brązu jest na terenie gminy 5, a w okresie wpływów rzymskich, czyli na przełomie er, 10. Stanowisk ze znaleziskami z późnego i wczesnego średniowiecza jest w gminie 59. Najliczniej reprezentowane są stanowiska z okresu nowożytnego, ich liczba wynosi 115.

Tab. 20. Wykaz stanowisk archeologicznych w Gminie Secemin

Id.	Miejscowość	Nr AZP	Nr stanowiska w miejscowości	Nr stanowiska na obszarze	Funkcja obiektu	Okres powstania
1	Żeliszawice	86/55	3	12	brak danych	Epoka brązu
2	Żeliszawice	86/55	4	13	brak danych	
3	Żeliszawice	86/55	5	14	śląd osadniczy, osada	Owr, pradzieje (neolit?), późne średniowiecze i okres wczesnowożytny
4	Żeliszawice	86/55	6	15	śląd osadniczy, osada?	Owr, późne średniowiecze i okres wczesnowożytny
5	Żeliszawice	86/55	7	16	śląd osadniczy, osada?	Ep. Kam. (neolit?), późne średniowiecze i okres wczesnowożytny
6	Żeliszawice	86/55	8	17	brak danych	Okres nowożytny
7	Żeliszawice-Bugaj	86/56	1	41	śląd osadniczy, punkt osadniczy	o. prehsit., XVII-XIX w.
8	Żeliszawice-Bugaj	86/56	2	42	punkt osadniczy	XVII-XIX w.
9	Żeliszawiczki	86/56	1	43	punkt osadniczy	XVI-XIX w.
10	Żeliszawiczki	86/56	2	44	punkt osadniczy	XVIII-XIX w.
11	Secemin	87/55	1	1	osada	pradzieje
12	Secemin	87/55	2	2	ślady osadniczy, osada, pkt osadniczy	Epoka kamienia, okres nowożytny
13	Secemin	87/55	3	3	osada, osada?, śląd osadniczy, punkt osadniczy	? (Pradzieje), ep.kamienia, okr. nowoż
14	Secemin	87/55	4	4	śląd osadniczy,	OWR
15	Secemin	87/55	5	5	osada	Brak danych
16	Secemin	87/55	6	6	dwór	XVIII w

⁴⁴ Rozbieżności w sumowaniu liczby wykazanych obiektów mogą wynikać z różnego użytkowania tego samego obiektu w różnych okresach czasu.

PROJEKT STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SECEMIN
 UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SECEMIN

17	Secemin	87/55	7	7	osada	Brak danych
18	Secemin	87/55	8	8	osada	Brak danych
19	Secemin	87/55	9	9	śląd osadniczy	Ep. kamienia
20	Secemin	87/55	10	10	śląd osadniczy	Okres nowożytny
21	Secemin	87/55	11	11	śląd osadniczy	SRW, okres nowożytny, nieokreślona
22	Secemin	87/55	12	12	śląd osadniczy	Wczesne srw?, srw, won, okr. Nowoz.
23	Secemin	87/55	13	13	śląd osadniczy, punkt osadniczy, osada	Srw, won, okres nowożytny
24	Secemin	87/55	14	14	śląd osadniczy	?(Pradzieje), okres nowoz.
25	Secemin	87/55	15	15	śląd osadniczy	Neolit?, pradzieje, ep. kamienia, wczesne srw?, srw, won, okres nowożytny
26	Secemin	87/55	16	16	śląd osadniczy	Średniowiecze, okres nowożytny
27	Secemin	87/55	17	17	śląd osadniczy, punkt osadniczy	?(Pradzieje), won, okr. Nowoz.
28	Secemin	87/55	18	18	śląd osadniczy	Owr? Okr. Nowoz.
29	Secemin	87/55	19	19	śląd osadniczy, punkt osadniczy	Owr?, wczesne srw, okr nowoz
30	Secemin	87/55	20	20	śląd osadniczy	?(pradzieje)
31	Secemin	87/55	21	21	śląd osadniczy	Won, okr. nowoz.
32	Secemin	87/55	22	22	śląd osadniczy	srw, okr nowoz.
33	Secemin	87/55	23	23	śląd osadniczy, osada?, osada	Wcz. Ep. brązu, wczesne srw, ?(pradzieje), okr. Nowoz.
34	Secemin	87/55	24	24	śląd osadniczy, punkt osadniczy	WON, okr. Nowoz,+ nieokreślona
35	Secemin	87/55	25	25	śląd osadniczy	?(Pradzieje), neolit?, wczesne srw?, srw, okr. nowoz.
36	Secemin	87/55	26	26	śląd osadniczy	?(pradzieje)
37	Secemin	87/55	27	27	śląd osadniczy	?(pradzieje), won, okr. Nowoz.
38	Secemin	87/55	28	28	śląd osadniczy	Srw, okr. Nowoz.
39	Secemin	87/55	29	29	kopiec	nieokreślona
40	Secemin	87/55	30	30	śląd osadniczy	srw
41	Secemin	87/55	31	31	śląd osadniczy, punkt osadniczy	Poz. Srw-o.nz, okr, nowoz.
42	Secemin	87/55	32	32	śląd osadniczy	Ep. kamienia
43	Secemin	87/55	33	33	śląd osadniczy	Okr. Nowoz.
44	Secemin	87/55	34	34	śląd osadniczy	Won, okr. Nowoz.
45	Marchocice	87/55	1	38	śląd osadniczy	Owr?, ?(pradzieje), okr. Nowoz.
46	Marchocice	87/55	2	39	śląd osadniczy	?(pradzieje), wczesne srw?, okr. nowoz.
47	Marchocice	87/55	3	40	śląd osadniczy	okr. nowoz.
48	Międzyzlesie	87/55	1	41	śląd osadniczy	okr. nowoz.
49	Żeliszewice	87/55	1	42	osada	okr. nowoz.
50	Marianów	87/55	1	44	śląd osadniczy	Ep. kamienia
51	Marianów	87/55	2	45	śląd osadniczy	Ep. kamienia

PROJEKT STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SECEMIN
 UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SECEMIN

52	Marianów	87/55	3	46	punkt osadniczy	Okr. nowoz.
53	Marianów	87/55	4	47	śląd osadniczy	?(pradzieje), epoka kamienia
54	Brzozowa	87/55	3	50	śląd osadniczy	Wczesne srw, ?(pradzieje), poz. Srw. -o. nz. Okr. nowoz.
55	Brzozowa	87/55	4	51	śląd osadniczy	?(pradzieje), srw, poz. Srw - o. nz, okres. Nowoz.
56	Brzozowa	87/55	5	52	śląd osadniczy	Won, okr. nowoz
57	Brzozowa	87/55	6	53	śląd osadniczy	Won, okr. nowoz
58	Brzozowa	87/55	7	54	śląd osadniczy	?(pradzieje), srw, won, okr. nowoz.
59	Brzozowa	87/55	8	55	śląd osadniczy	Okr. nowoz.
60	Marchocice	87/56	2	1	śląd osadniczy	EB
61	Marchocice	87/56	3	2	śląd osadniczy	Okres wczesnonowożytny
62	Marchocice	87/56	4	3	śląd osadniczy	Okres wczesnonowożytny
63	Marchocice	87/56	5	4	śląd osadniczy	Późne średniowiecze, okres późnonowożytny
64	Ropocice	87/56	1	5	śląd osadniczy	Okres nowożytny
65	Ropocice	87/56	2	6	śląd osadniczy	Okres nowożytny
66	Wałkonowy Dolne	87/56	1	7	kopiec	?
67	Wałkonowy Dolne	87/56	2	8	śląd osadniczy	Późne średniowiecze i okres wczesno nowożytny
68	Wałkonowy Dolne	87/56	3	9	śląd osadniczy	Okres nowożytny
69	Wałkonowy Dolne	87/56	4	10	śląd osadniczy	Okres nowożytny
70	Wałkonowy Dolne	87/56	5	11	śląd osadniczy	Okres wczesnonowożytny
71	Wałkonowy Dolne	87/56	6	12	śląd osadniczy	Okres nowożytny
72	Zakrzów	87/56	1	13	osada	Wczesne średniowiecze i średniowiecze
73	Zakrzów	87/56	2	14	osada	Średniowiecze i późne średniowiecze
74	Zakrzów	87/56	3	15	śląd osadniczy	Wczesne średniowiecze
75	Zakrzów	87/56	4	16	śląd osadniczy	Okres nowożytny
76	Miny	87/56	1	47	śląd osadniczy	Okres nowożytny
77	Miny	87/56	2	48	śląd osadniczy	Okres nowożytny
78	Miny	87/56	3	49	śląd osadniczy	Okres nowożytny
79	Miny	87/56	4	50	śląd osadniczy	Późne średniowiecze
80	Miny	87/56	5	51	śląd osadniczy	Okres wczesnonowożytny
81	Żelistawiczki	87/56	3	52	śląd osadniczy	Okres wczesnonowożytny
82	Żelistawiczki	87/56	4	53	śląd osadniczy	Okres nowożytny
83	Kuczków	88/54	1	36	śląd osadniczy	Okres nowożytny
84	Wolica	88/54	1	37	osada	Wczesny okres nowożytny, okres nowożytny
85	Wolica	88/54	2	38	osada, śląd osadniczy	Okres nowożytny
86	Wolica	88/54	3	39	śląd osadniczy	Okres nowożytny
87	Wolica	88/54	4	40	osada, śląd osadniczy	Późne średniowiecze/okres nowożytny, okres nowożytny
88	Wolica	88/54	5	41	śląd osadniczy, śląd osadniczy	Późne średniowiecze

PROJEKT STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SECEMIN
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SECEMIN

89	Kuczków	88/54	2	42	śląd osadniczy	Okres nowożytny
90	Kuczków	88/54	3	43	osada, osada	Okres nowożytny
91	Dąbie	88/54	1	44	śląd osadniczy	Okres nowożytny
92	Dąbie	88/54	2	45	śląd osadniczy	Epoka kamienia, Okres nowożyty
93	Dąbie	88/54	3	46	śląd osadniczy	Pradzieje, epoka kamienia, wczesne średniowiecze
94	Bichniów	88/56	1	1	śląd osadniczy	EK
95	Bichniów	88/55	10	2	punkt osadniczy	Okr. nowoż.
96	Bichniów	88/55	11	3	śląd osadniczy	Ep. Kamienia
97	Bichniów	88/55	12	4	osada	Okr. nowoż.
98	Bichniów	88/55	13	5	śląd osadniczy	Okr. nowoż
99	Secemin	88/55	38	6	prac. krzem.?, cmentarzysko?	Neolit? Nieokreślona (pradzieje?)
100	Secemin	88/55	39	7	śląd osadniczy	Owr, wczesne średniowiecze
101	Secemin	88/55	40	8	śląd osadniczy	Okr. nowoż.
102	Secemin	88/55	41	9	śląd osadniczy	Późne średni./wcz. Okr. nowoż.
103	Secemin	88/55	42	10	śląd osadniczy, osada	Późne średnio., wczesny okr. nowożytny
104	Secemin	88/55	43	11	punkt osadniczy	Późne średni./wcz.okr.nowoż.
105	Secemin	88/55	44	12	punkt osadn.?	Wczesny okr. nowożytny
106	Secemin	88/55	45	13	śląd osadniczy, punkt osadniczy	Pradzieje, okr. nowoż.
107	Secemin	88/55	46	14	punkt osadniczy (chata), punkt osadniczy?	Nieokreślona, wcz. Okr.nowoż.
108	Secemin	88/55	47	15	osada	Późne średni. Wcz. Okr. nowoż.
109	Secemin	88/55	48	16	punkt osadniczy	Okr. nowoż.
110	Secemin	88/55	49	17	śląd osadniczy	Wczesny okr. nowoż.
111	Secemin	88/55	50	18	śląd osadniczy	Okr. nowoż
112	Secemin	88/55	51	19	śląd osadniczy	Okr. nowoż
113	Brzozowa	88/55	9	20	śląd osadniczy	Ep. Kamienia, okr. nowoż.
114	Brzozowa	88/55	10	21	śląd osadniczy	Wczesne średniow, późne średnio.
115	Brzozowa	88/55	11	22	gródek ?	Średniowiecze (wcz./późn.), wcz. Okr. nowoż., okr. nowoż.
116	Brzozowa	88/55	12	23	osada ?	Pradzieje? Wcz. Średn.?
117	Zwlecza	88/55	2	25	śląd osadniczy, cmentarzysko?	Nieokreślona (pradzieje?), ep. Kamienia, pradzieje
118	Zwlecza	88/55	3	26	śląd osadniczy, śląd osadniczy?, osada?	Pradzieje (neolit?), okres nowożytny, neolit, EK.
119	Zwlecza	88/55	4	27	śląd osadniczy	Okres nowożytny
120	Zwlecza	88/55	5	28	śląd osadniczy	Późne średni./okr.wcz.nowoż., okr. nowoż.
121	Krzepice	88/55	2	28	punkt osadniczy	Wczesny okr. nowożytny

PROJEKT STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SECEMIN
 UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SECEMIN

122	Zwlecza	88/55	6	29	śląd osadniczy.	Ep. kamienia
123	Zwlecza	88/55	7	30	osada	Późne średnio., okres nowożyty.
124	Zwlecza	88/55	8	31	śląd osadniczy	Okr. nowoż.
125	Zwlecza	88/55	9	32	śląd osadniczy	Pradzieje, późne średniow.
126	Zwlecza	88/55	10	33	śląd osadniczy	Wczesne średnio., późne średnio., okr. nowoż.
127	Zwlecza	88/55	11	34	osada?, osada	Pradzieje (póź. Okr. Rzym.?), wczesne średnio., późne średnio, okr. nowoż.
128	Zwlecza	88/55	12	35	śląd osadniczy	Ep. Kamienia, pradzieje
129	Zwlecza	88/55	13	36	śląd osadniczy	Okr. nowoż.
130	Zwlecza	88/55	14	37	śląd osadniczy	Późne średn., wczesny okres nowożytny
131	Zwlecza	88/55	15	38	śląd osadniczy	Okr. nowoż.
132	Zwlecza	88/55	16	39	śląd osadniczy	Ep. kamienia
133	Kluczyce	88/55	3	42	śląd osadniczy, cementarzysko	Pradzieje (owr?), wcz. Średni. Okres. Wpł. rzymskich
134	Kluczyce	88/55	4	43	śląd osadniczy	Późne średni./wcz. Okr. nowoż., okr. nowożyty.
135	Kluczyce	88/55	5	44	śląd osadniczy	Pradzieje
136	Kluczyce	88/55	6	45	śląd osadniczy	Pradzieje
137	Kluczyce	88/55	7	46	śląd osadniczy	Wczesny okr. nowożytny, okr. nowożytny
138	Kluczyce	88/55	8	47	punkt osadniczy	Okr. nowoż.
139	Kluczyce	88/55	9	48	śląd osadniczy, punkt osadniczy	Późne średnio., wcz. Okr. nowożytny
140	Kluczyce	88/55	10	49	śląd osadniczy, osada	Pradzieje (owr?), wczesne średniow., późne średni./wcz. Okr. nowż.
141	Kluczyce	88/55	11	50	śląd osadniczy	Okr. nowoż.
142	Dąbie (Cegielnia)	88/55	1	51	osada?, śląd osadniczy	Ep. Kamienia (neolit), okr.nowoż.
143	Celiny	88/55	1	55	śląd osadniczy	Okr. nowoż.
144	Celiny	88/55	2	56	śląd osadniczy	Pradzieje
145	Krzepice (kolonia)	88/55	1	57	śląd osadniczy	Ep. Kamienia, wczesny okr. nowoż.
146	Krzepice (kolonia)	88/55	3	59	śląd osadniczy	pradzieje
147	Krzepice	88/55	4	60	śląd osadniczy	Wczesny okr. nowożytny
148	Krzepice	88/55	5	61	punkt osadniczy	Wczesny okr. nowożytny
149	Psary	88/55	1	62	śląd osadniczy	Nieokreślona (pradzieje?), ep. kamienia
150	Psary	88/55	2	63	brak danych	Ep. Kamienia, nieokreślony (pradzieje?)
151	Psary	88/55	3	64	osada?, śląd osadniczy	Ep. Brązu, wczesne średniow., okres nowożytny, pradzieje
152	Psary	88/55	4	65	śląd osadniczy	Wczesny okres nowożytny
153	Psary	88/55	5	66	śląd osadniczy	Wczesny okr. nowożytny, okr. nowożytny
154	Psary	88/55	6	67	śląd osadniczy	Okr. nowożytny

PROJEKT STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SECEMIN
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SECEMIN

155	Psary	88/55	7	68	śląd osadniczy	Okres nowożytny
156	Psary	88/55	8	69	śląd osadniczy	Pradzieje, okres nowożytny
157	Psary	88/55	9	70	śląd osadniczy	Wczesny okr. nowożytny
158	Psary	88/55	10	71	śląd osadniczy	Okres nowożytny
159	Psary	88/55	11	72	osada	Późne śred./wcz. Okr. now., okr. nowoż.
160	Psary	88/55	12	73	śląd osadniczy	Wczesny okr. nowożytny
161	Psary	88/55	13	74	śląd osadniczy	Ep. Kamienia (neolit?), wczesny okr. nowoż.
162	Bichniów	88/56	2	2	śląd osadniczy	Kultura łużycka
163	Bichniów	88/56	3	3	śląd osadniczy	Pradzieje (k. łuż?)
164	Bichniów	88/56	4	4	śląd osadniczy	Okres nowożytny
165	Czaryż	88/56	1	5	śląd osadniczy	Okres nowożytny
166	Czaryż	88/56	2	6	śląd osadniczy	Późne średn., ok. nowożytny
167	Czaryż	88/56	3	7	śląd osadniczy, punkt osadniczy	Wczesne średniowiecze, późne średniowiecze, wczesny okres nowożytny, ok. nowożytny
168	Czaryż	88/56	4	8	śląd osadniczy	Wczesne średniowiecze
169	Czaryż	88/56	5	9	śląd osadniczy, punkt osadniczy	Wczesne średniowiecze, późne średniowiecze, okres nowożytny
170	Czaryż	88/56	6	10	śląd osadniczy, punkt osadniczy	Pradzieje, późne średniowiecze, ok. nowożytny
171	Czaryż	88/56	7	11	osada, śląd osadniczy	Wczesne średniowiecze, późne średniowiecze, okres nowożytny
172	Czaryż	88/56	8	12	osada, śląd osadniczy	Wczesne średniowiecze, pradzieje (owr?)
173	Krzepin	88/56	1	24	śląd osadniczy	Okres nowożytny
174	Krzepin	88/56	2	25	punkt osadniczy	Okres nowożytny
175	Krzepin	88/56	3	26	śląd osadniczy, punkt osadniczy	Późne średniowiecze/wcz. nowożytny, ok. nowożytny
176	Krzepin	88/56	4	27	śląd osadniczy	EK, pradzieje
177	Wałkonowy Górne	88/56	1	28	śląd osadniczy	Okres nowożytny
178	Wałkonowy Górne	88/56	2	29	śląd osadniczy	Okres nowożytny
179	Wałkonowy Górne	88/56	3	30	śląd osadniczy	EK, ok. nowożytny
180	Wałkonowy Górne	88/56	4	31	śląd osadniczy	EK
181	Wola Czaryska	89/55	8	17	śląd osadniczy	Ok. średnio., ok.nowoż.
182	Wola Czaryska	89/55	7	16	śląd osadniczy	EK, pradzieje
183	Wola Czaryska	89/55	6	15	śląd osadniczy	Pradzieje (neolit?), owr-wczesne srw, EK
184	Wola Czaryska	89/56	2	43	śląd osadniczy	XVII-XVIII wiek

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Kielcach⁴⁵

⁴⁵ W przypadku obszaru AZP 88/54 dane uzyskano od Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach Delegatury w Częstochowie

Wykaz miejsc pamięci narodowej

Miejscami pamięci narodowej są groby, cmentarze wojenne lub obiekty budowlane albo jego pozostałości, upamiętniające postaci lub wydarzenia znaczące dla Narodu i Państwa Polskiego, a w szczególności pomniki, krzyże przydrożne, kapliczki, kopce lub inne obiekty czy też przedmioty związane z wydarzeniami lub postaciami znaczącymi dla dziedzictwa Narodu i Państwa Polskiego (w szczególności tablice pamiątkowe).

W gminie Secemin znajduje się 7 obiektów, które można zaliczyć do miejsc pamięci narodowej. Podkreślić również należy, iż w budynku Szkoły Podstawowej w Seceminie utworzona została Izba Pamięci, w której zgromadzone są pamiątki przeszłości i świadectwa pamięci narodowej, w tym również pamięci gminnej.

Tab. 21 Wykaz miejsc pamięci narodowej w gminie Secemin

lp.	rodzaj	okres/ data powstania	miejsowość	przybliżona lokalizacja
1.	Pomnik	brak informacji	Bałków	pod lasem na zachód od wsi Bałków, tuż przy granicy gminy
2.	Pomnik	brak informacji	Bichniów	wewnątrz wsi, na skrzyżowaniu dróg.
3.	Głaz z tablicą	1965r.	Krzepin	przy skrzyżowaniu leśnych dróg prowadzących z Krzepina do Kątów i Bebelna
4.	Pomnik	1969r.	Psary	na terenie szkoły podstawowej w Psarach
5.	Mogiła	brak informacji	Kuczków	na cmentarzu parafialnym
6.	Mogiła	1990	Secemin	cmentarz rzymsko-katolicki
7.	Tablica pamiątkowa	1970	Secemin	na murach szkoły

Źródło: Opracowanie własne na podstawie publikacji Marianny Pełki „Z Dziejów Secemina” oraz <http://wthwloszczowa.ovh.org/index.php?page=galerie005> (dostęp 17 czerwca 2013)

5.4. Podsumowanie

Według *Encyklopedii Orgelbranda* nazwa stolicy gminy wzięła się z połączenia słów *Sece*, czyli błota, bagno i *miń*. Jej całość znaczyła by więc *Omiń błota*, *Omiń bagno*. Nie wszystkie więc tereny obecnej gminy nadawały się do zamieszkania. Ludność osiedlała się głównie na wznoszących się ponad podmokłe tereny wydmach. Już w średniowieczu w okolicach źródeł rzeki Zwleczy osadnictwo było dość gęste. Stolica gminy była miastem królewskim już przed 1370 rokiem, a następnie miastem prywatnym od początku XV wieku. W XVI i XVII wieku znajdował się tu ważny ośrodek kalwinizmu.

Gmina Secemin należy do umiarkowanie zasobnych pod względem środowiska kulturowego. Jedynie 8 obiektów widnieje w rejestrze zabytków nieruchomych. Są to 4 parki (w Bichniowie, Kuczkowie, Czaryżu, Seceminie), 2 kościoły (w Seceminie i Kuczkowie), 1 dwór (Bichniów) i 1 fosa (Secemin). W wojewódzkiej ewidencji zabytków, uwzględniającej obiekty z rejestru, znajdują się 22 obiekty, znaczną ich część stanowią kapliczki. Najstarszym zabytkiem gminy jest kościół p.w. śś. Katarzyny i Jana Ewangelisty w Seceminie. Część budowli istniała już na początku XV wieku.

W gminie znajduje się duża liczba udokumentowanych stanowisk archeologicznych, (184) żadne z nich nie znajduje się w rejestrze zabytków. Najliczniej reprezentowane są stanowiska z okresu nowożytnego. Liczne są również pradziejowe ślady osadnictwa.

Gmina Secemin nie posiada opracowanej gminnej ewidencji zabytków.

6. Stan zagospodarowania terenów

6.1. Obecna struktura osadnicza

Na układ osadniczy gminy Secemin składa się 28 miejscowości skupionych w 22 sołectwach.⁴⁶

Tab. 22. Struktura osadnicza w gminie Secemin

Sołectwo	Wsie i przysiółki	Liczba mieszkańców [2013]
Secemin I	Secemin	1303
Secemin II		
Bichniów	Bichniów	222
Brzozowa	Brzozowa	263
	Gabrielów	57
	Maleniec	15
	Pniaki	23
Celiny	Celiny	64
Czaryż	Czaryż	178
Dąbie	Dąbie	97
	Cegielnia	brak danych
Kuczków	Kuczków	176
Krzepin	Krzepin	67
	Korwinów	brak danych
	Zagórcze	brak danych
Krzepice	Krzepice	68
Kluczyce	Kluczyce	83
	Daleszec	8
	Gródek	33
Marchocice	Marchocice	232
Międzylesie	Międzylesie	65
Psary Kolonia	Psary Kolonia	192
Psary Wieś	Psary Wieś	207
Wola Czaryska	Wola Czaryska	219
Wola Kuczkowska	Wola Kuczkowska	163
	Wolica	57
Wałkonowy Dolne	Ropocice	21
	Wałkonowy Dolne	175

⁴⁶ GUS - Statystyczne Vademecum Samorządowca 2012

Wałkonowy Górne	Lipiny	28
	Wałkonowy Górne	55
	Zakrzów	43
Żeliszawiczki	Miny	71
	Żeliszawiczki	296
Żeliszawice	Nadolnik	18
	Osiny	3
	Papiernia	3
	Wincentów	12
	Żeliszawice	430
Zwleczka	Zwleczka	85

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Poszczególne miejscowości, znajdujące się w granicach administracyjnych gminy Secemin, cechują się różnorodnymi uwarunkowaniami rozwoju (wydarzenia historyczne, cechy środowiska przyrodniczego, zachodzące procesy polityczno - gospodarcze i społeczne), których wpływ niejednokrotnie jest widoczny w obecnym charakterze przestrzennym miejscowości. Kształt poszczególnych wsi oraz ich wygląd jest zależny od okresu powstania, topografii terenu a także typu prowadzonej gospodarki rolnej. Zachodzące na danym terenie procesy ekonomiczne i społeczne, ewolucja stosunków agrarnych a także zachodzące procesy urbanizacyjne doprowadziły do tego, że współcześnie istniejące wsie posiadają bardzo różnorodne, często zunifikowane, formy przestrzenne. Na podstawie analizy współczesnych układów kompozycyjnych jednostek osadniczych, charakteru zabudowy w poszczególnych częściach miejscowości a także historycznych map i opisów można wywnioskować jak wyglądała dawna wieś i w jaki sposób rozwijała się pod względem przestrzennym.

W fizjonomii wielu miejscowości występują pewne elementy i formy zagospodarowania, które świadczą o jej przeszłości (zabytkowe obiekty, miejsca pamięci dawnych wydarzeń, charakterystyczne układy przestrzenne wsi, układy pól). Jak już wcześniej wspomniano, miejscowość gminna Secemin w okresie od XIV do XIX wieku była jednostką osadniczą na prawach miejskich. Elementem przestrzeni, będącym świadectwem dawnego miejskiego charakteru jest czteroboczny rynek (Plac Wolności) będący historycznym centrum byłego miasta Secemina, który pełni obecnie funkcję placu publicznego porośniętego zielenią. W otoczeniu rynku występują pozostałości śródmiejskiej zabudowy.

W dawnych wsiach szlacheckich rozwój osadnictwa związany był z folwarkami. Elementami tworzącymi kompozycję przestrzenną były: dwór z parkiem, sadami i warzywniakami, towarzysząca funkcjom mieszkalnym zabudowa gospodarcza rozmieszczona wokół podwórza a także zabudowa dla służby folwarcznej. Wraz z uwłaszczeniem chłopów, reformami rolnymi, parcelacją i przejściem majątków przez państwo i PGR-y układy te uległy degradacji. Obecnie w przestrzeni jedynie niektórych miejscowości występują pozostałości dawnych posiadłości ziemskich, które przyjmują formę parku (park dworski w Seceminie, Czaryżu, Krzepinie) lub parku i dawnej zabudowy (zespół dworski w Bichniowie).

Elementami świadczącymi o przeszłości poszczególnych jednostek osadniczych są zewidencjonowane stanowiska archeologiczne stanowiące ślady materialnej działalności ludzkiej w przeszłości (w gminie zewidencjonowano ich 184); wytwory działalności ludzkiej z poprzednich epok - obiekty znajdujące się w rejestrze zabytków nieruchomości i wojewódzkiej ewidencji zabytków, a także licznie występujące kapliczki, krzyże przydrożne, pomniki czy też tablice pamiątkowe.

Historyczny rozwój osadnictwa na terenie obecnej gminy Secemin był ściśle powiązany ze szczególnymi cechami środowiska przyrodniczego. Istotną rolę w kształtowaniu struktury osadniczej wywarło mało urozmaicone ukształtowanie terenu, budowa geologiczna, licznie występujące wody powierzchniowe a także rozległe tereny porośnięte lasami. Z dostępnych źródeł wynika, że w gminie znajdowały się odcinki źródłowe różnych cieków. Występujące wzdłuż rzek i strumieni równinne ukształtowanie terenu, w połączeniu z lokalną budową geologiczną, sprzyjało powstawaniu okresowo podmokłych łąk i rozległych obszarów zabagnionych, które to w połączeniu ze znacznymi powierzchniami leśnymi czyniły te tereny trudno dostępnymi. Przez Secemin właśnie przebiegała bezpieczna przeprawa mostowa umożliwiająca pokonanie tych terenów. Rozległe tereny leśne oraz powszechne występowanie niewielkich cieków i rowów do dziś wpływa na kształtowanie struktury osadniczej w gminie. Północno - zachodnie krańce gminy należą do trudno dostępnych, wyłączonych z intensywnych procesów urbanizacyjnych. Kształtowanie osadnictwa w bliskim otoczeniu rzek i cieków podlega naturalnym zjawiskom ograniczającym - występowanie okresowo podmokłych łąk, które nie są przydatne do wykorzystania na cele budowlane.

Elementem istotnie wpływającym na rozwój struktury osadniczej jest ukształtowany układ komunikacyjny. Przez obszar gminy przebiegają dwie drogi wojewódzkie (786 i 795), 9 dróg powiatowych oraz liczne drogi gminne. Z przeprowadzonych analiz wynika, że sieć osadnicza gminy jest silnie związana z lokalnym układem komunikacyjnym. Zabudowa poszczególnych miejscowości rozwija się wzdłuż dróg różnej kategorii, w wielu miejscowościach wykształciły się układy osadnicze tworzące zwartą obudowę ciągów komunikacyjnych. W związku ze wzrastającym natężeniem ruchu pojazdów mechanicznych wzdłuż dróg wojewódzkich przewiduje się wystąpienie zjawiska odsuwania od nich nowej zabudowy. W przestrzeni gminy wyraźnie zaznacza się również sieć kolejowa (linia kolejowa nr 4 - Centralna Magistrala Kolejowa, linia kolejowa nr 64, linia kolejowa nr 61), która stanowi istotną barierę w rozwoju osadnictwa. Otoczenie linii kolejowych, w szczególności Centralnej Magistrali Kolejowej, nie stanowi obszaru atrakcyjnego do zamieszkania. W sąsiedztwie torów kolejowych nie powstaje zwarta zabudowa, miejscowości przez które przebiega kolej przeważnie rozwijają się w przeciwnym do niej kierunku.

Większość występujących w gminie Secemin wsi posiada charakter zwarty (ulicówka, widlica, wielodrożnica) lub skupiony (rzędówka). Pojedynczo występują wsie rozproszone lub kształtne przysiółki. Warto podkreślić, iż wraz z postępującym rozwojem społeczno - gospodarczym, przekształceniami przestrzennymi i powstawaniem nowej zabudowy pierwotne układy wsi zacierały się. Obecnie jednym z częściej spotykanych typów osadnictwa wiejskiego jest jednorodna ulicówka i wielodrożnica.

Przykładami wsi **ulicowej**, gdzie zwarta zabudowa ciągnie się po obu stronach drogi, są: Wałkonowy Dolne, Zakrzów, Marchocice, Brzozowa, Wola Kuczkowska, Dąbie. Osady te rozwijały się głównie wzdłuż jednej drogi, gdzie zabudowa tworzyła jej obudowę. Przykładem wsi, gdzie zwarta zabudowa występuje wzdłuż drogi rozbiegającej się z obu końców (**widli-
ca**) są Celiny. Jako przykład wsi **rzędowej**, gdzie w miarę luźna zabudowa występuje najczęściej po jednej stronie drogi, do której dochodzą drogi dojazdowe do pól, podać można Zagórze. Powszechnym zjawiskiem jest, iż wraz z postępującym rozwojem miejscowości pierwotne typy genetyczne wsi zacierały się, rozwój osadnictwa doprowadził do powstania złożonych i znacznie rozbudowanych wsi wielodrożnicowych. Wieś gminna Secemin posiada wyraźnie zarysowany układ kompozycyjny wokół czterobocznego rynku i wychodzących z jego narożników ulic. Rynek i jego otoczenie tworzą pewne założenie kompozycyjne, do którego włączony jest również kościół w Seceminie. Zabudowa pierzei rynkowych jest zwarta i tworzy ramy dla wnętrza. Ulice przyrynkowe są obudowane dwustronnie i pełnią rolę wprowadzającą do wnętrza. Tak wykształcona strefa centralna jest cechą charakterystyczną dla miast i miasteczek, rzadko spotykaną na wsiach. W dalszej kolejności od rynku występuje strefa pośrednia, a następnie strefa zewnętrzna, która jest związana z gospodarką rolną. W wyniku rozwoju zabudowy i wytyczenia kolejnych dróg i ulic układ przestrzenny zabudowy Secemina przekształcił się w wielodrożnicę z wyraźnie zarysowaną historyczną częścią centralną.

Zabudowa w gminie Secemin przyjmuje głównie formę zagrodowej oraz mieszkaniowej jednorodzinnej. W gminie pojawiają się budynki mieszkalne, które powstały dla pracowników państwowych gospodarstw rolnych i spółdzielni produkcyjnych (budynki wolno stojące, bliźniacze, wielorodzinne). Zabudowie tej towarzyszyły zblokowane budynki gospodarcze i działki warzywne przeznaczone dla pracowników. Formy te widoczne są w Seceminie i Kuczkowie, gdzie widoczne są pozostałości wielkoobszarowych gospodarstw rolnych. W gminie powszechnie występuje budownictwo z lat 50-tych i 60-tych XX wieku - obiekty piętrowe na kwadratowym lub zbliżonym do kwadratu obrysie budynku, pokryte dachami kopertowymi lub płaskimi. Zabudowania starsze występują w centralnych częściach miejscowości lub też w znacznym oddaleniu od zwartej zabudowy, jako zagrody rozproszone. W wielu miejscowościach zauważalny jest pewien tradycyjny typ chałup, określanych jako chałupy kielecko - świętokrzyskie. Są to obiekty wąskofrontowe i na ogół trójwnętrzowe na planie jednotraktowym (wydłużonym), z sienią umieszczoną w części bocznej lub centralnej. W starszych częściach miejscowości pojawiają się obiekty, mieszkalne jak i gospodarcze, które w całości lub częściowo wznoszono przy użyciu kamienia lokalnego (piaskowca). Współcześnie powstająca zabudowa obejmuje obiekty mieszkaniowe jednorodzinne oraz nowoczesne obiekty inwentarskie i gospodarcze.

W przestrzeni gminy lokalnym ośrodkiem usługowym jest miejscowość Secemin, która skupia usługi z zakresu administracji, oświaty, kultury, służby zdrowia, handlu. Zlokalizowane w niej usługi pozwalają na zaspokajanie podstawowych potrzeb mieszkańców gminy. Pojawiające się w pozostałych miejscowościach obiekty usługowe są zdecydowanie mniej różnorodne i służą jedynie okolicznym mieszkańcom. Występująca w gminie produkcja przybiera głównie formę produkcji rolniczej, która związana jest z uprawą zbóż i hodowlą bydła. Największym lokalnym zakładem przemysłowym jest Grupa Prefabet S.A., specjalizująca się w produkcji betonu komórkowego. W gminie prowadzona jest działalność wydobywcza - wydobywanie piasków budowlanych.

6.2. Struktura przestrzenna i stan ładu przestrzennego⁴⁷

Secemin - wieś położona w środkowej części gminy, znajdująca się w dwóch sołectwach (Secemin I oraz Secemin II). Jej integralną częścią jest przysiółek Bród. Miejscowość od strony północnej otoczona jest rozległymi łąkami, które rozpościerają się wzdłuż licznych rowów i niewielkich cieków. Przez Secemin przebiegają dwie drogi wojewódzkie: nr 786 i nr 795. W niewielkiej odległości na wschód od zwartej zabudowy wsi znajduje się trasa linii kolejowej nr 4 - Centralnej Magistrali kolejowej.

Centrum miejscowości stanowi czteroboczny plac stanowiący historyczne centrum dawnego miasta - rynek. Historyczny układ przestrzenny wsi był związany z rynkiem i odchodzącymi z jego narożników ulicami, wzdłuż których rozwijała się zwarta zabudowa. W przestrzeni obecnej miejscowości widoczny jest jej dawny układ kompozycyjny, który został przekształcony wraz ze zwiększającym się zainwestowaniem (rozwój zabudowy, wytyczenie nowych dróg i ulic). Elementem przyczyniającym się do znacznego przeobrażenia rynku w Seceminie jest droga wojewódzka nr 786, która przecina go i stanowi jego przekątną. W obecnej zabudowie pierzei otaczających rynek przeważają obiekty usługowe i mieszkalno - usługowe z usługami zlokalizowanymi w parterach, pojedynczo pojawiają się obiekty mieszkaniowe. Zabudowa otaczająca rynek oraz przylegająca do dróg wychodzących z poszczególnych narożników rynku w większości usytuowana jest w sposób kalenicowy.

Funkcję lokalnej dominanty przestrzennej pełni kościół parafialny p.w. św. Katarzyny i św. Jana Apostoła, który wraz z otoczeniem w granicach ogrodzenia został wpisany do rejestru zabytków. Innego rodzaju obiektami o wysokich walorach historycznych są: park podworski wraz z fosą, plebania przykościelna, cmentarz parafialny, kapliczka św. Jana Napomucena. Na terenie parku znajduje się niewielka muszla koncertowa, gdzie odbywają się gminne imprezy plenerowe. Do zabytkowego parku przylegają stawy hodowlane Gospodarstwa Rybnego Secemin.

Secemin jest miejscowością o znacznym udziale zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, która występuje zarówno w centralnej części wsi jak i na jej obrzeżach. Znaczna koncentracja tego typu form zainwestowania widoczna jest w zachodniej części miejscowości, przy ulicy Koniecpolskiej, gdzie powstało osiedle domów jednorodzinnych na planowo wydzielonych działkach. Obszary objęte zabudową zagrodową występują zarówno w centralnej części miejscowości jak i na jej obrzeżach. W Seceminie pojawiają się obiekty zamieszkania zbiorowego: 3 bloki mieszkalne przy ulicy Kościelnej, dom nauczyciela przy ul. Struga. Miejscowość jest gminnym centrum usługowym, występują tu: Urząd Gminy, Urząd Pocztowy, Ośrodek Zdrowia, Apteka, Ochotnicza Straż Pożarna, Zespół Szkół (Szkoła Podstawowa im. Jana Zawady, Gimnazjum im. Jana Pawła II), Przedszkole, Oddział Banku Spółdzielczego, sklepy spożywczo - przemysłowe, stacja paliw, lokalne zakłady usługowe i produkcyjno - usługowe, dom weselny. W Seceminie funkcjonuje również zakład kamieniarski, zakład obróbki drewna, zakład produkujący dekoracje betonowe. Przy ul. Koniecpolskiej znajduje się cmentarz parafialny oraz stadion sportowy.

Secemin jest miejscowością zwodociągowaną i skanalizowaną (znajduje się w aglomeracji ściekowej). W miejscowości zlokalizowane jest ujęcie wód podziemnych z obowiązującą strefą ochrony bezpośredniej, pompownia oraz dwie stacje nadawcze telefonii komórkowej.

⁴⁷ Podrozdział napisany na podstawie analizy uwarunkowań rozwoju gminy; map historycznych z okresu 1919 - 1939; danych z Urzędu Gminy Secemin; Wykazu urzędowych nazw miejscowości i ich części

W zachodniej części wsi zlokalizowana jest mechaniczno - biologiczna oczyszczalnia ścieków, która przyjmuje nieczystości odbierane z obszaru aglomeracji ściekowej.

Miejscowość położona jest poza zasięgiem obszarowych form ochrony przyrody.

Znaczną uciążliwością dla Secemina jest przebiegająca przez rynek droga wojewódzka nr 786, którą poruszają się pojazdy ciężkie. Świętokrzyski Zarząd Dróg Wojewódzkich posiada plany budowy obwodnicy Secemina w ciągu drogi wojewódzkiej nr 786. Realizacja tej inwestycji przyczyni się do wzrostu poziomu bezpieczeństwa w miejscowości oraz ograniczenia uciążliwości związanych z intensywnym ruchem pojazdów mechanicznych (hałas, drgania, zanieczyszczenia powietrza).

Bichniów - miejscowość sołecka znajdująca się w środkowej części gminy, na wschód od miejscowości Secemin. Drogę łączącą Secemin z Bichniowem (droga powiatowa nr 0233T) przecina Centralna Magistrala Kolejowa.

Zabudowa wsi przyjmuje głównie formę zwartych zagród, rozmieszczonych na północ od drogi powiatowej relacji Bichniów - Czaryż. W miejscowości znajduje się remiza Ochotniczej Straży Pożarnej, kaplica p.w. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy. W przeszłości w Bichniowie funkcjonowała szkoła podstawowa, obecnie budynek ten przekształcony został na dom jednorodzinny. W niewielkim oddaleniu od zwartej zabudowy wsi znajduje się hodowla psów rasy siberian husky.

Bichniów był wsią szlachecką. Świadectwem jego przeszłości jest znajdujący się na północny - zachód od centrum miejscowości dawny zespół dworski (dwór i park), który wpisano do rejestru zabytków. Zespół stanowi obecnie własność osoby fizycznej. W pobliżu parku znajduje się wartościowa murowana kapliczka pochodząca z ok. połowy XIX wieku. W sąsiedztwie parku (po przeciwnej stronie drogi powiatowej nr 0233T) zlokalizowany jest GPZ Secemin (110kV/15kV), który wyraźnie zarysowuje się w lokalnym krajobrazie. GPZ Secemin wraz z dochodzącą do niego linią elektroenergetyczną 110kV stanowi źródło wzmożonego promieniowania elektromagnetycznego.

Bichniów jest miejscowością zwodociągowaną, położoną poza zasięgiem aglomeracji ściekowej Secemin. Wieś położona jest poza zasięgiem obszarowych form ochrony przyrody. Na terenie zabytkowego parku podworskiego znajdują się cztery drzewa pomnikowe.

Brzozowa - miejscowość położona na zachód od miejscowości Secemin. Wieś posiada typowy charakter ulicówki - zabudowa rozwija się po obu stronach drogi wojewódzkiej nr 786 i przyjmuje głównie formę zagrodową, pojedynczo występują obiekty mieszkaniowe jednorodzinne. W miejscowości znajduje się remiza Ochotniczej Straży Pożarnej oraz sklep spożywczo - przemysłowy.

Na zachód od zwartej zabudowy wsi występuje dolina rzeki Zwleczy. Część tej doliny znajduje się w zasięgu obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Dolina Górnej Pilicy (PLH260018). Na podstawie morfologii terenu, w dotychczas obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, wzdłuż rzeki Zwleczy został wyznaczony zasięg terenów potencjalnie zagrożonych powodzią. Podkreślić należy, iż nie są to obszary szczególnego zagrożenia powodzią, dla których obowiązują przepisy odrębne.

W Brzozowej nie występują obiekty wpisane do rejestru zabytków nieruchomych. Cennym elementem jest murowana kapliczka, powstała na początku XX wieku, znajdująca się przy drodze wojewódzkiej nr 786.

Brzozowa jest miejscowością zwodociągowaną, znajdującą się w aglomeracji ściekowej Secemin.

Brzozowa jest sołectwem, w którego skład wchodzi również przysiółki: Gabrielów, Pniaki, Maleniec.

Gabrielów - przysiółek wsi Brzozowa rozwijający się wzdłuż drogi gminnej, przebiegającej na południe od drogi wojewódzkiej nr 786 (tzw. „stara droga”). Dominującym typem zabudowy jest zagrodowa. Na północ od drogi wojewódzkiej nr 786 rozwijają się tereny rekreacyjne - planowo wydzielone działki wśród terenów leśnych przeznaczone są dla zabudowy rekreacji indywidualnej. W otoczeniu zabudowy letniskowej funkcjonuje Zajazd „Mnich”.

Gabrielów jest przysiółkiem zwodociągowanym i skanalizowanym, położonym w sąsiedztwie obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Dolina Górnej Pilicy (PLH260018).

Pniaki - przysiółek wsi Brzozowa rozwijający się wzdłuż drogi gminnej, odchodzącej od drogi wojewódzkiej nr 786. Dominującym typem zabudowy jest zagrodowa, pojawiają się również obiekty rekreacji indywidualnej.

Maleniec - przysiółek wsi Brzozowa, położony w bliskim sąsiedztwie rzeki Zwleczy i obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Dolina Górnej Pilicy (PLH260018). Na występujące za-inwestowanie składa się kilka rozproszonych zagród. Przysiółek nie jest włączony do zbiorczego systemu doprowadzania wody i zbiorczego systemu odprowadzania ścieków.

Celiny - wieś sołecka położona w południowej części gminy Secemin. Miejscowość położona jest na uboczu, wśród rozległych kompleksów leśnych. Historyczny układ przestrzenny miejscowości wskazuje, iż zabudowa rozwijała się wzdłuż rozwidlających się dróg. Współcześnie występująca zabudowa posiada w głównej mierze charakter zwarty i rozwija się wzdłuż dróg gminnych, bo obu ich stronach lub też tylko po jednej. Dominującym typem zabudowy jest zagrodowa. Pojedynczo pojawiają się zagrody rozproszone.

Celiny są miejscowością zwodociągowaną, położoną poza zasięgiem obszarowych form ochrony przyrody. We wsi nie występują obiekty zabytkowe.

Czaryż - miejscowość sołecka położona na uboczu gminy, w jej w południowo - wschodniej części. Na południe od miejscowości płynie struga Weśrednik, wokół której rozpościera się dolina porośnięta okresowo zawilgoconymi łąkami.

Zabudowa miejscowości posiada charakter zwarty i przyjmuje głównie formę zagrodową. Pojedynczo pojawiająca się zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna występuje w pewnym odaleniu od centralnej części wsi. W Czaryżu znajduje się remiza Ochotniczej Straży Pożarnej oraz sklep spożywczo - przemysłowy.

Czaryż w przeszłości był miejscowością szlachecką, o czym świadczą pozostałości dawnego zespołu dworskiego - park (wpisany do rejestru zabytków nieruchomych) i budynek pofol-

warczy (znajdujący się w wojewódzkiej ewidencji zabytków), użytkowany obecnie jako dom mieszkalny. Dawny park dworski jest zaniedbany, po dworze nie pozostał już żaden ślad.

Częścią miejscowości Czaryż jest przysiółek *Pod Lasem*, który znajduje się na północ od zwartej zabudowy wsi. Przysiółek przylega do wschodniej granicy gminy i stanowi bezpośrednią kontynuację zabudowy wsi Bałków (gmina Radków).

Przez Czaryż przebiega trasa pielgrzymkowego szlaku rowerowego „Miejsca Mocy”. Miejscowość jest zwodociągowana, położona poza zasięgiem obszarowych form ochrony przyrody.

Dąbie - wieś sołecka położona w południowo - zachodniej części gminy Secemin, w niewielkiej odległości od linii kolejowej nr 64. Do sołectwa Dąbie przynależy również przysiółek *Cegielnia*. Na zachód od miejscowości Dąbie rozpościerają się rozległe kompleksy leśne. Wśród nich mieści się Leśnictwo Smugi.

Układ przestrzenny zabudowy miejscowości Dąbie posiada charakter typowej ulicówki - zwarta zabudowa zagrodowa ciągnie się po obu stronach drogi gminnej. W miejscowości występuje opuszczony obiekt usługowy - dawny sklep.

Dąbie jest miejscowością włączoną do zbiorczego systemu zaopatrzenia mieszkańców w wodę.

Cegielnia - przysiółek położony na wschód od wsi Dąbie. Występująca zabudowa zagrodowa tworzy małą grupę domów położonych samotnie w układzie nieregularnym.

Kluczyce - wieś sołecka położona w południowej części gminy Secemin. Miejscowość rozwija się w widłach dwu linii kolejowych: linii kolejowej nr 4 na wschodzie i linii kolejowej nr 64 na południowym zachodzie. Do sołectwa Kluczyce przynależy również przysiółek *Gródek* i *Daleszec*.

Układ przestrzenny zabudowy wsi Kluczyce można zdefiniować jako ulicowy - zwarta zabudowa zagrodowa rozciąga się wzdłuż drogi powiatowej nr 0234T. W miejscowości występuje jeden opuszczony obiekt usługowy (dawny sklep) oraz jeden teren produkcyjno - usługowy.

Gródek - przysiółek położony na północ od miejscowości Kluczyce. Występująca zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna posiadają nieregularny charakter rozproszony.

Daleszec - przysiółek położony na południe od miejscowości Kluczyce, tuż przy południowej granicy gminy. Na lokalną zabudowę składa się kilka rozproszonych zagród. W bliskim sąsiedztwie miejscowości, tuż poza granicą gminy Secemin, znajduje się maszt nadajnikowy telefonii komórkowej.

Miejscowość Kluczyce oraz przysiółek *Gródek* są włączone do zbiorczego systemu zaopatrzenia w wodę. Jedynie pojedyncze, znacznie oddalone od centralnej części miejscowości zagrody nie są zwodociągowane.

Krzepice - wieś sołecka położona w południowej części gminy Secemin. Integralną częścią wsi Krzepice jest jej część - Kolonia Krzepice. W skład sołectwa wchodzi również przysiółek Czarna Góra.

Zabudowa wsi Krzepice stanowi zwartą obustronną obudowę drogi powiatowej nr 0234T oraz jednostronną obudowę drogi gminnej. Zabudowa przyjmuje zarówno formę tradycyjnej (pojawiają się domy z kamienia lokalnego) jak też i współczesnej. Domy mieszkalne usytuowane są głównie kalenicowo w stosunku do drogi, pojedynczo pojawiają się domy usytuowane szczytowo. Zabudowa o charakterze rozproszonym znajduje się w oddaleniu od centralnej części miejscowości - gospodarstwa położone pośród lasu, na terenie Koloni Krzepice oraz przysiółka. Część z nich jest opuszczona i popadła w ruinę.

W lasach znajdujących się na wschód od Krzepic występuje zbiornik wodny, który może pełnić funkcje rekreacyjne. We wsi znajduje się murowana kapliczna z końca XIX wieku, nie została ona jednak ujęta w wojewódzkiej ewidencji zabytków. Przez miejscowość przebiega linia elektroenergetyczna wysokich napięć (110kV), która stanowi potencjalne źródło wzmożonego promieniowania elektromagnetycznego. Krzepice są miejscowością zwodociągowaną.

Krzepin - wieś sołecka położona przy wschodniej granicy gminy Secemin, znajdująca się w niewielkim oddaleniu od Strugi Krzepin i jej doliny. W skład sołectwa wchodzi również przysiółek Korwinów i przysiółek Zagórcze. Zabudowa wsi Krzepin rozciąga się wzdłuż drogi powiatowej nr 0229T, większe skupisko wytworzyło się również wzdłuż drogi gminnej (odchodzącej od drogi powiatowej nr 0229T w kierunku południowym) oraz drogi prowadzącej w kierunku parku podworskiego. Pojedynczo pojawia się rozproszona zabudowa zagrodowa.

W Krzepinie znajduje się park podworski, który składa się z dwóch części - północnej i południowej. W rejestrze zabytków znajduje się jedynie północna część parku, na jej terenie znajduje się obiekt dawnej szkoły. Wzdłuż zachodniej granicy parku znajduje się okazała aleja grabowo - kasztanowa. Po budynku dawnego dworu zachowały się jedynie fragmenty fundamentów.

Korwinów - przysiółek znajdujący się na północ od wsi Krzepin. Luźno rozmieszczona zabudowa zagrodowa, mieszkaniowa jednorodzinna a także rekreacji indywidualnej rozmieszczona jest w otoczeniu kompleksu leśnego.

Zagórcze - przysiółek znajdujący się na południe od wsi Krzepin. Występująca zabudowa zagrodowa posiada charakter zwarty i rozmieszczona jest po południowej stronie drogi gminnej. Odstępstwem od tej reguły są pojedyncze zagrody oraz pojedyncze obiekty rekreacji indywidualnej. W przysiółku nie występują obiekty usługowe.

Kuczków - wieś sołecka, położona w skrajnie południowo - zachodniej części gminy Secemin. Zabudowa miejscowości rozciąga się w sposób skupiony po obu stronach drogi powiatowej nr 0234T oraz wzdłuż drogi powiatowej nr 0232T. Zabudowa miejscowości Kuczków stanowi kontynuację zabudowy miejscowości Wola Kuczkowska, między jednostkami osadniczymi nie zarysowuje się widoczna granica. Dominującym w Kuczkowie typem zabudowy jest zagrodowa, jej uzupełnienie stanowi zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna. W miejscowości znajduje się Publiczna Szkoła i Publiczne Przedszkole, remiza Ochotniczej Straży Pożarnej, sklep spożywczo - przemysłowy. W Kuczkowie uznano za wartościowe obiekty znajdujące się w rejestrze zabytków (kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego) oraz wo-

jewódzkiej ewidencji zabytków (dzwonnica, cmentarz przykościelny, ogrodzenie kościoła, cmentarz parafialny, kapliczka św. Jana Napomucena, kapliczka Matki Boskiej).

Kuczków w przeszłości był miejscowością szlachecką, dawny folwark znajdował się w sąsiedztwie kościoła parafialnego. W późniejszym okresie na jego miejscu powstało Państwowe Gospodarstwo Rolne, którego zabudowania są w dalszym ciągu widoczne w przestrzeni miejscowości. Przy drodze powiatowej nr 0234T, po przeciwnej stronie dawnych zabudowań PGR-u, rozciąga się zabudowa związana z dawnym folwarkiem i późniejszym wielkoobszarowym gospodarstwem rolnym - tzw. czworaki i trojaki, które wciąż są zamieszkiwane. Elementem świadczącym o dawnym zespole dworskim są rosnące wzdłuż drogi powiatowej lipy, które w przeszłości stanowiły reprezentacyjną aleję.

Kuczków jest miejscowością zwodociągowaną. Na południe od zwartej zabudowy wsi zlokalizowane jest ujęcie wód podziemnych, dla którego obowiązuje strefa ochrony bezpośredniej.

Marchocice - wieś sołecka położona w środkowej części gminy Secemin, znajdująca się na północ od miejscowości gminnej. Miejscowość od strony północnej i południowej otoczona jest przez system rowów, do których przylegają okresowo zawodnione łąki. Zabudowa Marchocic przyjmuje głównie formę zagrodowej i rozciąga się po obu stronach drogi gminnej, która łączy drogę powiatową nr 0231T, prowadzącą z Secemina do Żeliszawic, z drogą wojewódzką nr 786. Jedynie pojedyncze zabudowania zlokalizowane są w oddaleniu od wspomnianej drogi gminnej. W miejscowości znajduje się sklep spożywczo - przemysłowy oraz remiza Ochotniczej Straży Pożarnej. Wzdłuż drogi powiatowej nr 0231T biegnie pielgrzymkowy szlak turystyczny „Miejsca Mocy”.

Marchocice znajdują się w granicach aglomeracji ściekowej Secemin i w związku z tym zostały włączone do zbiorczego systemu odprowadzania ścieków. Miejscowość jest również zwodociągowana.

Marianów - osada położona w otoczeniu rozległych kompleksów leśnych na północny - zachód od miejscowości Secemin. W Marianowie znajdują się rozległe stawy hodowlane, które składają się na ekologiczne gospodarstwo rybackie specjalizujące się w hodowli karpia. Stawy zlokalizowane są w biegu rzeki Zwleczy, znajdują się w zasięgu obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Dolina Górnej Pilicy (PLH260018).

Międzylesie - miejscowość sołecka położona na północ od Marchocic. Umiejscowiona jest w otoczeniu rowów melioracyjnych i towarzyszących im łąk. Zwarta zabudowa miejscowości rozwija się w układzie ulicowym - wzdłuż drogi gminnej odchodzącej od drogi powiatowej nr 0231T. Na północ od skupionej części wsi, w sąsiedztwie kompleksu leśnego, znajduje się Zakład Produkcji Cukierniczej ROBMAR. Międzylesie jest miejscowością włączoną do zbiorczego systemu zaopatrzenia w wodę.

Miny - wieś przylegająca do północno - wschodniej granicy gminy, od północy otoczona łąkami, od zachodu zaś lasami. Miny to wieś ulicowa, której zabudowa historyczna jak i współczesna rozwija się wzdłuż drogi powiatowej nr 0231T. W sposób zwarty obudowana jest pół-

nocna część drogi, zabudowa w części południowej charakteryzuje się występowaniem skupisk kilku przylegających do siebie zagród. Pojedyncze zabudowania, znajdujące się w zachodniej części wsi, usytuowane są w pewnym oddaleniu od głównego ciągu komunikacyjnego. Dominującym typem jest zabudowa zagrodowa, punktowo pojawiają się obiekty mieszkaniowe jednorodzinne. W miejscowości nie występują obiekty usługowe. Myny są włączone do zbiorczego systemu zaopatrzenia w wodę.

Psary - wieś położona w południowej części gminy Secemin. W pobliżu miejscowości przebiega trasa linii kolejowej nr 4 - Centralnej Magistrali Kolejowej. W Psarach znajduje się stacja kolejowa.

Historycznie miejscowość Psary rozwijała się wzdłuż tzw. „starej drogi” prowadzącej z Secemina do Szczekocin (obecnie droga gminna). Zabudowa powstawała w sposób zwarty w układzie ulicowym. W tej części wsi obecnie występują najstarsze obiekty. W wyniku parcelacji majątku Psary oraz wybudowania drogi relacji Secemin - Szczekociny (obecnie droga wojewódzka nr 795) wieś zaczęła się rozwijać również wzdłuż tego szlaku komunikacyjnego a także drogi relacji Kluczyce - Krzepice (obecnie część wsi Psary - Psary Kolonia). Wraz z rozwojem przestrzennym miejscowości zabudowa rozwijała się w sposób zwarty lub skupiony wzdłuż dróg odchodzących od głównych ciągów komunikacyjnych. W miejscowości dominuje zabudowa zagrodowa, jej uzupełnieniem są obiekty mieszkaniowe jednorodzinne. W południowej części wsi pojawiają się zabudowania o charakterze letniskowym. W Psarach znajduje się budynek dawnego i nowego kościoła (pw. śś. Piotra i Pawła), Szkoła Podstawowa im. Batalionów Chłopskich, remiza Ochotniczej Straży Pożarnej, dwa sklepy spożywczo - przemysłowe. W wojewódzkiej ewidencji zabytków znajduje się cmentarz parafialny, który położony jest na południowym skraju wsi. Wśród lokalnej zabudowy, zarówno mieszkaniowej jak i gospodarczej, widoczne są obiekty powstałe z kamienia lokalnego.

Psary są miejscowością włączoną do zbiorczego systemu zaopatrzenia w wodę, położoną poza zasięgiem obszarowych form ochrony przyrody. Ograniczeniem w swobodnym rozwoju przestrzennym są takie elementy jak: bliskie sąsiedztwo Centralnej Magistrali Kolejowej (źródło uciążliwości akustycznych i drgań), przebieg drogi wojewódzkiej nr 795 przez centralną część miejscowości (zmniejszenie poziomu bezpieczeństwa), otoczenie miejscowości przez kompleksy leśne od strony wschodniej i południowej.

Ropocice - miejscowość położona w północnej części gminy. Wieś znajduje się w bliskim sąsiedztwie linii kolejowej nr 4 - Centralnej Magistrali Kolejowej. Od strony południowej przylegają do niej okresowo podmokłe łąki. Ropocice to dawna wieś folwarczna, która rozwijała się w otoczeniu dworu, zabudowań gospodarczych i systemu stawów. W dawnym dworze funkcjonowała szkoła podstawowa, obecnie jest to obiekt stanowiący własność osoby fizycznej. Zabudowa wsi rozwija się zarówno wzdłuż drogi powiatowej nr 0229T oraz odchodzących od niej dróg gminnych. Przyjmuje ona charakter skupionych zagród, pojedynczo pojawiają się zagrody rozproszone. W Ropocicach funkcjonuje teren przemysłowo - usługowy, na którym mieści się m.in. zakład kamieniarski.

Ropocice nie są włączone do systemu zbiorczego zaopatrzenia w wodę.

Wałkonowy Dolne - wieś położona na wschód od miejscowości Secemin. Układ przestrzennej lokalnej zabudowy posiada charakter ulicówki - zabudowa w sposób zwarty ciągnie się wzdłuż drogi powiatowej nr 0229T. Nieliczne zabudowania zlokalizowane są przy drodze gminnej odchodzącej od głównego ciągu komunikacyjnego. Na skrzyżowaniu drogi gminnej i powiatowej znajduje się krzyż osadzony na kamiennym cokole, wokół którego rosną cztery lipy. W miejscowości przeważa zabudowa zagrodowa, pojedynczo pojawiają się obiekty mieszkaniowe jednorodzinne. Wałkonowy Dolne należą do parafii Czarnca, jednak przez wzgląd na znaczną odległość w miejscowości wzniesiono kaplicę p.w. Świętej Rodziny. We wsi znajduje się remiza Ochotniczej Straży Pożarnej, sklep spożywczo - przemysłowy oraz tereny produkcyjno - usługowe.

Wałkonowy Dolne nie są włączone do systemu zbiorczego zaopatrzenia w wodę.

Wałkonowy Górne - wieś położona we wschodniej części gminy Secemin, jej przysiółkiem są Lipiny. Historyczny układ przestrzenny miejscowości wskazuje, iż była ulicówką rozwijającą się wzdłuż drogi relacji Ropocice - Bałków, przy czym większą zwartością zabudowy cechowały się tereny na północ od wspomnianej drogi. Tak ukształtowany układ przestrzenny zachował się do dnia dzisiejszego. W miejscowości przeważa zabudowa zagrodowa, nie występują usługi.

Wałkonowy Górne nie są włączone do systemu zbiorczego zaopatrzenia w wodę. Obok zabudowań tzw. gajówki, na wschód od wsi, znajdują się dwa drzewa pomnikowe - dęby szypułkowe.

Lipiny - przysiółek wsi Wałkonowy Górne, położony na południe od skupionej zabudowy miejscowości. W Lipinach występuje kilka zagród rozmieszczonych samotniczo, które nie tworzą regularnego układu zabudowy.

Wola Czaryska - wieś położona w południowo - wschodniej części gminy Secemin, przylegająca do jej granicy. Integralną częścią miejscowości jest przysiółek Górka. Analiza historycznego układu przestrzennego wskazuje, iż zabudowa we wschodniej części Woli Czaryskiej tworzyła zwartą ulicówkę rozwijającą się wokół obecnej drogi powiatowej nr 0242T, która następnie przechodziła w nieregularnie rozproszony układ zabudowy rozwijający się wzdłuż dróg odchodzących od głównego szlaku komunikacyjnego. Pojedynczo pojawiały się rozproszone gospodarstwa położone pośród lasu. Wraz z rozwojem przestrzennym miejscowości układ przestrzenny nie uległ zasadniczym przekształceniom. Zabudowania powstawały w otoczeniu dróg gminnych tworząc układy skupione i rozproszone, które rozmieszczone są w sposób nieregularny.

W Woli Czaryskiej funkcjonowała szkoła podstawowa, która obecnie została przekształcona na dom pomocy społecznej. W miejscowości znajduje się remiza Ochotniczej Straży Pożarnej a także kaplica p.w. Nawiedzenia NMP, którą wzniesiono ze względu na znaczną odległość kościoła parafialnego.

Przez fragment Woli Czaryskiej przebiega trasa pielgrzymkowego szlaku turystycznego „Miejsca Mocy”. Miejscowość jest włączona do zbiorczego systemu zaopatrzenia w wodę. Przez zachodni fragment wsi przebiega linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110kV, wokół której obowiązuje strefa oddziaływania od tej linii.

Wola Kuczkowska - miejscowość znajdująca się w południowej części gminy. Historyczny układ przestrzenny wsi cechował się rozwojem zwartej zabudowy ciągnącej się wzdłuż drogi relacji Psary - Kuczków (obecnie droga powiatowa nr 0234T). Wraz z rozwojem miejscowości postępowało obudowywanie wspomnianej drogi, co doprowadziło dołączenia zabudowań wsi Wola Kuczkowska i wsi Kuczków. W obecnej jednostce osadniczej część zabudowań ma charakter rozproszony: pojedyncze gospodarstwa znajdujące się na północny - wschód od zwartej zabudowy wsi, a także kilka rozproszonych gospodarstw znajdujących się na południe od miejscowości - tzw. Górki. W Woli Kuczkowskiej znajduje się remiza Ochotniczej Straży Pożarnej oraz sklep spożywczy - przemysłowy.

Wola Kuczkowska jest miejscowością włączoną do zbiorczego systemu zaopatrzenia w wodę. Rozwój przestrzenny miejscowości od strony wschodniej jest ograniczony zarówno przez przebieg linii kolejowej nr 64 oraz występowanie dobrych jakościowo gleb, które są wysoce przydatne dla działalności rolniczej. W Woli Kuczkowskiej znajdował się przystanek kolejowy.

Wolica - wieś znajdująca się na południe od miejscowości Wola Kuczkowska, przylegająca do południowej granicy gminy. Zarówno historyczny jak i współczesny układ przestrzenny wsi cechuje się występowaniem zwartej zabudowy ciągnącej się po obu stronach drogi (obecnie droga powiatowa nr 0231T). Wśród lokalnej zabudowy głównie występuje zagrodowa, jako materiał konstrukcyjny pojawia się kamień lokalny. Miejscowość jest włączona do zbiorczego systemu zaopatrzenia w wodę.

Zakrzów - niewielka wieś położona w północno - wschodniej części gminy, która zarówno historycznie jak i obecnie rozwija się w sposób zwarty wzdłuż drogi gminnej odchodzącej od drogi powiatowej nr 0229T. Występująca zabudowa przyjmuje głównie charakter zagrodowy, pojedynczo pojawiają się obiekty mieszkaniowe jednorodzinne. Zakrzów jest miejscowością nie włączoną do zbiorczego systemu zaopatrzenia w wodę.

Zwlecza - wieś położona na południowy - zachód od Secemina. Swą nazwę zawdzięcza rzece Zwlecza, która w okolicach miejscowości ma swoje źródła. Historyczny układ przestrzenny miejscowości tworzyła zwarta zabudowa powstała wzdłuż drogi prowadzącej z Secemina do Kluczyca (obecna droga gminna), pojedyncze zagrody pojawiały się wzdłuż drogi prostopadłej do niej. Wraz z rozwojem przestrzennym miejscowości zabudowa stawała się coraz bardziej zwarta, kilka budynków usytuowano przy drodze gruntowej okalającej budynki powstałe wzdłuż głównej drogi gminnej. W miejscowości dominuje zabudowa zagrodowa, pojedynczo pojawia się mieszkaniowa jednorodzinna lub letniskowa.

W Zwleczy znajduje się obiekt wskazany w wojewódzkiej ewidencji zabytków - murowana kapliczka z drugiej połowy XIX wieku. W pobliżu miejscowości swój zasięg ma obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Dolina Górnej Pilicy (PLH260018). Na północ od zwartej zabudowy wsi znajdują się zbiorniki wodne, które są zasilane wodami odpływającymi z obszaru źródłiskowego. Towarzyszące rzece łąki należą do okresowo podmokłych, w związku z czym nie są odpowiednim terenem dla rozwoju zabudowy.

Miejscowość Zwlecza jest włączona do zbiorczego systemu zaopatrzenia w wodę.

Żelislawice - wieś w północnej części gminy Secemin. Jej integralną częścią jest osada Bugaj. Przysiółkami są: Nadolnik, Osiny, Papiernia, Wincentów. Na południe od miejscowości przebiega trasa linii kolejowej nr 61, w Żelislawicach znajduje się stacja kolejowa. Od północy i zachodu wieś otoczona jest rozległymi kompleksami leśnymi, na południowy zachód od miejscowości rozciągają się łąki towarzyszące rowom melioracyjnym.

Historyczna zabudowa wsi Żelislawice ciągnęła się w sposób zwarty wzdłuż drogi biegnącej z Secemina w kierunku Rudnik (gmina Koniecpol). Postępujący rozwój miejscowości powodował pojawianie się zabudowy wzdłuż drogi gminnej odchodzącej w kierunku północnym oraz zacierania się odrębności między osadą Bugaj. W Żelislawicach dominuje zabudowa zagrodowa, pojedynczo pojawiają się obiekty mieszkaniowe jednorodzinne. W miejscowości znajduje się Szkoła Podstawowa, remiza Ochotniczej Straży Pożarnej, sklep żywnościowo - przemysłowy. Ze względu na znaczną odległość miejscowości od kościoła parafialnego wzniesiono kaplicę p.w. Matki Bożej Zwycięskiej, w której odbywają się nabożeństwa. Na południe od zwartej zabudowy wsi, w kierunku linii kolejowej, znajduje się boisko sportowe.

Żelislawice są miejscowością włączoną do zbiorczego systemu zaopatrzenia w wodę.

Nadolnik - przysiółek wsi Żelislawice, położony w skrajnie północnej części gminy, w otoczeniu kompleksów leśnych. Przez Nadolnik, wzdłuż północnej granicy gminy, przepływa rzeka Jeżówka. Na lokalną zabudowę składa się kilka skupionych zagród. Zauważalne jest również pojawianie się pojedynczych obiektów o charakterze mieszkaniowo - letniskowym. Na południe od Nadolnika przebiega linia elektroenergetyczna wysokich napięć 220kV. Na południe od linii elektroenergetycznej występuje nieeksploatowane złożę piasków budowlanych „Nadolnik”. Część przysiółka znajduje się w zasięgu obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Dolina Górnej Pilicy (PLH260018).

Osiny - przysiółek wsi Żelislawice, położony w skrajnie północno - zachodniej części gminy. Lokalna zabudowa składa się z kilku zagród położonych samotniczo, które nie tworzą regularnego układu zabudowy. Przez przysiółek przebiega linia elektroenergetyczna wysokich napięć 220kV.

Papiernia - przysiółek wsi Żelislawice, którego nazwa jest związana z dawnym wyrobem biuty. W Papierni znajduje się dawny młyn na rzece Jeżówce, który zlokalizowany jest w otoczeniu stawów. Pozostałą zabudowę stanowią pojedyncze zagrody występujące w dwóch skupiskach. W Papierni pojawia się zabudowa letniskowa. Część przysiółka znajduje się w zasięgu obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Dolina Górnej Pilicy (PLH260018).

Wincentów - przysiółek wsi Żelislawice, położony na południe od przysiółka Osiny. Na lokalną zabudowę składa się kilka samotnie położonych zagród, które usytuowane są wzdłuż jednej drogi.

Żeleślawiczki - wieś w północno - wschodniej części gminy, położona po południowej stronie linii kolejowej nr 61. Historyczna zabudowa miejscowości rozwijała się wzdłuż drogi biegnącej z Secemina do Min, a także wzdłuż drogi biegnącej w kierunku zachodnim wzdłuż linii kolejowej. Rozwój przestrzenny miejscowości przyczynił się do zwiększenia intensywności zabudowy, która w dalszym ciągu powstaje w głównej mierze wzdłuż najważniejszych tras komunikacyjnych. W miejscowości dominuje zabudowa zagrodowa, jej uzupełnieniem jest

zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna. W Żeliszawiczkach funkcjonuje sklep, pojawiają się tereny przemysłowo - usługowe.

Żeliszawiczki są miejscowością włączoną do zbiorczego systemu zaopatrzenia w wodę. We wsi znajduje się ujęcie wód podziemnych, dla którego obowiązuje strefa ochrony bezpośredniej. Przez miejscowość przebiega trasa pielgrzymkowego szlaku turystycznego „Miejsca Mocy”.

W Żeliszawiczkach swoją siedzibę ma zakład produkcji betonu komórkowego Prefabet S.A.

Istotnym ograniczeniem dla rozwoju przestrzennego miejscowości jest linia kolejowa nr 61 oraz tereny łąkowo - leśne znajdujące się na południowy - wschód od zwartej zabudowy wsi.

6.3. Podsumowanie

Obecna struktura przestrzenna gminy Secemin wykazuje się wyraźną koncentracją osadnictwa wzdłuż istotnych szlaków komunikacyjnych. Miejscowości rozwijają się przeważnie w układach ulicowych, co przyczynia się do znacznego obudowywania dróg. W wielu wsiach widoczne są dobrze zachowane historyczne układy przestrzenne. Miejscowością w największym stopniu zainwestowaną i cechującą się indywidualnym układem przestrzennym zabudowy jest Secemin, w którym zachowany rynek i towarzysząca mu zabudowa świadczą o jego dawnym miejskim charakterze.

Na podstawie dotychczasowych analiz stwierdza się, iż zainwestowanie poszczególnych miejscowości w gminie Secemin nie stoi w wyraźnej sprzeczności z uwarunkowaniami środowiska przyrodniczego. Jedynie w pojedynczych przypadkach dochodzi do pewnych zagrożeń - wkraczanie zabudowy na tereny potencjalnie zagrożone powodzią.

Secemin jest wiejską gminą rolniczą, co wiąże się z dominacją zabudowy zagrodowej. Powstające współcześnie obiekty posiadają charakter zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, w niektórych rejonach pojawiają się obiekty letniskowe.

W gminie występują elementy stanowiące istotne ograniczenie dla rozwoju przestrzennego poszczególnych miejscowości. Wyróżnić wśród nich można m.in.:

- specyficzne cechy środowiska przyrodniczego:
 - rozległe tereny leśne, stanowiące 43,7% powierzchni gminy,
 - występowanie podmokłych łąk,
 - występowanie rzek, strumieni, licznych rowów melioracyjnych oraz zbiorników wodnych,
 - występowanie gleb wysokich klas bonitacyjnych,
 - występowanie złóż surowców mineralnych oraz terenów i obszarów górniczych,
 - występowanie obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Dolina Górnej Pilicy (PLH260018);
- specyficzne cechy środowiska kulturowego:
 - występowanie obiektów znajdujących się w rejestrze zabytków nieruchomości i wojewódzkiej ewidencji zabytków,

- występowanie licznych zabytków archeologicznych,
- występowanie miejsc pamięci narodowej;
- istniejące zainwestowanie:
 - przebieg dróg wojewódzkich przez centralne części miejscowości,
 - przebieg trzech linii kolejowych,
 - występowanie GPZ Secemin i linii elektroenergetycznych wysokich napięć,
 - występowanie cmentarzy i wyznaczonych wokół nich stref ochrony sanitarnej.

7. Uzbrojenie techniczne

7.1. Komunikacja

7.1.1. Sieć drogowa

Na układ komunikacyjny gminy Secemin składają się drogi:

- wojewódzka nr 786 relacji Częstochowa Św. Anna - Koniecpol - Włoszczowa - Łopuszno - Ruda Strawczyńska - Kielce;
- wojewódzka nr 795 relacji Secemin - Szczekociny;
- powiatowe;
- gminne.

Drogi te tworzą sieć powiązań komunikacyjnych, dzięki nim możliwe jest dokonywanie przejazdów drogowych lokalnych (w obszarze gminy, między gminami sąsiednimi), jak również międzyregionalnych na obszarze kraju.

Droga wojewódzka nr 786 - jest drogą relacji Częstochowa Św. Anna - Koniecpol - Włoszczowa - Łopuszno - Ruda Strawczyńska - Kielce. Jej trasa przebiega przez obszar dwóch województw (śląskie i świętokrzyskie) oraz trzech powiatów (częstochowski, włoszczowski i kielecki). Trasa ta ma długość 120 km i łączy DK91 w Częstochowie z DK73 w Kielcach. W granicach gminy Secemin znajduje się około 10 km tej drogi. Zarządcą na odcinku województwa świętokrzyskiego jest Świętokrzyski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Kielcach.

Droga wojewódzka nr 786 na odcinku od granic województwa do Łopuszna jest obecnie rozbudowywana. Remont obejmuje przebudowę istniejącej sieci uzbrojenia terenu i przebudową dróg innych kategorii. Inwestycja będzie prowadzona na terenie gminy Secemin, miasta i gminy Włoszczowa, gminy Krasocin i gminy Łopuszno.⁴⁸

W związku z uciążliwością, jaką stanowi przebieg drogi wojewódzkiej nr 786 przez centrum miejscowości Secemin (droga ta przecina rynek) przez Świętokrzyski Zarząd Dróg Wojewódzkich opracowana została koncepcja programowo - przestrzenna pod perspektywiczną budowę obwodnicy Secemina.

Droga wojewódzka nr 795 - jest drogą relacji Secemin - Szczekociny. Przebiega przez obszar dwóch województw: śląskiego i świętokrzyskiego oraz dwa powiaty: włoszczowski i zawierciański. Trasa ta ma długość 16 km i łączy DW786 w Seceminie z DK78 w Szczekocinach. W granicach gminy Secemin znajduje się około 5 km jej długości. Zarządcą na odcinku województwa świętokrzyskiego jest Świętokrzyski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Kielcach.

Na terenie gminy Secemin występuje 9 **dróg powiatowych**:

- droga powiatowa nr **0229T** relacji dr. woj. Nr 742 - Wola Wiśniowa - Ludwinów - Bebelno - Krzepin - Wałkonowy - Ropocice - dr. woj. Nr 786;
- droga powiatowa nr **0230T** relacji (Kuźnica Grodziska) - gr. woj. świętokrzyskiego - Żeliszewice - Bugaj;

⁴⁸ <http://www.szdw.kielce.com.pl>

- droga powiatowa nr **0231T** relacji Secemin - Marchocice - Żeliszawiczki - Miny - dr. woj. Nr 786;
- droga powiatowa nr **0232T** relacji Kuczków - Wolica - gr. woj. świętokrzyskiego - (Brzostek);
- droga powiatowa nr **0233T** relacji Secemin - Bichniów - Czaryż - Bałków - Dzierzgów;
- droga powiatowa nr **0234T** relacji Bichniów - Psary - Kluczyce - Kuczków - gr. woj. świętokrzyskiego - (Koniecpol);
- droga powiatowa nr **0235T** relacji Wałkonowy Górne - Bałków - dr. powiatowa Nr 0233T;
- droga powiatowa nr **0242T** relacji Czaryż - Wola Czaryska - Ojstawice - gr. woj. świętokrzyskiego - (Rędziny);
- droga powiatowa nr **0243T** relacji Dzierzgów - Bieganów.

Na obszarze gminy Secemin zlokalizowanych jest 65 dróg gminnych o łącznej długości 72100 mb (Tab.22.).

Tab. 23. Wykaz dróg gminnych na terenie gminy Secemin

Lp.	Numer drogi	Przebieg drogi
1	375001T	Kuczków-Dąbie
2	375002T	Secemin -Zwleczka-Kluczyce
3	375003T	Psary-Celiny
4	375004T	Psary - Daleszec
5	375005T	Marchocice - Ropocice
6	375006T	Wałkonowy Górne-Zakrzów
7	375007T	Secemin - Marianów
8	375008T	Żeliszawice -Wincentów
9	375009T	Żeliszawice- Nadolnik
10	375010T	Brzozowa-Maleniec
11	375011T	Międzylesie do stacji PKP
12	375012T	Bichniów - Mileje
13	375013T	Bichniów przez wieś
14	375014T	Krzepice przez wieś
15	375015T	Wola Kuczkowska do granicy gminy Koniecpol
16	375016T	Żeliszawice - Papiernia
17	375017T	Gabrielów przez wieś
18	375018T	Psary - Wola Czaryska
19	375019T	Celiny - Wola Czaryska
20	375020T	Wola Czarska do gr. Gm. Radków
21	375021T	Żeliszawiczki - stacja PKP

PROJEKT STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SECEMIN
 UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SECEMIN

22	375022T	Kluczyce - Gródek
23	375023T	Kluczyce - do toru
24	375024T	Kluczyce do CMK
25	375025T	Wola Kuczkowska - Wolica
26	375026T	Wola-Kuczkowska -do przejazdu
27	375027T	Wola Kuczkowska - Cegielnia - Dąbie
28	375028T	Marchocice - Komorniki
29	375029T	Ropocice - do CMK
30	375030T	Bichniów przez wieś
31	375031T	Krzepin - Zagórcze
32	375032T	Krzepice - Czarna Góra- Czaryż
33	375033T	Czaryż przez wieś do parku
34	375034T	Czaryż - do gr. gm. Radków
35	375035T	Czaryż do drogi pow. 0233
36	375036T	Żeliszawiczki do końca wsi
37	375037T	Żeliszawice do kościoła
38	375038T	Krzepin nad lasem
39	375039T	Lipiny przez wieś
40	375040T	Wałkonowy Dolne - pola
41	375041T	Bichniów - Czarna Góra
42	375042T	Dąbie-Cegielnia
43	375043T	Ropocice do byłych PZZ
44	375044T	Gabrielów - działki
45	375045T	Pniaki przez wieś
46	375046T	Bichniów przez wieś
47	375047T	Psary-Błonie
48	375048T	Zwleczka przez wieś
49	375049T	Zwleczka przez wieś
50	375050T	Secemin - Jamice
51	375051T	Secemin - Rakarnia
52	375052T	Secemin za b. SKR
53	375053T	Secemin - Piaski - Partyzantów
54	375054T	Secemin - ul. Kościelna
55	375055T	Secemin - osiedle w ulicy Koniecpolskiej
56	375056T	Secemin do ul. Partyzantów
57	375057T	Secemin ul. Partyzantów
58	375058T	Secemin ul. Jędrzejowska
59	375059T	Secemin ul. Krótka
60	375060T	Secemin ul. Ogrodowa
61	375061T	Secemin ul. Plac Wolności

62	375062T	Secemin ul. Plac Wolności
63	375063T	Secemin od ul. Kolejowej do ul. Czarnieckiego
64	375064T	Secemin ul. Kościelna
65	375065T	Psary-Góry

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów pozyskanych z gminy Secemin.

Stan dróg na terenie gminy Secemin można uznać jako zadowalający. Drogi wojewódzkie nr 786 i 795, zarówno pod względem hałasu jak i bezpieczeństwa, stwarzają zagrożenie dla mieszkańców miejscowości: Secemin, Marchocice, Brzozowa i Psary. Rozwój przestrzenny miejscowości przylegających do drogi wojewódzkiej odbywa się wzdłuż dróg niższych klas od niej odchodzących, nie przy głównej trasie. Drogi powiatowe występujące w granicach gminy są utwardzone i wykazują zadowalającą wartość techniczną i eksploatacyjną. Są to głównie drogi klasy zbiorczej o nawierzchni utwardzonej, które stanowią podstawę systemu komunikacyjnego gminy.

Funkcjonujące drogi gminne stanowią uzupełnienie lokalnego systemu komunikacyjnego. W przestrzeni analizowanej jednostki znaczna część dróg posiada utwardzoną nawierzchnię asfaltową (ponad 46% wszystkich dróg gminnych), pozostałe są drogami gruntowymi, często wzmocnionymi przy użyciu gruzu i żwiru. Sieć dróg gminnych jest wystarczająca, a ich stan techniczny można określić jako zadowalający.

Układ komunikacyjny gminy opiera się w głównej mierze o drogi charakteryzujące się niewielkim natężeniem ruchu pojazdów mechanicznych (drogi powiatowe i drogi gminne). Jedynie drogi wojewódzkie stanowią intensywnie uczęszczane ciągi komunikacyjne. Badaniom średniodobowego natężenia ruchu pojazdów mechanicznych poddane zostały następujące odcinki dróg wojewódzkich: „granica województwa - Secemin”, „Secemin - Włoszczowa” oraz „Secemin - Szczekociny” (Tab.23.).

Analizując zmiany w natężeniu ruchu pojazdów mechanicznych na badanych odcinkach dróg wojewódzkich oraz mając na uwadze postępujący rozwój społeczno - gospodarczy przewidywać można, iż w przyszłości dojdzie do wzrostu liczby pojazdów mechanicznych poruszających się po znajdujących się w granicach gminy Secemin drogach tej kategorii.

Tab. 24. Zestawienie wyników Generalnego Pomiaru Ruchu dla dróg wojewódzkich w gminie Secemin [liczba pojazdów/dobę] w roku 2010.

Odcinek	Secemin - Szczekociny	Secemin - Włoszczowa	Granica wojewódz- twa - Secemin	Suma
Numer drogi wojewódzkiej	795	786	786	
Długość odcinka	7	13,9	5,3	
Motocykle	6	30	34	70
Samochody osobowe, mikrobusy	837	2030	1976	4843
Lekkie samochody ciężarowe	99	116	156	371

Samochody ciężarowe bez przyczepy	25	56	53	134
Samochody ciężarowe z przyczepą	28	69	53	150
Autobusy	8	12	14	34
Ciągniki rolnicze	9	2	14	25
Pojazdy ogółem	1012	2315	2300	5627

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników Generalnego Pomiaru Ruchu dla dróg wojewódzkich w roku 2010.

Analiza ruchu na trzech odcinkach dróg wojewódzkich wykazuje, że drogi tej kategorii charakteryzują się średnim natężeniem ruchu pojazdów. Dobowy ruch generowany jest w większości przez pojazdy osobowe i mikrobusy. Elementem wpływającym na bezpieczeństwo ruchu w gminie jest ruch generowany przez pojazdy ciężarowe zarówno lekkie jak i ciężkie. Średni dobowy ruch w gminie Secemin na trzech odcinkach dróg wynosił w 2010 roku 5627 pojazdów.

7.1.2. Komunikacja kolejowa

Przez gminę przebiega fragment Centralnej Magistrali Kolejowej relacji Warszawa - Katowice (linia kolejowa nr 4). Linia ta przebiega przez gminę z północno - wschodniej części w kierunku południowo - zachodnim. Jest to zelektryfikowana linia dwutorowa, która poprowadzona jest przez województwo mazowieckie, łódzkie, świętokrzyskie i śląskie. Jest ona jedną z części międzynarodowego korytarza transportowego E 65. Linia ta ma zostać dostosowana do potrzeb kolei dużych prędkości, obecnie prowadzi znaczny ruch składów towarowych oraz szybkich pociągów osobowych. Centralna Magistrala Kolejowa jest uwzględniana w projekcie kolei dużych prędkości i poddawana jest modernizacji na odcinku Grodzisk Mazowiecki - Kraków/Katowice - Zwardoń/Zebrzydowice - granica państwa. W granicach gminy na linii tej znajduje się stacja kolejowa w Psarach.

Przez gminę przebiega również linia kolejowa nr 61 - łącząca stację Kielce ze stacją Fosowskie w mieście Kolonowskie, w województwie opolskim. Jest to zelektryfikowana linia dwutorowa, na jej trasie w gminie Secemin została zlokalizowana stacja kolejowa w Żeliszawicach. Uzupełnieniem sieci kolejowej w granicach gminy Secemin jest linia numer 64 łącząca stację Kozłów ze stacją Koniecpol i posiadająca przystanek osobowy w Woli Kuczkowskiej.

7.1.3. Komunikacja publiczna

Pasażerska komunikacja autobusowa prowadzona jest przez PKS i obsługuje ważniejsze ciągi drogowe w gminie. Jak wynika z Uchwały Nr XXVI/162/13 z dnia 29 marca 2013 roku w sprawie zmiany do Uchwały Nr XXIV/142/13 Rady Gminy Secemin z dnia 22 stycznia 2013 roku w sprawie określenia przystanków komunikacyjnych, warunków i zasad korzystania oraz stawki opłaty za korzystanie z przystanków komunikacyjnych, których właścicielem albo zarządzającym jest gmina Secemin, określone zostały lokalizacje przystanków oraz stawka

za jedno zatrzymanie środka transportu na przystanku. Lista przystanków została rozszerzona z 35 do 69 przystanków, które należą do gminy (Tab.24.).

Tab. 25. Wykaz przystanków komunikacyjnych w Gminie Secemin.

Nazwa przystanku	Miejscowość	Droga (ulica)/ określenie miejsca	Numer przystanku
BICHNIÓW / 0233 (skrzyżowanie dróg) / 01	Bichniów	0233	01
BICHNIÓW / 0233 / 02	Bichniów	0233	02
BICHNIÓW / 0233 (skrzyżowanie dróg) / 03	Bichniów	0233	03
BICHNIÓW / 0233 (skrzyżowanie dróg) / 04	Bichniów	0233	04
BRZozowa / 786 (sklep) / 01	Brzozowa	0786	01
BRZozowa / 786 / 02	Brzozowa	0786	02
CELINY / 795/01	Celiny	0795	01
CELINY / 795/02	Celiny	0795	02
CZARYŻ / 0233 / 01	Czaryż	0233	01
CZARYŻ / 0233 / 02	Czaryż	0233	02
DĄBIE / 375001 / 01	Dąbie	0375001	01
DĄBIE / 375001 / 02	Dąbie	0375001	02
GABRIELÓW / 786 / 01	Gabrielów	0786	01
GABRIELÓW / 786/02	Gabrielów	0786	02
KLUCZYCE / 0234/01	Kluczyce	0234	01
KLUCZYCE / 0234 / 02	Kluczyce	0234	02
KRZEPIN / 0229/01	Krzepin	0229	01
KRZEPIN / 0229/02	Krzepin	0229	02
KUCZKÓW / 0232 (0234) / 01	Kuczków	0232	01
KUCZKÓW / 0232 (0234) / 02	Kuczków	0232	02
LIPINY / 0235/01	Lipiny	0235	01
LIPINY / 0235/02	Lipiny	0235	02
MARCHOCICE /0231 (skrzyżowanie dróg) / 01	Marchocice	0231	01
MARCHOCICE /0231 (skrzyżowanie dróg) / 02	Marchocice	0231	02
MARCHOCICE / 786 (skrzyżowanie dróg) / 01	Marchocice	0786	01
MARCHOCICE / 786 (skrzyżowanie dróg) / 02	Marchocice	0786	02
MIĘDZYLESIE /0231 (skrzyżowanie dróg) / 01	Międzylesie	0231	01
MIĘDZYLESIE / 0231 (skrzyżowanie dróg) / 02	Międzylesie	0231	02
MINY / 0231 / 01	Miny	0231	01
MINY / 0231 / 02	Miny	0231	02
MINY / 786 (wiadukt kolejowy) / 01	Miny	0786	01
PSARY / 795 (sklep) / 01	Psary	0795	01
PSARY / 795 (sklep) / 02	Psary	0795	02
PSARY / 795, Psary Góry (skrzyżowanie dróg) / 03	Psary	0795, Psary Góry	03
PSARY / 795, Psary Góry (skrzyżowanie dróg) / 04	Psary	0795, Psary Góry	04
ROPOCICE / 0229 (plac starej szkoły) / 03	Ropocice	0229	03
ROPOCICE / 0229 (plac starej szkoły) / 04	Ropocice	0229	04
ROPOCICE / 786 (wiadukt kolejowy) / 01	Ropocice	0786	01

PROJEKT STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SECEMIN
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SECEMIN

ROPOCICE / 786 (wiadukt kolejowy) / 02	Ropocice	0786	02
SECEMIN / 795, ul. T. Kościuszki / 03	Secemin	0795, ul. T. Kościuszki	03
SECEMIN / 795, ul. T. Kościuszki / 04	Secemin	0795, ul. T. Kościuszki	04
SECEMIN / Czarnieckiego / 03	Secemin	0Czarnieckiego	03
SECEMIN / Czarnieckiego / 04	Secemin	0Czarnieckiego	04
SECEMIN / Koniecpolska (sklep) / 01	Secemin	0Koniecpolska	01
SECEMIN / Plac Wolności / 02	Secemin	0Plac Wolności	02
SECEMIN / Plac Wolności / 01	Secemin	0Plac Wolności	01
SECEMIN / Plac Wolności / 02	Secemin	0Plac Wolności	02
SECEMIN, UL. KOLEJOWA / 0231 / 01	Secemin, ul. Kolejowa	0231	01
SECEMIN, UL. KOLEJOWA / 0231 / 02	Secemin, ul. Kolejowa	0231	02
WAŁKONOWY DOLNE / 0229 / 01	Wałkonowy Dolne	0229	01
WAŁKONOWY DOLNE / 0229 (OSP) / 02	Wałkonowy Dolne	0229	02
WAŁKONOWY GÓRNE / 0229 / 01	Wałkonowy Górne	0229	01
WAŁKONOWY GÓRNE / 0229 / 02	Wałkonowy Górne	0229	02
WOLA CZARYSKA / 0242 (zlewnia mleka) / 01	Wola Czaryska	0242	01
WOLA CZARYSKA / 0242 (zlewnia mleka) / 02	Wola Czaryska	0242	02
WOLA CZARYSKA / 0242 (skrzyżowanie dróg) / 03	Wola Czaryska	0242	03
WOLA CZARYSKA / 0242 (skrzyżowanie dróg) / 04	Wola Czaryska	0242	04
WOLA KUCZKOWSKA / 0234 / 01	Wola Kuczowska	0234	01
WOLA KUCZKOWSKA / 0234 / 02	Wola Kuczowska	0234	02
WOLICA / 0232 / 01	Wolica	0232	01
WOLICA / 0232 / 02	Wolica	0232	02
ZWLECZA / 375002 / 01	Zwlecza	0375002	01
ZWLECZA / 375002 / 02	Zwlecza	0375002	02
ZELISŁAWICE / 0230/01	Żeliszawice	0230	01
ZELISŁAWICE / 0230/02	Żeliszawice	0230	02
ZELISŁAWICZKI / 0231 / 01	Żeliszawiczki	0231	01
ŻELISŁAWICZKI / 0231 / 02	Żeliszawiczki	0231	02
ŻELISŁAWICZKI / 0231 (przejazd kolejowy) / 03	Żeliszawiczki	0231	03
ZELISŁAWICZKI / 0231 (przejazd kolejowy) / 04	Żeliszawiczki	0231	04

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Uchwały Nr XXVI/162/13 z dnia 29 marca 2013 roku w sprawie zmiany do Uchwały Nr XXIV/142/13 Rady Gminy Secemin z dnia 22 stycznia 2013 roku w sprawie określenia przystanków komunikacyjnych, warunków i zasad korzystania oraz stawki opłaty za korzystanie z przystanków komunikacyjnych, których właścicielem albo zarządzającym jest gmina Secemin.

7.1.4. Szlaki turystyczne

Przestrzeń gminy Secemin jest umiarkowanie atrakcyjna pod względem turystycznym. Jednostka posiada cenne walory przyrodnicze w postaci dużych terenów zalesionych oraz cechuje się naturalnym i w niewielkim stopniu przekształconym środowiskiem. Sprzyjające uwarunkowania przyczyniają się do rozwoju lokalnego zagospodarowania turystycznego, jednym z jego elementów są wyznaczone szlaki turystyczne. Przez obszar gminy Secemin przebiegają dwa turystyczne szlaki rowerowe:

- żółty szlak rowerowy „Miejsca Mocy”. Szlak przebiega w zróżnicowanym terenie. Można się na nim poruszać zarówno drogami asfaltowymi, leśnymi, jak i gruntowymi. Kościół pw. św. Katarzyny i Jana Ewangelisty w Seceminie jest 23. przystankiem tego szlaku. Szlak rowerowy biegnie od Woli Czaryskiej przez Czaryż, Bichniów, Secemin i Żeliszawiczki.
- czerwony szlak rowerowy „Lasami dookoła Włoszczowy”, który rozpoczyna się na południe od Włoszczowy i prowadzi przez lokalne atrakcje. Na teren gminy Secemin wkracza niewielkim fragmentem od strony znajdującej się poza granicą gminy miejscowości Janów i prowadzi przez Myny w kierunku miejscowości Czarnca, która również znajduje się poza granicami gminy.

7.1.5. Podsumowanie

Obecny układ komunikacyjny gminy Secemin uznaje się za wystarczający. Uzupełniająca się wzajemnie sieć dróg różnych klas zapewnia możliwość dotarcia do wszystkich miejscowości gminnych. Zewnętrzne powiązania komunikacyjne zapewniają drogi wojewódzkie nr 786 i nr 795, które jednocześnie wpływają na wzrost dostępności komunikacyjnej. Stan większości dróg jest zadowalający. Na dostępność komunikacyjną gminy w znacznym stopniu wpływają również przebiegające przez jej teren linie kolejowe, w szczególności linia kolejowa nr 61 z przystankiem osobowym w Żeliszawicach.

Przebiegające przez gminę drogi wojewódzkie mogą stanowić zagrożenie ze względu na poziom emitowanego przez ruch pojazdów mechanicznych hałasu. Dlatego też proponuje się ograniczenie intensywności zabudowy na terenach im towarzyszących, a dla obiektów istniejących w ich bliskim otoczeniu zastosowanie elementów ochrony akustycznej (nowoczesna stolarka okienna, zieleń izolacyjna). Dla zwiększenia bezpieczeństwa pieszych zaleca się tworzenie chodników w miejscowościach, przez które przebiegają te trasy. Pewnym ograniczeniem dla rozwoju przestrzennego gminy są przebiegające przez jej teren linie kolejowe. W ich sąsiedztwie nie powinna być lokalizowana zabudowa mieszkaniowa.

Gmina Secemin charakteryzuje się pewnymi walorami turystycznymi, brakuje jednak na jej terenie szlaków turystycznych o zróżnicowanym charakterze tj. szlaków pieszych, rowerowych, konnych i samochodowych. Jedynymi szlakami turystycznymi występującymi w dokumentacji turystycznej jest szlak rowerowy „Miejsca Mocy” i niewielki odcinek szlaku „Lasami dookoła Włoszczowy”.

7.2. Gospodarka wodno - ściekowa

7.2.1. Zaopatrzenie w wodę

Sieć wodociągowa w gminie Secemin w 2011 roku wynosiła 109,7 km długości, co dawało w przeliczeniu na 100km² wartość 67,5 km sieci wodociągowej. Analizując wskaźnik korzystających z wodociągów należy stwierdzić, że w 2011 roku użytkownikami było blisko 68% ludności gminy Secemin. Rocznie w gminie Secemin na jednego mieszkańca zużywano 13,4 m³ wody.

Długość sieci wodociągowej ulega skokowej poprawie (Tab.25). Ostatnia inwestycja wodociągowa widoczna była w roku 2011, kiedy to długość sieci wzrosła o 8,1 km. Trend wzrostowy można również zauważyć w odniesieniu do odsetka ludności korzystającej z wodociągów. Na przestrzeni ośmiu lat wzrosła ona o 21,5 punktów procentowych, co wskazuje na ciągły wzrost liczby korzystających.

Tab. 26. Sieć wodociągowa w gminie Secemin

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Wodociągi w km	74,6	80,6	94,7	95,3	101,6	101,6	101,6	109,7
Wodociągi na 100 km² w km	45,5	49,1	58,2	58,6	62,5	62,5	62,5	67,5
Wodociągi % ludności korzystający	46,3	49,6	62,2	62,5	64,9	64,9	65,3	67,8
Woda zużywana na jednego mieszkańca w gminie m³	7,7	8,8	11,5	12,9	14,4	12,8	12,3	13,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Sieć wodociągowa zasilana jest z ujęć wód podziemnych. W gminie Secemin znajdują się trzy ujęcia: w Seceminie, Żeliszawiczkach i Kuczkowie. Ponadto do zaopatrzenia mieszkańców gminy w wodę wodociągową wykorzystywane są ujęcia Dąbrówka i Świerków, które znajdują się w gminie Radków (Tab.26.). Jakość wody czerpanej z ujęć potwierdzana jest przez Państwową Stację Sanitarno - Epidemiologiczną we Włoszczowie.

Tab. 27. Charakterystyka ujęć wód podziemnych dostarczających wodę dla gminy Secemin

Nazwa ujęcia	Lokalizacja ujęcia	Rodzaj ujęcia	Wydajność	Obsługiwane miejscowości
Secemin-Hydrofornia	Secemin	podziemne	72m ³ /h	Secemin, Brzozowa-Gabrielów, Marchocice, Międzyzlesie, Bichniów
Żeliszawiczki	Żeliszawiczki	podziemne	27.9m ³ /h	Żeliszawice-Miny, Żeliszawiczki
Kuczków	Kuczków	podziemne	32m ³ /h	Kuczków, Dąbie, Wola-Wolica, Kluczyce-Gródek, Psary Wieś, Psary Kolonia, Krzepice, Celiny, Zwleczka

Dąbrówka	Dąbrówka-Gmina Radków	podziemne	34m ³ /h	Wola Czaryska, Czaryż
Świerków	Świerków-Gmina Radków	podziemne	45m ³ /h	Krzepin

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla gminy Secemin na lata 2010 - 2017.

Najlepszymi parametrami technicznymi w zakresie poboru wody charakteryzuje się ujęcie w Seceminie, które ponad dwukrotnie przewyższa wydajnością pozostałe ujęcia zlokalizowane w gminie. Z ujęć zlokalizowanych w gminie Radków korzystają mieszkańcy Woli Czaryskiej, Czaryża i Krzepina.

W Seceminie woda pobierana jest z dwóch studni, jedna z nich stanowi ujęcie awaryjne. Jak wynika z decyzji wydanej przez Starostwo Powiatowe we Włoszczowie dla tego ujęcia została wyznaczona strefa ochrony bezpośredniej oraz wewnętrzna i zewnętrzna strefa ochrony pośredniej. Zgodnie z poprzednią nowelizacją ustawy Prawo wodne z dnia 5 stycznia 2011r. od stycznia 2013r. przestała obowiązywać strefa ochrony pośredniej ujęcia wód podziemnych.

W Żeliszawiczkach i Kuczkowie woda pobierana jest z pojedynczych studni. Dla ujęć tych obowiązuje jedynie strefa ochrony bezpośredniej.

Wody pobierane z ujęć zaopatrujących sieć wodociągową w gminie Secemin nie wymagają uzdatniania.

7.2.2. Odprowadzanie ścieków sanitarnych

Część obszaru gminy Secemin została objęta aglomeracją ściekową Secemin. Obszar aglomeracji został ustanowiony Rozporządzeniem Wojewody Świętokrzyskiego Nr 32/2007 z dnia 29 listopada 2007r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Secemin (Dz. Urz. Woj. Święt. z dnia 2007r. Nr 222, poz. 3193) i obejmuje miejscowości: Secemin, Brzozowa, Marchocice. W wyznaczonej aglomeracji równoważna liczba mieszkańców wynosi 2 330. Gmina pozyskała środki na realizację projektu „Budowa kanalizacji sanitarnej w aglomeracji Secemin oraz budowa wodociągu w miejscowości Secemin” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 - 2013. W wyniku realizacji tej inwestycji wybudowano kanały sanitarne grawitacyjne, kanały sanitarne tłoczne, przyłącza kanalizacyjne, przepompownie ścieków oraz biologiczno - mechaniczną oczyszczalnię ścieków w Seceminie. Wybudowana oczyszczalnia ścieków posiada przepustowość 110m³/h (jej docelowa przepustowość to 220m³/h).

Największe przyrosty długości sieci odnotowano w roku 2010 i 2011, kiedy to oddano do użytku odpowiednio: 12,6 km i 12 km sieci kanalizacyjnej. W roku 2011 całkowita długość sieci kanalizacyjnej wynosiła 29,1 km (Tab.27.).

Tab. 28. Sieć wodociągowa w gminie Secemin

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Kanalizacja w km	0	0	0,6	4	3,4	4,5	17,1	29,1
Kanalizacja na 100 km² w km	0	0	0,4	2,5	2,1	2,8	10,5	17,9
Kanalizacja % ludności korzystający	0	0	0,1	3,9	3,9	3,9	6,7	25,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W roku 2011 z sieci kanalizacyjnej korzystało 25,5% mieszkańców gminy.

Na terenie miejscowości niewłączonych do zbiorowego systemu odprowadzania ścieków nieczystości gromadzone są w podziemnych zbiornikach asenizacyjnych i za pomocą taboru asenizacyjnego wywożone do oczyszczalni ścieków. Rozwój sieci kanalizacyjnej na terenach o zabudowie rozproszonej i samotniczej nie posiada ekonomicznego uzasadnienia, w przestrzeni gminy występują jednak skupione osady, którym należy zapewnić możliwość włączenia do zbiorczego systemu odprowadzania nieczystości. Na terenie gminy pojawiają się przydomowe oczyszczalnie ścieków, należy jednak pamiętać o ich odpowiedniej obsłudze w celu dbałości o środowisko naturalne.

7.2.3. Odprowadzanie ścieków deszczowych

Na terenie gminy Secemin nie występuje zbiorczy system odprowadzania wód deszczowych. Wody opadowe odprowadzane są bezpośrednio do gruntu. Wody opadowe z większości dróg publicznych kierowane są do rowów odwadniających i następnie wprowadzane do lokalnych rzek, cieków lub zbiorników wodnych. Wody opadowe odprowadzane w ten sposób nie są podczyszczane. Przebudowywana droga wojewódzka nr 786 ma zostać wyposażona w kompleksowy system odwadniający, na który złożą się nowe przepusty oraz sieć kanalizacji deszczowej.

7.3. Gospodarka energetyczna

7.3.1. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Gmina Secemin należy do gmin o niskim zapotrzebowaniu na zmiany związane z zaopatrzeniem w energię elektryczną. Pod tym względem jednostka zidentyfikowana została w grupie gmin o najmniejszych potrzebach inwestycyjnych.

W strukturze systemu elektroenergetycznego, bezpośrednio zaopatrującego gminę Secemin w energię elektryczną, można wyróżnić trzy podstawowe poziomy:

- sieć i obiekty wysokiego napięcia 110 kV,
- sieć rozdzielcza i obiekty średniego napięcia 15 kV,
- sieć rozdzielcza i obiekty niskiego napięcia.

Przez północne obrzeża gminy przebiega trasa linii 220 kV relacji Joachimów (Częstochowa) - Piekoszów (Kielce), linia ta nie ma jednak bezpośredniego udziału w zaopatrzeniu gminy

Secemin w energię elektryczną. Należy ona do krajowego systemu sieci najwyższych napięć.

Przebiegającymi przez gminę liniami elektroenergetycznymi wysokich napięć 110 kV są 3 linie o relacjach:

- Szczekociny - Secemin,
- Secemin - Włoszczowa,
- Włoszczowa - Koniecpol.

Zasilanie gminy w energię elektryczną odbywa się poprzez magistralne napowietrzne linie 15 kV, które są wyprowadzane z trzech Głównych Punktów Zasilania 110/15 kV:

- GPZ Secemin (znajdujący się w granicach gminy Secemin, przy drodze relacji Secemin - Bichniów),
- GPZ Koniecpol,
- GPZ Szczekociny.

Od istniejącego systemu linii elektroenergetycznych średniego napięcia odchodzą linie elektroenergetyczne niskich napięć, które doprowadzają energię elektryczną do indywidualnych odbiorców. Na obszarze gminy funkcjonują stacje transformatorowe, które służą transformacji średniego napięcia na użytkowe napięcie niskie. Sieć elektroenergetyczna niskiego napięcia przyjmuje formę napowietrzną i kablową.

7.3.2. Zaopatrzenie w gaz

Przez teren gminy Secemin nie przebiegają sieci magistralne gazu ziemnego. Obszar gminy nie jest zasilany w gaz przewodowy. Mieszkańcy mają do dyspozycji gaz czerpany z wymiennych butli lub napełnianych zbiorników stacjonarnych.

7.3.3. Zaopatrzenie w ciepło

Na terenie gminy Secemin nie występuje zorganizowany system grzewczy. Lokalne systemy grzewcze i piece domowe, w większości opalane węglem kamiennym i drewnem, nie posiadają urządzeń ochrony powietrza atmosferycznego. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową wynikającą z okresu grzewczego. W systemach tych spala się często różnego rodzaju materiały odpadowe, w tym odpady komunalne, które są źródłem emisji

7.4. Gospodarka odpadami

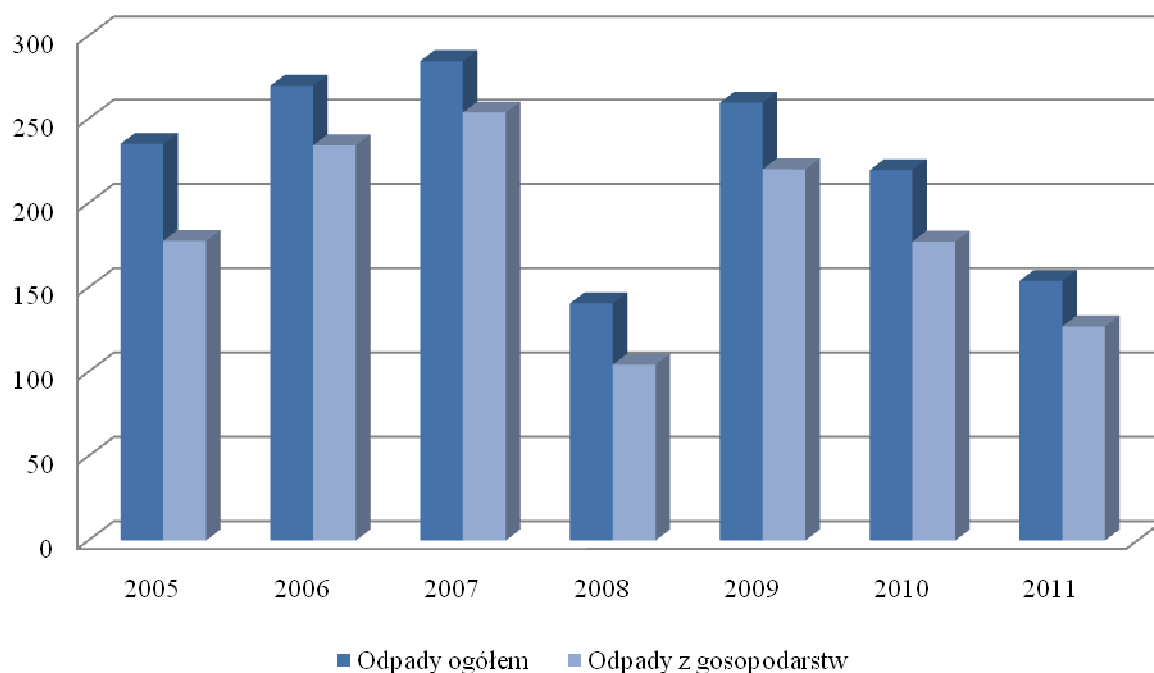
W gminie Secemin obowiązuje *Regulamin utrzymania porządku i czystości na terenie gminy Secemin*, który stanowi załącznik do uchwały Nr XXII/124/12 Rady Gminy Secemin z dnia 14 grudnia 2012 roku. Regulamin ten został opracowany zgodnie z nowymi przepisami prawnymi, z których wynika, że za zbiórkę odpadów z terenu gminy odpowiadają władze samorządowe, które w tym celu przeprowadzają przetarg i wskazują podmioty odpowiedzialne za wywóz nieczystości z terenu gminy. Zmiana systemu organizacji wywozu śmieci nastąpiła z

dniem 1 lipca 2013 roku. Zgodnie z nowo obowiązującymi zasadami, których celem było dostosowanie polskich regulacji do standardów europejskich oraz wdrożenie unijnych dyrektyw, w gminie obowiązują odmiennie stawki za wywóz śmieci dla odpadów posegregowanych i nieposegregowanych.

Jak wynika ze znowelizowanego systemu gospodarki odpadami w odstępach kwartalnych będzie odbywała się zbiórka odpadów segregowanych, a w systemie półrocznym odpadów wielkogabarytowych, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (RTV i AGD) bezpośrednio z posesji. W gminie od lipca zaczął funkcjonować punkt selektywnego zbierania odpadów, tzw. PSZOK, którym stał się plac po byłej Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Seceminie. Do tego punktu każdy mieszkaniec będzie mógł bezpłatnie dostarczać posegregowane odpady.

Na terenie gminy nie występują instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów.

Wyk. 3. Ilość odpadów wytworzonych na terenie gminy Secemin w latach 2005 - 2011 [w tonach]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Ilość odpadów wytwarzanych na terenie gminy Secemin ulega wahaniom (Wyk.3.). Na przestrzeni lat 2005 - 2011, największa liczba odpadów została zidentyfikowana w 2007 roku, kiedy to wytworzono 285 ton odpadów, z czego 89% zostało wytworzonych w gospodarstwach domowych. W roku 2011 zostało wytworzonych blisko 154 tony odpadów, z czego ponad 82% zostało wytworzonych w gospodarstwach domowych. Podczas inwentaryzacji przeprowadzonej na potrzeby niniejszego Studium nie stwierdzono wyraźnie widocznych dzikich wysypisk śmieci. Podobnych danych dostarcza GUS.

7.5. Obsługa telekomunikacyjna

Na terenie gminy Secemin obsługa telekomunikacyjna odbywa się za pośrednictwem sieci napowietrznych i kablowych oraz przez sieci komórkowe. Sieci komórkowe posiadają 2 maszty telefoniczne zlokalizowane na obszarze gminy. Maszty należą do sieci T - Mobile i Plus. W nieznacznej odległości od miejscowości Daleszec, poza granicami gminy Secemin, znajduje się maszt sieci Orange. Dodatkowym elementem wsparcia dla systemu telekomunikacyjnego może stać się planowana sieć światłowodowa, która ma objąć swoim zasięgiem gminę Secemin.

7.6. Podsumowanie

Gmina Secemin nie jest jednorodna pod względem wyposażenia infrastrukturalnego. W wystarczającym stopniu pokryte są jej potrzeby jedynie w zakresie zaopatrzenia użytkowników w energię elektryczną. Obecny poziom zwodociągowania gminy (67,8%) wiąże się z niewystarczającym wyposażeniem mieszkańców w dostęp do sieciowego zaopatrzenia w wodę. Gmina Secemin nie jest również w wystarczającym stopniu zainwestowana pod względem kanalizacji, do której dostęp posiadają jedynie mieszkańcy aglomeracji ściekowej Secemin - Secemina, Brzozowej i Marchocic. Sytuacja ta niesie ze sobą zagrożenia związane z nielegalnym zrzutem ścieków do lokalnych wód powierzchniowych oraz przenikania szkodliwych związków do warstw wodonośnych. Niepożądanym zjawiskiem jest wprowadzanie nowej zabudowy na terenach, które nie są wyposażone w dostęp zarówno do sieci wodociągowej jak i kanalizacyjnej. Kwestią priorytetową powinno być zwiększanie zainwestowania w zakresie sieci wodociągowej. Dostępu do zbiorczego zaopatrzenia w wodę mogą być jedynie pozabawione rozproszone zabudowania, dla których inwestycja ta nie posiada uzasadnienia ekonomicznego.

Na terenie gminy Secemin pożądanym zjawiskiem byłoby zwiększenie stopnia wykorzystywania bardziej ekologicznych sposobów grzewczych, które w mniejszym stopniu przyczyniałyby się do wytwarzania niskiej emisji zanieczyszczeń powietrza, np. wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Sieć kanalizacji deszczowej jest zdecydowanie niewystarczająca, większość terenów, zwłaszcza dróg i ulic w gminie wymaga wyposażenia w sieć i urządzenia podczyszczające wody spływające z tych obszarów przed odprowadzeniem ich do cieków naturalnych.

Kwestią istotną dla rozwoju przestrzennego gminy Secemin jest dążenie do ograniczania nadmiernego rozpraszania zabudowy, które powoduje konieczność ponoszenia dodatkowych nakładów finansowych związanych z budową sieciowej infrastruktury technicznej.

8. Dotychczasowa polityka przestrzenna gminy

8.1. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne w gminie Secemin - stan prawny

Polski system planowania przestrzennego, zgodnie z Ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003r. (Dz. U. z 2012r. poz. 647, z późn. zm.) przyznaje najszersze kompetencje w kształtowaniu zasad zagospodarowania przestrzeni na danym obszarze samorządowi gminnemu i przewiduje instrumenty planistyczne, które służą kształtowaniu polityki przestrzennej i zagospodarowania przestrzennego. W gminie Secemin są to:

- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego - gmina Secemin posiada Studium, które zostało przyjęte Uchwałą Nr 7/II/02 Rady Gminy Secemin z dnia 13 grudnia 2002 roku;
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego - gmina Secemin posiada miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmujące:
 - Uchwała Nr XXXI/177/06 Rady Gminy Secemin z dnia 28 marca 2006r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszarów miejscowości Secemin (plan 1), (Dz. Urz. Woj. Świąt. Nr 114, poz. 1337);
 - Uchwała Nr XXXI/178/06 Rady Gminy Secemin z dn. 28 marca 2006r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszarów miejscowości: Bichniów, Czaryż, Wola Czaryska, Krzepice, Celiny, Psary Kolonia, Psary Wieś (plan 2), (Dz. Urz. Woj. Świąt. Nr 114, poz. 1338);
 - Uchwała Nr XXXI/179/06 Rady Gminy Secemin z dn. 28 marca 2006r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszarów miejscowości: Brzozowa, Zwlecza, Kluczyce, Wola Kuczkowska, Kuczków, Dąbie (plan 3), (Dz. Urz. Woj. Świąt. Nr 114, poz. 1339);
 - Uchwała Nr XXXI/180/06 Rady Gminy Secemin z dn. 28 marca 2006r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszarów miejscowości: Marchocice, Miedzylesie, Żeliszawice, Żeliszawiczki (plan 4), (Dz. Urz. Woj. Świąt. Nr 115, poz. 1340);
 - Uchwała Nr XXXI/181/06 Rady Gminy Secemin z dn. 28 marca 2006r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszarów miejscowości: Wałkonowy Dolne, Wałkonowy Górne, Krzepin (plan 5), (Dz. Urz. Woj. Świąt. Nr 115, poz. 1341);
 - Uchwała Nr 14/V/98 Rady Gminy w Seceminie z dnia 29 grudnia 1998r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów lotniskowych w miejscowości Gabrielów (Dz. Urz. Woj. Świąt. z 1999r. Nr 9, poz. 64).

Ze względu na fakt pokrycia całego obszaru gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego nie są wydawane decyzje o warunkach zabudowy. Sytuacja ta pozwala na prowadzenie spójnej dla obszaru całej gminy polityki przestrzennej popartej prawem lokalnym.

8.1.1. Dotychczas obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Secemin zatwierdzone zostało przez Radę Gminy Secemin Uchwałą Nr 7/II/02 z dnia 13 grudnia 2002 roku. Zgodnie z wymogami formalno - prawnymi dokument został podzielony na dwie części, na które składają się: część uwarunkowań oraz kierunków rozwoju przestrzennego gminy. W części dotyczącej kierunków zagospodarowania przestrzennego można wyróżnić pięć części, w których określone zostały cele, synteza uwarunkowań, kierunki rozwoju przestrzennego, wytyczne dla polityki przestrzennej gminy oraz instrumenty, jakie powinny być wykorzystywane w celu realizacji założonych celów.

W części dotyczącej kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy wskazanych zostało pięć systemów funkcjonowania jednostki terytorialnej. Systemy te związane były z: kształtowaniem zabudowy (usługowej, mieszkaniowej i przemysłowej), kształtowaniem przyrody, systemem kulturowym, transportowym i infrastrukturalnym. Rozwój tych systemów odbywać się ma w zgodzie z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz przy założeniu podnoszenia jakości życia mieszkańców, a nie wskaźników ilościowych.

Dla każdego z tych elementów zostały określone mniej lub bardziej szczegółowe ustalenia polityki przestrzennej, które niejednokrotnie przybierają formę postulatów lub zaleceń. Pojawiają się również sprecyzowane wskazania w odniesieniu do elementów zawartych w Studium z 2002 roku.

8.1.2. Przyczyny zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Secemin

Podstawowym powodem zmiany obecnie obowiązującego Studium jest jego nieaktualność. Zgodnie z wymogami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2003 roku dokumenty związane z kształtowaniem polityki przestrzennej gminy podlegają ocenie pod względem aktualności, co najmniej raz w kadencji rady gminy. W 2012 roku podjęta została Uchwała Nr XIV/71/12 z dnia 24 lutego o nieaktualności studium uwarunkowań i konieczności jego zmiany w całości, pociągnęło to również konieczność zweryfikowania zapisów obowiązujących w gminie planów zagospodarowania przestrzennego.

Dodatkowy wpływ na podjęcie decyzji o konieczności aktualizacji Studium miały również kwestie związane ze zmianami w obowiązującym prawie krajowym, czy na szczeblu samorządu województwa. Wiązało się to między innymi z:

- przyjęciem przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego (Uchwała Nr XXIX/399/02 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 26 kwietnia 2002r.) oraz Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego (Uchwała Nr XLII/508/06 Sejmiku województwa Świętokrzyskiego z dnia 26 października 2006r.)
- nowelizacją obowiązujących oraz przyjęciem szeregu nowych ustaw, w tym: Ustawy Prawo Ochrony Środowiska, Ustawy Prawo Wodne, Ustawy Prawo Budowlane, Ustawy o ochronie przyrody, Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, Ustawy o gospodarce nieruchomościami, Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, Ustawy o drogach publicznych, Ustawy o udostępnianiu informacji o środowi-

sku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, Ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych;

- wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej - co wymusza wprowadzenie do Studium ustaleń zapewniających spójność dokumentów planistycznych i umożliwienie tym samym korzystania ze środków pomocowych funduszy europejskich.

Ważnym elementem w procesie aktualizacji Studium będą głosy społeczności lokalnej oraz inwestorów zewnętrznych, które będą miały wpływ na przyszłą politykę przestrzenną prowadzoną przez władze lokalne. Uchwałę o przystąpieniu do sporządzania aktualizacji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy przyjęto Uchwałą XIV/72/12 Rady Gminy Secemin.

8.1.3. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu wydawane były do roku 2006. Od czasu uchwalenia planów miejscowych obejmujących całą powierzchnię gminy procedury te zostały zaniechane zgodnie z zapisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

W odniesieniu do planów miejscowych obowiązujących w gminie należy uznać, że stanowią one integralne opracowanie, ponieważ 5 z nich zostało uchwalonych w roku 2006. Jedynie plan dla terenów lotniskowych w miejscowości Gabrielów pochodzi z roku 1998. Plany zagospodarowania przestrzennego oznaczone numerami 1 - 5 opracowane zostały wraz z załącznikami graficznymi, które prezentują przeznaczenie i zagospodarowanie terenu w skalach 1:2000.

Plany te pozwalają w sposób spójny prowadzić i egzekwować sposoby zagospodarowania przestrzeni w gminie. Plany zagospodarowania przestrzennego mają charakter prawa miejscowego, przez co muszą być respektowane przez wszystkich użytkowników przestrzeni. Ważnym elementem w polityce przestrzennej gminy jest niesprzeczność miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Po ocenie aktualności Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Secemin i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, władze lokalne podjęły decyzję o przystąpieniu do aktualizacji tych dokumentów uchwałami:

- Nr XIV/78/12 z dnia 24 lutego 2012 roku w sprawie przystąpienia do opracowania zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów lotniskowych w miejscowości Gabrielów gmina Secemin;
- Nr XIV/77/12 z dnia 24 lutego 2012 roku w sprawie przystąpienia do opracowania zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszarów miejscowości Wałkonowy Dolne, Wałkonowy Górne, Krzepin (plan 5);
- Nr XIV/76/12 z dnia 24 lutego 2012 roku w sprawie przystąpienia do opracowania zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszarów miejscowości Marchocice, Międzylesie, Żeliszawice, Żeliszawiczki (plan 4);

- Nr XIV/75/12 z dnia 24 lutego 2012 roku w sprawie przystąpienia do opracowania zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszarów miejscowości: Brzozowa, Zwleczka, Kluczyce, Wola Kuczkowska, Kuczków, Dąbie (plan 3);
- Nr XIV/74/12 z dnia 24 lutego 2012 roku w sprawie przystąpienia do opracowania zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszarów miejscowości Bichniów, Czaryż, Wola Czaryska, Krzepice, Celiny, Psary Kolonia, Psary Wieś (plan 2);
- Nr XIV/73/12 z dnia 24 lutego 2012 roku w sprawie przystąpienia do opracowania zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszarów miejscowości Secemin (plan 1).

8.1.4. Wydawne decyzje administracyjne - pozwolenia na budowę

Ocenę atrakcyjności gminy pod względem inwestycyjnym szacować można na podstawie wydawanych decyzji o pozwoleniu na budowę. W przypadku gminy Secemin decyzje te wydawane są na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Decyzje wydawane są przez starostę.

Tab. 29. Liczba decyzji o pozwoleniu na budowę w latach 2008 - 2012

	2008	2009	2010	2011	2012
Decyzje wydane	27	24	29	27	39
Inwestycje liniowe	3	4	0	0	1
Suma	30	28	29	27	40

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów Urzędu Gminy Secemin

Analiza wydawanych dla obszaru gminy Secemin decyzji o pozwoleniu na budowę (Tab.28.) pozwala stwierdzić, że w latach 2008 - 2011 ich liczba wahała się od 27 do 30 rocznie. W tym okresie, w roku 2008 i 2009, wydawane były również decyzje na inwestycje liniowe. Wzrost liczby wydanych decyzji o pozwoleniu na budowę nastąpił w ostatnim roku analizy tj. 2012, kiedy to wydanych zostało 40 decyzji, w tym jedna na inwestycję liniową. Ostatni rok analizy pokazuje, że ruch inwestycyjny w gminie Secemin uległ ożywieniu.

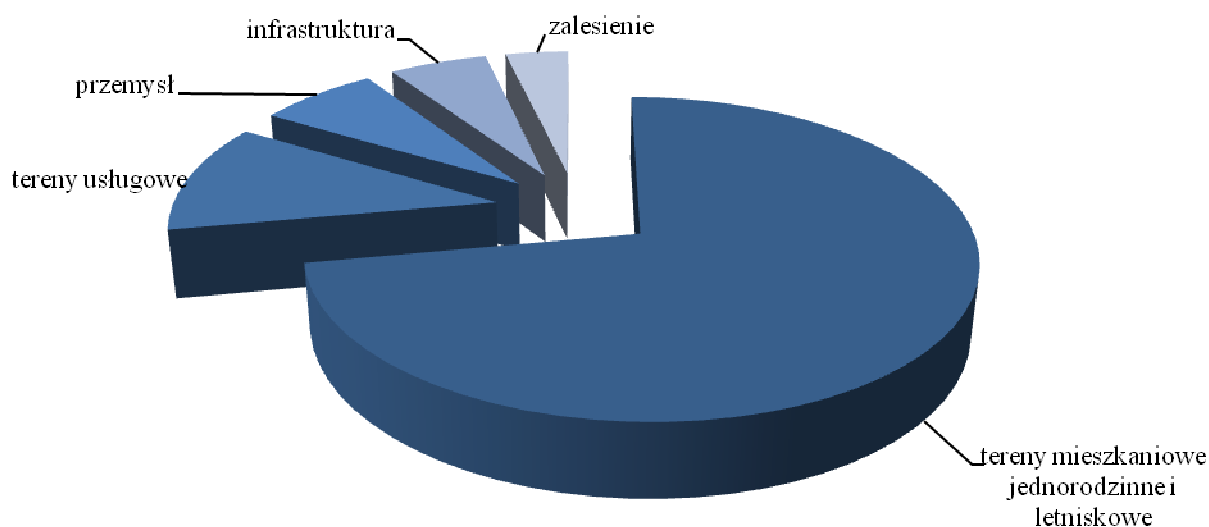
8.2. Wnioski złożone do Studium

Do Urzędu gminy Secemin wpłynęło 135 wniosków złożonych przez osoby prywatne oraz 15 wniosków od zawiadomionych o przystąpieniu do zmiany Studium instytucji, przy czym 2 wnioski instytucjonalne pochodziły z nadleśnictwa w Koniecpolu. Uwzględnione w zestawieniu wnioski pochodzą z ponad 9 lat, ponieważ najwcześniej przyjęty wniosek od społeczności lokalnej pochodzi z 2004 roku. Spośród 20 obrębów geodezyjnych w gminie wnioski, które wpłynęły do władz lokalnych pochodziły z 19. Najliczniejsza liczba wniosków wpłynęła z obrębu, w którym znajduje się siedziba gminy Secemin, stanowiły one blisko 32% wszystkich złożonych. W obrębie Brzozowa, Gabrielów, Maleniec, Pniaki oraz Krzepice, Czarna Góra

wpłynęło powyżej 10 wniosków. W pozostałych obrębach liczba zgłaszanych wniosków wynosiła mniej niż 10 sztuk. Żaden wniosek nie wpłynął z obrębu Psary Wieś.

Należy uznać, że najliczniejszą grupę wniosków stanowiły te, które odnosiły się do przeznaczenia terenu na cele budowlane związane z mieszkalnictwem jednorodzinny oraz mieszkalnictwem letniskowym. Ważną rolę w strukturze wniosków odgrywają również prośby o przeznaczenie terenów pod cele usługowe i przemysłowe. Wśród wniosków wyróżnić można również wskazania związane z przeznaczeniem części terenów pod infrastrukturę oraz zalesienia. Tereny pod infrastrukturę wiążą się w większości z lokalizacją siłowni wiatrowych.

Wyk. 4. Struktura złożonych wniosków ze względu na przeznaczenia terenów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów Urzędu Gminy Secemin

Wnioski do aktualizowanego Studium uwarunkowań mogły wpływać do dnia 10 maja 2013 roku. Ogłoszenie w prasie lokalnej ukazało się dnia 28 marca 2013 roku. Należy wskazać, że w tym okresie wpłynęło zaledwie 15,5% wniosków analizowanych podczas przygotowywania projektu. Po terminie zgłoszonych zostało 2,3% wniosków. Pozostałe tj. 82,2% zostało zgłoszonych do wójta przed terminem, a władze lokalne zdecydowały, że zostaną one uwzględnione podczas sporządzania aktualizacji dokumentu Studium.

Wśród wniosków pochodzących od instytucji powiadomionych w procesie opracowania Studium nie zostały wskazane bezpośrednie wymagania związane z koniecznością uwzględnienia w dokumencie konkretnych wytycznych. Pisma miały charakter ogólnych wskazań, bądź stwierdzeń, że podmioty te nie wnoszą wniosków związanych z realizacją Studium. Najbardziej szczegółowe wytyczne pochodziły z Nadleśnictwa Koniecpol, gdzie wskazano na konieczność uwzględnienia Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Koniecpol na lata 2005 - 2014 oraz odsunięcie zabudowy od linii lasu, co najmniej o 25 metrów (wniosek taki wpłynął dwukrotnie dnia 04.04.2013 i 16.04.2013).

Tab. 30. Wykaz wniosków wniesionych przez instytucje zawiadomione o przystąpieniu do sporządzenia Studium wraz ze strategiczną oceną oddziaływania na środowisko

Lp.	Nazwa wnioskodawcy	Data wpłynięcia wniosku	Główne elementy wniosku
1	Urząd Marszałkowski w Kielcach	22.04.2013	Konieczność uwzględnienia planu zagospodarowania województwa i uwzględnienia wytycznych Świętokrzyskiego Biura Rozwoju Regionalnego
2	Generalna Dyrekcja Dróg i Autostrad Oddział w Kielcach	09.05.2013	Odstąpienie od składania wniosków
3	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie	20.05.2013	Brak sugestii oraz wskazanie RZGW w Warszawie jako jednostki właściwej do pozyskiwania informacji
4	Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Kielcach	22.04.2013	Konieczność uwzględnienia idei zrównoważonego rozwoju w odniesieniu do
5	Świętokrzyski Zarząd Dróg Wojewódzkich	26.04.2013	Uwzględnienie korytarza obwodnicy Secemina
6	PGL LP Nadleśnictwo Koniecpol	22.04.2013	Uwzględnienie Planu Urządzenia Lasu na lata 2005 - 2014; odsunięcie linii zabudowy od linii lasu o co najmniej 25 metrów; uzyskanie zgód na wykorzystanie terenów leśnych do celów nieleśnych
7	Polskie Sieci Elektroenergetyczne - Wschód S.A.	15.04.2013	Uwzględnienie ustaleń dotyczących pasa technologicznego elektroenergetycznych sieci przesyłowych
8	Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej we Włoszczowie	15.04.2013	Uwzględnienie wykazu aktów prawnych związanych ochroną przeciwpożarową
9	PGL LP Nadleśnictwo Koniecpol	09.04.2013	Uwzględnienie Planu Urządzenia Lasu na lata 2005 - 2014; odsunięcie linii zabudowy od linii lasu o co najmniej 25 metrów; uzyskanie zgód na wykorzystanie terenów leśnych do celów nieleśnych
10	Wojewódzki Sztab Wojskowy w Kielcach	09.04.2013	Odstąpienie od składania wniosków
11	Inspekcja Ochrony Środowiska - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach	15.04.2013	Odstąpienie od składania wniosków
12	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Katowicach	15.04.2013	Uzyskanie zgód na wykorzystanie terenów leśnych do celów nieleśnych
13	Nadwiślański Oddział Straży Granicznej	16.04.2013	Odstąpienie od składania wniosków
14	Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach - Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego	11.04.2013	Odstąpienie od składania wniosków
15	TAURON Dystrybucja Oddział w Częstochowie	29.04.2013	Uwzględnienie ogólnych zasad planowania infrastruktury elektroenergetycznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów Urzędu Gminy Secemin

8.3. Dokumenty strategiczne szczebla gminnego

8.3.1. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Secemin

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Secemin dotyczy kończącego się obecnie okresu programowania Unii Europejskiej. Jego treść została wypracowana na podstawie strategii zrównoważonego rozwoju gminy oraz obecnie funkcjonującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Zgodnie z formułą dokumentu wskazuje on kierunki w zakresie inwestycji w gminie Secemin ze wskazaniem montażu finansowego, niezbędnego do realizacji zadań i celów zawartych w Planie. Wskazano w nim również kierunki wykorzystania funduszy unijnych oraz środków własnych gminy.

Podstawą wskazania zadań do realizacji jest opracowana w ramach Planu diagnoza sytuacji społeczno - ekonomicznej. Na podstawie opisanych uwarunkowań możliwe było określenie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, które mogą wpływać na rozwój gminy w przyszłości. Większość zadań rozwojowych związana była z realizacją inwestycji w zakresie infrastruktury społecznej i technicznej. Za realny poziom partycypacji w inwestycjach władze przyjęły wskaźnik 15 - 25% wartości inwestycji. Dokument wskazuje 10 inwestycji na lata 2004 - 2006 oraz 8 na lata 2007 - 2013. Wszystkie cele były zbieżne z dokumentami strategicznymi funkcjonującymi w gminie.

Efekty, jakie przynieść miała realizacja projektów wskazanych w PRL gminy Secemin były skupione na restrukturyzacyjnym rozwoju lokalnym, związanym z rozwojem wielofunkcyjnym obszarów wiejskich. Realizacja celów pozwolić miała na aktywizację społeczności lokalnej oraz partycypację społeczną w procesach podejmowania kluczowych decyzji w gminie. Ważnym elementem miało być również wyzwolenie lokalnego potencjału przedsiębiorczości. Realizacja poszczególnych celów miała pozwolić na osiągnięcie celu nadrzędnego, czyli podniesienie jakości życia mieszkańców oraz celu głównego związanego z realizacją idei zrównoważonego rozwoju.

8.3.2. Wieloletnia Prognoza Finansowa

Wieloletnia prognoza finansowa gminy Secemin została opracowana na lata 2012 - 2019 i przyjęta uchwałą Nr XIII/63/11 Rady Gminy Secemin z dnia 29 grudnia 2011 roku w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Secemin na lata 2012 - 2019. Prognoza zawiera listę przedsięwzięć, programów, zadań oraz projektów, które władze gminy chcą zrealizować w wyznaczonym w dokumencie zakresie czasowym. Uchwała zastąpiła wcześniejszy dokument, którego perspektywa czasowa odnosiła się do lat 2008 - 2012. Ważnym elementem Prognozy jest wskazanie źródeł dochodów oraz wydatkowania środków w zakresie: obsługi zadłużenia gminy, planowania i realizowania przedsięwzięć wieloletnich, funkcjonowania gminy oraz wynagrodzeń i składek z nimi związanych. Elementem prognozy jest również zarządzanie dochodami w sferze majątkowej. Tego rodzaju plan pozwolić ma na wskazanie źródeł finansowania oraz okresu finansowania w poszczególnych obszarach rozwoju gminy.

8.3.3. Program ochrony środowiska i plan gospodarki odpadami gminy Secemin

Program ochrony środowiska gminy Secemin został uchwalony w październiku 2010 roku, elementem uzupełniającym ten dokument jest plan gospodarki odpadami, przyjęty przez Radę Gminy Secemin w listopadzie 2010 roku. Oba dokumenty zawierają się w perspektywie

lat 2010 - 2017. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Secemin na lata 2010 - 2017 zawiera wskazania w zakresie: racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych, poprawy jakości środowiska, wskazań co do narzędzi i instrumentów realizacji programu, harmonogramu realizacji i nakładów na realizację programu, monitoringu i kontroli realizacji programu. Dokument ten został opracowany w zgodzie z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla samorządowego oraz dokumentami funkcjonującymi na szczeblu państwa. Treści Programu są zgodne z zapisami funkcjonujących dokumentów strategicznych w gminie Secemin, takich jak: gminne programy sektorowe, Plan Rozwoju Lokalnego gminy Secemin oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy z roku 2002.

Za cel nadrzędny Programu został przyjęty: „Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy gminy w harmonii z ochroną środowiska naturalnego”. Cel ten podzielony został na cele systemowe, które gmina ma osiągnąć w przeciągu 10 - 15 lat. Konsekwencją realizacji założeń Programu będzie ograniczenie zanieczyszczenia środowiska na terenie gminy i poprawa jego stanu. Założono, że wdrożenie Programu nie przyczyni się do powstania nowych zagrożeń lub uciążliwości dla środowiska gminy, a prawidłowa jego realizacja przyniesie wymierny efekt ekologiczny w postaci minimalizacji antropopresji na środowisko.

9. Uwarunkowania zewnętrzne rozwoju gminy

9.1. Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju

Dokument ten jest najważniejszym długookresowym krajowym dokumentem strategicznym, dotyczącym zagospodarowania przestrzennego, który obejmuje perspektywę czasu do roku 2030. Wizja zagospodarowania przestrzennego Polski w nim sformułowana brzmi *"Efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych - konkurencyjności, zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim kresie"*.

Koncepcja nie odnosi się bezpośrednio do terenu żadnej z gmin, natomiast identyfikuje i analizuje procesy zachodzące w różnych regionach kraju. Obszar gminy Secemin znajduje się na terenach określonych w KPZK 2030 jako wymagające wsparcia procesów rozwojowych. Obszary te znikomo uczestniczą we współczesnych procesach rozwojowych kraju. Oferują niedochodowe miejsca pracy, głównie w rolnictwie i sektorze publicznym (podstawowe usługi w zakresie administracji, edukacji, zdrowia itp.) oraz uzupełniająco w innych sektorach gospodarki, dodatkowo narażone są na wahania sezonowe (turystyka) i zagrożone likwidacją w warunkach dekoniunktury. Jako istotną barierę rozwoju części obszarów wiejskich KPZK 2030 określa niską dostępność podstawowych usług publicznych, zdekapitalizowanie tkanki osadniczej i zagrożenie walorów przyrodniczych w procesie gwałtownego poszukiwania alternatywnych dróg rozwoju oraz słaba jakość infrastruktury.

Do głównych funkcji obszarów wiejskich KPZK zalicza funkcję produkcyjną (rolniczą oraz pozarolniczą), oddziaływanie na środowisko przyrodnicze oraz konsumpcję. *W szczególności należy wzmocnić rozwój kapitału ludzkiego, infrastruktury technicznej i społecznej oraz wszelkich form działalności gospodarczej prowadzonej na tych obszarach. Rozwój gospodarczy obszarów wiejskich zależy również od stanu zasobów naturalnych (odnawialnych i nieodnawialnych) i zrównoważonego ich wykorzystania, co pozwoli na zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego. Proces ten wymaga zmian w sektorze rolno-spożywczym (w tym m.in. inwestycji i zmian strukturalnych) oraz rozwoju pozarolniczych miejsc pracy.*

Wśród sześciu podstawowych celów polityki przestrzennej ustalonych przez KPZK za szczególnie istotny dla rozwoju gminy Secemin uznać należy cele:

- *Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.*
- *Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.*
- *Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej - w szczególności jeśli chodzi o rozwój telekomunikacji połączony z rozwojem sieci szybkiego dostępu do Internetu.*

Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju nie jest źródłem powszechnie obowiązującego prawa, pełni ona funkcję dokumentu koordynacji wewnętrznej. Jej ustalenia muszą

być respektowane w planach zagospodarowania przestrzennego województw, a poprzez nie w pozostałych dokumentach planistycznych sporządzanych na poziomie lokalnym.

9.2. Dokumenty szczebla wojewódzkiego

9.2.1. Strategia rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020

Strategia rozwoju województwa jest perspektywicznym dokumentem przedstawiającym uwarunkowania oraz określającym długookresowe cele i kierunki rozwoju regionu, podlegającym cyklicznej aktualizacji. W *Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020*, uchwalonej na posiedzeniu Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego w dniu 26 października 2006r., przedstawiono perspektywy rozwoju regionu do 2020 roku, a także działania, które będą współfinansowane ze środków krajowych i funduszy strukturalnych UE.

W dokumencie tym ustalono, że obszar województwa świętokrzyskiego ma w większości charakter przemysłowo - rolniczy i należy do najmniej zurbanizowanych rejonów w kraju. Region ten zaliczany jest do najczystszych ekologicznie obszarów Polski, powszechnie występuje tu bogata i wysoce różnorodna szata roślinna oraz żyje wiele rzadkich i chronionych gatunków zwierząt. Pod względem walorów środowiska przyrodniczego województwo świętokrzyskie należy do wysoce atrakcyjnych, jego głównymi atutami są: znaczące walory przyrodnicze, kulturowe, krajobrazowe, leśne; obszary wiejskie o zachowanym krajobrazie kulturowym, który sprzyja rozwojowi agroturystyki i ekoturystyki.

W *Strategii...* określona została wizja oraz misja rozwoju województwa (*Podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców województwa świętokrzyskiego*). Uszczegółowieniem tych założeń jest określony cel generalny (*Wzrost atrakcyjności województwa fundamentem zintegrowanego rozwoju w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej*) oraz precyzujące go cele warunkujące:

1. *Przyspieszenie rozwoju bazy ekonomicznej i wzrostu innowacyjności województwa.*
2. *Rozwój zasobów ludzkich.*
3. *Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody i dóbr kultury.*
4. *Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego województwa.*
5. *Rozwój systemów infrastruktury technicznej i społecznej.*
6. *Aktywizacja rolnictwa i wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich.*

Z punktu widzenia uwarunkowań gminy Secemin wszystkie z wymienionych celów mają podstawę do realizacji w ramach zintegrowanego rozwoju gminy. Ma to szczególne znaczenie w odniesieniu do budowania społeczeństwa obywatelskiego, tworzenia warunków rozwoju turystyki, sportu i rekreacji, wdrażania idei zrównoważonego rozwoju. Rozwój gminy warunkowany będzie przez wzmocnienie potencjału administracji lokalnej. Ważnym celem z punktu widzenia gmin jest rozbudowa infrastruktury w szczególności związana z komunikacją oraz rozbudową sieci infrastrukturalnych związanych z ochroną środowiska. Ważnym elementem z perspektywy terytoriów peryferyjnych jest rozwój systemów informatycznych i szerokopasmowego Internetu, co może stać się szansą rozwoju dla gminy. Podobnie w zakresie rozwoju rolnictwa należy uznać, że gmina Secemin poprzez swoje uwarunkowania wpisuje się w priorytety zawarte w celu szóstym.

9.2.2. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa jest jednym z obligatoryjnych dokumentów planistycznych opracowywanych w polskim systemie prawnym związanym z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Dokument ten, wraz z planem zagospodarowania obszaru metropolitalnego, stanowi wytyczną dla władz regionalnych w zakresie kształtowania przestrzeni w województwie. Stanowi on także wyznacznik w działaniach władz lokalnych, z uwagi na konieczność jego implementacji do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, a w konsekwencji do prawa lokalnego związanego z planowaniem przestrzennym w gminie.

Określone w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego problemy przestrzenne w obrębie rozpatrywanej jednostki administracyjnej to przede wszystkim problem depopulacji, który dotyka terytoriów peryferyjnych w województwie świętokrzyskim, co za tym idzie obszar gminy Secemin należy do terenów o najmniejszej gęstości zaludnienia w województwie. Ujemnym czynnikiem rozwoju gminy jest jej położenie w oddaleniu od planowanej sieci dróg krajowych i autostrad oraz rozdrobnienie gospodarstw, niska efektywność i towarowość produkcji; niski przyrost naturalny, niski odsetek ludności z wykształceniem wyższym; brak występowania w pobliżu silnych ośrodków metropolitalnych. Czynniki te wpływają na postrzeganie gminy, jako jednostki mało atrakcyjnej dla potencjalnych inwestorów.

Celem głównym wskazanym w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego jest *historyczna konieczność i szansa dynamizacji rozwoju i osiągnięcia na tej drodze europejskich standardów życia społeczeństwa poprzez istotne zwiększenie konkurencyjności gospodarki narodowej w otwartym systemie światowym.*

Przy opracowywaniu Planu zagospodarowania przyjęto cele warunkujące oraz priorytety polityki przestrzennej:

1. *Otwarcie województwa na integrację z UE - pokonywanie barier integracyjnych w zagospodarowaniu przestrzennym:*
 - *wdrożenie przepisów i standardów ekologicznych funkcjonujących w UE, przepisów konwencji międzynarodowych, globalnych i ustaleń umów dwustronnych z państwami sąsiadującymi w zakresie ekologii.*
 - *tworzenie korzystnych warunków do absorpcji środków pomocowych.*
 - *budowa nowoczesnych systemów infrastruktury technicznej i ekonomicznej, spełniającej wymogi UE.*
 - *stworzenie atrakcyjnej oferty terenów, mogącej zainteresować inwestorów zagranicznych.*
2. *Efektywne wykorzystanie miejscowych potencjałów rozwoju - tworzenie systemu ośrodków, obszarów i pasm aktywności społeczno - gospodarczej*
 - *rozwój i umacnianie funkcji metropolitalnych Kielc.*
 - *restrukturyzacja bazy ekonomicznej i wzrost innowacyjności miast Aglomeracji Staropolskiej.*
 - *znaczące wzmocnienie atrakcyjności i konkurencyjności inwestycyjnej małych i średnich miast obsługujących obszary wiejskie.*
 - *przyspieszenie budowy spójnego układu komunikacyjnego, w tym systemu dróg ekspresowych.*

- *kompleksowe przygotowanie terenów dla potrzeb biznesu w strefach i na obszarach o najkorzystniejszych warunkach rozwoju funkcji gospodarczych na wszystkich poziomach systemu osadniczego*
- 3. *Tworzenie warunków do poprawy jakości życia i zaspokajania potrzeb społecznych - podnoszenia standardu cywilizacyjnego*
 - *dostosowanie systemu osadniczego do kształtowania się rynku pracy oraz pojemności osiedleńczej poszczególnych jego ogniw.*
 - *sprzyjanie powstawaniu nowych segmentów rynku pracy, zwłaszcza w małych miastach i na obszarach wiejskich.*
 - *kształtowanie optymalnych relacji przestrzennych w zakresie rozmieszczenia usług, miejsc pracy, rekreacji i sportu oraz miejsc zamieszkania.*
 - *dostosowanie ilości i struktury terenów budownictwa mieszkaniowego do przewidywanego rozwoju rynku mieszkaniowego.*
 - *poprawa dostępności do usług wyższego rzędu (szkolnictwo wyższe, kultura, nauka, innowacyjność, leczenie specjalistyczne).*
 - *poprawa jakości środowiska przyrodniczego we wszystkich jego elementach*
- 4. *Aktywna ochrona wartości i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju i bezpieczeństwa ekologicznego województwa*
 - *dążenie do zgodności charakteru oraz intensywności zagospodarowania z cechami i walorami środowiska przyrodniczego oraz naturalną chłonnością i odpornością środowiska na antropopresję.*
 - *tworzenie warunków do zachowania istniejących oraz objęcia ochroną, dalszych, unikatowych walorów środowiska i krajobrazu - przywracanie utraconej równowagi przyrodniczej.*
 - *uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej, w pierwszej kolejności na obszarach wymagających szczególnej ochrony wód.*
 - *zachowanie ograniczonych zasobów gleb klas bonitacyjnych I-III oraz wód podziemnych w stanie nienaruszonym dla przyszłych pokoleń.*
 - *oszczędne i racjonalne zagospodarowanie surowców mineralnych z uwzględnieniem wymagań środowiskowych i zminimalizowaniem niekorzystnych skutków eksploatacji.*
 - *zapewnienie warunków do wzrostu lesistości oraz funkcji ochronnych lasów, z jednoczesnym udostępnieniem części zasobów leśnych na cele turystyczne i drobnego przemysłu drzewnego.*
 - *wdrożenie jednolitych procedur i wymogów uwzględniania spraw ochrony środowiska w planach zagospodarowania przestrzennego.*
 - *wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.*
- 5. *Ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego i udostępnienie ich społeczeństwu - wykorzystanie dziedzictwa kulturowego dla integracji i promocji regionu*
 - *tworzenie warunków do ochrony krajobrazu kulturowego i pojedynczych zabytków przed zniszczeniem i dewaloryzacją - przestrzenne oddalanie lub likwidacja źródeł dewaloryzacji*
 - *objęcie ochroną prawną obszarów o najcenniejszych walorach dziedzictwa kulturowego*
 - *tworzenie warunków do udostępnienia dziedzictwa kulturowego na cele turystyczne i promocyjno-kulturotwórcze.*

- *wkomponowanie walorów dziedzictwa kulturowego we współczesne struktury funkcjonalno-przestrzenne i środowiskowe.*
- *utrzymanie i restytucja specyfiki kulturowej województwa, głównego elementu tożsamości regionalnej i wyróżnika regionu w procesie integracji UE.*
- 6. *Rekonstrukcja bazy ekonomicznej województwa i tworzenie warunków do wzrostu innowacyjności we wszystkich sektorach gospodarki*
 - *umożliwienie restrukturyzacji i dywersyfikacji gospodarki w strefach przełamania kryzysu ukształtowanej bazy ekonomicznej (miasta aglomeracji Staropolskiej, małe i średnie miasta obsługujące obszary wiejskie).*
 - *tworzenie warunków do wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich, zwłaszcza na obszarach o największych ograniczeniach intensyfikacji rolnictwa.*
 - *wykorzystanie warunków rozwoju prorynkowych funkcji gospodarczych, zwłaszcza turystycznej - na przeważającej części województwa oraz intensywnego rolnictwa w rejonie sandomiersko-opatowskim i kazimierskim.*
 - *kształtowanie systemów infrastruktury technicznej, stymulujących rozwój obszarów aktywności gospodarczej oraz zwiększenie stopnia substytucyjności tych systemów*
- 7. *Podnoszenie obronności i bezpieczeństwa społecznego regionu*
 - *zapewnienie dogodnych warunków lokalizacyjnych jednostkom i instytucjom działającym w strukturach obrony i bezpieczeństwa Państwa i województwa.*
 - *kształtowanie układów przestrzennych w aspekcie dekoncentracji ludności oraz miejsc pracy i usług, zwiększenia substytucyjności systemów infrastruktury, umacniania samowystarczalności żywnościowej, zwiększenia obszarów zielonych oraz minimalizowania skutków awarii i klęsk żywiołowych.*
 - *modernizacja i rozbudowa systemu ochrony przeciwpowodziowej oraz wyłączenie z zabudowy obszarów zagrożonych powodzią.*
 - *tworzenie warunków do przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji zawodowej bezrobotnych (zapobieganie patologiom społecznym).*

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego wskazuje tereny, które są wykorzystywane w gminie Secemin, jako obszar ze złożami mineralnymi w postaci piasków. Teren taki zlokalizowany jest w miejscowości Żeliszawice, gdzie złoża te są eksploatowane. Gmina Secemin stanowi łączyło pomiędzy województwem świętokrzyskim a województwem śląskim, co podkreślone zostało we wskazaniach Planu, gdzie zwrócono uwagę na konieczność modernizacji drogi wojewódzkiej nr 795 przebiegającej przez Secemin w kierunku Szczekocin. Modernizacja drogi ma odbyć się w oparciu o rozbudowę do pełnych parametrów drogi klasy G. Ważnym uwarunkowaniem wpływającym na zagospodarowanie przestrzeni jest również, wskazana w Planie, linia energetyczna 110kV przebiegająca między Włoszczową a Seceminem. Rozwój gminy może być wspierany dzięki rozwojowi gazyfikacji na terenach wiejskich, na co wskazują kierunki zagospodarowania przestrzennego związane z budową gazociągów wysokiego ciśnienia relacji: Secemin - Radków - Moskorzew. Budowa tego gazociągu została wskazana, jako podstawowe zadanie samorządu wojewódzkiego. Ważnym uwarunkowaniem staje się również przebiegający przez gminę pan-europejski korytarz transportowy, przez który przebiega Centralna Magistrala Kolejowa, posiadająca swój przystanek w mieście powiatowym Włoszczowa.

Elementem wykazany w planie jest problem depopulacji obszaru gminy oraz niedoinwestowanie w zakresie infrastruktury. Gmina została uznana za jednostkę o umiarkowanej lic-

bie obszarów problemowych (od 2 do 3). Gmina w całości została wskazana, jako obszar rolno - leśny o słabych warunkach gospodarowania z koniecznością prowadzenia rozwoju wielofunkcyjnego opartego o funkcje nierolnicze. Na kanwie tego rodzaju wskazań dotyczących kierunków związanych z rozwojem gminy w zakresie ochrony środowiska i turystyki cały obszar gminy został wskazany, jako predysponowany do rozwoju agroturystyki, a jego północno - zachodnia część, jako obszary o walorach rekreacyjno - turystycznych.

9.2.3. Program ochrony środowiska województwa świętokrzyskiego na lata 2011 - 2015 z perspektywą do roku 2019 i Plan gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego

Wojewódzki program ochrony środowiska służy realizacji polityki ekologicznej państwa w skali regionalnej. Uchwalony został dnia 12 października 2011r. uchwałą Sejmiku Nr XII/211/11. W *Strategii...* zostały określone wojewódzkie priorytety ekologiczne odnoszące się do następujących obszarów działań:

- ochrona zasobów naturalnych,
- jakość powietrza,
- ochrona wód i gospodarka wodna,
- gospodarka odpadami,
- oddziaływanie hałasu,
- oddziaływanie pól elektromagnetycznych,
- edukacja ekologiczna,
- poważne awarie.

Ważnym elementem związanym z ochroną środowiska na terenie gminy Secemin będzie realizacja przedsięwzięć priorytetowych wyznaczonych dla obszaru województwa świętokrzyskiego. Priorytety te zostały określone na lat 2011 - 2015, a wśród nich można wyróżnić takie, których realizacja będzie wskazana na terenie gminy Secemin:

- Budowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków w aglomeracjach zlewni Pilicy;
- Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków;
- Budowa podczyszczalni wód wraz z kanalizacją deszczową;
- Budowa zbiorników małej retencji w dorzeczu Środkowej Wisły;
- Budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody wraz z uzupełnieniem infrastruktury wodociągowej;
- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej;
- Modernizacja kotłowni komunalnych i spółdzielczych;
- Inwestycje dotyczące wykorzystania energii odnawialnej;
- Tworzenie gminnych punktów zbierania odpadów niebezpiecznych;

- Usuwanie wyrobów zawierających azbest;
- Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000;
- Ochrona czynna na obszarach chronionych, w tym opracowanie brakujących planów ochrony;
- Czynna ochrona lasów wszystkich form własności lasów;
- Realizacja różnych form edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Plan gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego na lata 2012 - 2018 został przyjęty Uchwałą Nr XXI/360/12 Sejmiku województwa Świętokrzyskiego z dnia 28 czerwca 2012r. W dokumencie tym została przeprowadzona analiza obecnej sytuacji w zakresie gospodarki odpadami na terenie województwa świętokrzyskiego w podziale na poszczególne gminy. Jest on uzupełnieniem wytycznych zawartych w Programie ochrony środowiska województwa świętokrzyskiego.

Zgodnie z zapisami dokumentu gmina Secemin znajduje się na obszarze Regionu 3 związanego z gospodarką odpadami komunalnymi. Instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych zlokalizowane na terenie Regionu 3 obsługiwane są przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. we Włoszczowie.

W Planie... zostały określone nadrzędne cele w zakresie gospodarki odpadami w odniesieniu do województwa, do których należą:

- ochrona środowiska;
- zrównoważony rozwój województwa;
- zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego województwa.

Osiągnięcie tak zdefiniowanych celów nadrzędnych wymaga realizacji wyznaczonych celów pośrednich. W związku z faktem, iż gospodarka odpadami na terenie gminy Secemin bezwzględnie wiąże się z utylizacją odpadów komunalnych cele pośrednie muszą być realizowane. Zgodnie z zawartością dokumentu podzielono je, na:

Cele krótkookresowe 2012 - 2018:

- objęcie wszystkich właścicieli nieruchomości zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych do dnia 1 lipca 2013 roku;
- wdrożenie w każdej gminie selektywnego zbierania odpadów komunalnych obejmującego co najmniej następujące frakcje odpadów: papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło oraz inne niż niebezpieczne odpady budowlane i rozbiórkowe do dnia 1 lipca 2013 roku;
- osiągnięcie 30% wagowo poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło w 2018 roku;
- osiągnięcie 50% wagowo poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpady budowlanych i rozbiórkowych w 2018 roku;

- zapobieganie powstawaniu „dzikich wysypisk” oraz ich likwidacja;
- zmniejszenie masy odpadów kierowanych na składowiska odpadów komunalnych;
- zapewnienie sieci instalacji do zagospodarowania odpadów komunalnych.

Cele długookresowe 2019 - 2020:

- osiągnięcie 50% wagowo poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło w 2020 roku;
- osiągnięcie 70% wagowo poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metoda.

Wskazane cele związane z ochroną środowiska oraz gospodarką odpadami pozwalają na stwierdzenie, że cele założone na poziomie wojewódzkim mają przyczynić się do podniesienia jakości środowiska oraz dbałości o zrównoważony rozwój w poszczególnych jednostkach terytorialnych niższego rzędu w tym w gminie Secemin.

9.2.4. Strategia rozwoju turystyki dla województwa świętokrzyskiego na lata 2006 - 2014

Strategia rozwoju turystyki dla województwa świętokrzyskiego na lata 2006-2014 opracowana została w 2005 roku przez Polską Agencję Rozwoju Turystyki S.A. przy współfinansowaniu ze środków Ministerstwa Gospodarki, Departamentu Turystyki oraz Samorządu Województwa Świętokrzyskiego. Dokument ten został przyjęty Uchwałą Nr XXXV/404/06 Sejmiku województwa Świętokrzyskiego z dnia 6 lutego 2006r.

Koncepcja rozwoju turystyki województwa opiera się na misji: *Misją województwa świętokrzyskiego jest tworzenie i wdrażanie wysokiej jakości, unikalnych produktów turystycznych, odpowiadających na więzkę potrzeb turystów, tworzenie atmosfery przyjaznej turystom i warunków przyjaznych inwestorom, przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.* Element ten uzupełniony jest wizją wskazującą, co należy osiągnąć w perspektywie 8 lat: „Turystyka jest kluczowym narzędziem rozwoju województwa świętokrzyskiego, a także jego społeczno - gospodarczej aktywizacji. Rozwój turystyki opieramy o efektywne i zrównoważone wykorzystywanie posiadanego potencjału, w tym przede wszystkim niespotykanej różnorodności zasobów, stanowiącej największy atut Regionu. Koncepcja, wdrażanie i promocja wysokiej jakości zintegrowanych produktów turystycznych kreować będzie wizerunek "Świętokrzyskich Miejsc Mocy", chętnie odwiedzanych przez turystów krajowych i zagranicznych, a także podziwianych przez mieszkańców.”

Osiągnięcie wysokiego poziomu rozwoju pod względem turystyki w regionie możliwe jest dzięki określeniu obszarów priorytetowych, które dzielą się na cele operacyjne:

- Obszar priorytetowy 1 - PRODUKT;
- Obszar priorytetowy 2 - ROZWÓJ ZASOBÓW LUDZKICH;
- Obszar priorytetowy 3 - MARKETING I PROMOCJA;
- Obszar priorytetowy 4 - PRZESTRZEŃ TURYSTYCZNA;
- Obszar priorytetowy 5 - WSPARCIE INSTYTUCJONALNE.

Innymi priorytetowymi obszarami rozwoju turystyki w województwie świętokrzyskim są: rozwój zasobów ludzkich (przygotowanie wysoko wykwalifikowanych i profesjonalnych kadr dla turystyki); marketing i promocja (opracowanie zintegrowanego i skutecznego systemu promocji i marketingu); przestrzeń turystyczna (kształtowanie przestrzeni turystycznej); otoczenie instytucjonalne (rozwój otoczenia sprzyjającego rozwojowi turystyki w województwie).

9.3. Dokumenty szczebla powiatowego

9.3.1. Plan rozwoju lokalnego Powiatu Włoszczowskiego, Strategia Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego

Dokumenty strategiczne związane z rozwojem społeczno - gospodarczym powiatu włoszczowskiego utraciły ważność, przez co podlegają aktualizacji w celu dostosowania ich do nowych ram programowania Unii Europejskiej. W dotychczasowych dokumentach gmina Secemin określana była, jako gmina rolniczo - leśna, gdzie dominują uprawy żyta, pszenicy i ziemniaków. Lasy stanowiące około 1/3 powierzchni gminy są dobrymi terenami dla grzybiarzy i zbieraczy runa leśnego. Aktualizacja dokumentów pozwoli na wskazanie nowych priorytetów rozwoju powiatu, co przyczyni się do ustalenia ujęcia terytorialno-funkcjonalnego zgodnego z nowymi wytycznymi wynikającymi ze sposobu podziału środków w latach 2014 - 2020.

9.3.2. Program ochrony środowiska dla powiatu włoszczowskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019r.

Program ochrony środowiska dla powiatu włoszczowskiego przyjęty został uchwałą nr XIX/101/12 Rady Powiatu Włoszczowskiego z dnia 26 marca 2012r. Program składa się z części analizy stanu istniejącego oraz części formułującej cele i kierunki działań ekologicznych wraz z harmonogramem realizacji tych zadań.

W części charakteryzującej stan środowiska na terenie powiatu włoszczowskiego zostały określone specyficzne cechy gminy w zakresie poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego. Określono zasoby w postaci stawów rybnych, które na terenie gminy Secemin zajmują blisko 122 ha i są największym tego rodzaju skupiskiem w ramach powiatu włoszczowskiego. Ważnym elementem związanym ze środowiskiem jest możliwość wystąpienia nawałnych deszczy. W zakresie ujęć wody w granicach gminy należy podkreślić, że woda z tych ujęć nie wymaga uzdatniania. Na terenie gminy występują kwaśne gleby. Uwzględniając klimat akustyczny należy wskazać, że w gminie Secemin do miejsc narażonych na większy hałas należą lokalne węzły komunikacyjne na drodze nr 786 Kielce - Częstochowa.

Celem nadrzędnym polityki środowiskowej powiatu jest kompleksowa poprawa stanu środowiska przyrodniczego powiatu włoszczowskiego zmierzającą do realizacji zasad ekorozwoju. Do realizacji celu nadrzędnego przyczynić się mają poszczególne cele główne, realizowane również w odniesieniu do gminy Secemin:

Cele w sferze działań systemowych:

- *Zapewnienie włączenia celów ochrony środowiska do sektorowych dokumentów o charakterze strategicznym oraz poddawanie ich procedurom oceny oddziaływania na środowisko przed ostatecznym zatwierdzeniem,*
- *Rozwój produkcji towarów proekologicznych oraz kształtowanie świadomych postaw konsumenckich zgodnych z zasadą zrównoważonego rozwoju,*
- *Upowszechnianie oraz wspieranie wdrażania systemów zarządzania środowiskowego,*
- *Kształtowanie nawyków kultury ekologicznej mieszkańców powiatu włoszczowskiego, zapewnienie szerokiego dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie,*
- *Integracja problematyki środowiskowej z gminnymi planami zagospodarowania przestrzennego, które powinny stanowić podstawę do podejmowania decyzji o lokalizacji nowych inwestycji.*

Cele w zakresie ochrony zasobów naturalnych:

- *Ochrona zasobów i wzrost różnorodności biologicznej i krajobrazowej,*
- *Prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej na terenie powiatu włoszczowskiego,*
- *Racjonalne gospodarowanie wszelkimi zasobami wodnymi powiatu oraz skuteczna ochrona terenów zagrożonych przed powodzią,*
- *Ograniczenie negatywnego oddziaływania procesów gospodarczych na środowisko glebowe,*
- *Zrównoważone korzystanie z zasobów kopalin oraz minimalizacja niekorzystnych skutków ich eksploatacji i rekultywacja terenów poeksploatacyjnych.*

Cele w zakresie poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego:

- *Osiągnięcie dobrego stanu jakości wód powierzchniowych i podziemnych,*
- *Spełnienie wymogów prawa w zakresie jakości powietrza poprzez stopniowe ograniczanie emisji niskiej, emisji z zakładów przemysłowych i emisji komunikacyjnej,*
- *Poprawa wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie powiatu,*
- *Kontrolowanie poziomu zagrożenia hałasem oraz zmniejszenie zagrożeń pochodzących ze źródeł komunikacyjnych i przemysłowych,*
- *Ocena stopnia zagrożenia ponadnormatywnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych oraz minimalizacja oddziaływania tych pól na zdrowie człowieka i środowisko,*
- *Ograniczenie ryzyka możliwości wystąpienia poważnej awarii przemysłowej oraz sposoby ograniczenia jej skutków.*

Tak określone cele pozwolą na podniesienie jakości środowiska w całym powiecie włoszczowskim, a co za tym idzie również na terenie gminy Secemin. Ważnym elementem dokumentu jest wskazanie źródeł finansowania przedsięwzięć związanych z polityką ekologiczną oraz sposobów monitoringu środowiska.

9.4. Podsumowanie

Dokumenty wykonywane i realizowane na wyższych szczeblach stają się bogatym materiałem źródłowym w odniesieniu do gminy Secemin. Pozwalają one na ocenę sytuacji gminy w odniesieniu do otoczenia, w którym jednostka ta się znajduje. Jednocześnie dokumenty te stają się wytycznymi w odniesieniu do zawartości Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Secemin.

Należy uznać, że dokumenty szczebla krajowego oraz wojewódzkiego, które uwzględniane są w studium uwarunkowań charakteryzują się perspektywą pozwalającą na wykorzystanie ich w pracach nad Studium gminy Secemin. Dużo trudniejsze jest to w przypadku dokumentów szczebla powiatowego, ponieważ wszystkie opracowania strategiczne są obecnie w fazie aktualizacji związanej z rozpoczynającą się w roku 2014 nową perspektywą finansowania w UE.

Wszystkie dokumenty pozwalają wykazać, że gmina Secemin jest jednostką terytorialną o potencjale rozwojowym. Opracowania te umożliwiają również wskazanie zagrożeń, które związane są z tą jednostką terytorialną, dzięki czemu projektanci Studium mają możliwości uwzględnienia szerokiego wachlarza wytycznych w opracowywanym dokumencie.